

nord", alcătuit de miniștrii de externe ai țărilor semnatare. Încă de la prima sa întrunire, în septembrie 1949, consiliul însărcina însă un „comitet al apărării" (miniștrii de resort) să elaboreze planurile militare ale alianței; ceva mai târziu, crea alte două: „comitetul economic și financiar pentru apărare", și „comitetul militar pentru producție". În anul următor, războiul din Coreea era folosit drept prilej pentru a accelera constituirea unei forțe militare integrate (SACEUR) sub comandă americană (generalul Eisenhower) și a respectivului cartier general superior (SHAPE). Înmulțindu-se cînd prin sciziparitate, cînd prin adjunctiuni, căpătînd caracter permanent, aceste organe se orînduiesc treptat într-un mecanism permanent, politico-militar, căruia i se conferă mereu sporite atribuții supra-naționale și care astfel restrînge treptat dreptul țărilor membre de a-și hotărî orientările și opțiunile. Cu excepția Statelor Unite care, după expresia lui André Fontaine într-un recent articol recapitulativ din „Le Monde", se definesc ca „un aliat nu la fel cu ceilalți".

În istoria vremurilor noastre, alianța atlantică — împreună cu N.A.T.O., care se dovedește a fi nu numai emanația alianței dar și principala ei rațiune de a fi — se înscrie ca o entitate cu manifest caracter agresiv: inițiativele sale se desfășoară fundamental pe planul intensificării cantitative și calitative a cursei înarmărilor, al creării și întreținerii psihozei de război (prin propagandă, prin frecvente manevre și exerciții militare pe teritoriul unuia sau altuia din statele membre), al promovării „războiului rece". Nu vom reveni aici asupra eforturilor care s-au depus pentru a prelungi mecanismul N.A.T.O. prin mecanisme auxiliare, menite, ca eșuata comunitate europeană defensivă (C.E.D.) sau pînă nu de mult somnolenta Uniune a Europei Occidentale (U.E.O.), să sporească obligațiile membrilor europeni ai alianței sau să oficializeze și să lărgască participarea vest-germană. Vom aminti însă că în 1962, un proiect inspirat de preocupări asemănătoare, proiectul de creare a unei forțe nucleare integrate denumite „forța multilaterală" (F.M.L.), se prăbușea la rîndu-i în urma refuzului francez. Este de remarcat că nici după retragerea Franței din N.A.T.O. (1966), proiectul nu a fost readus la viață. Dincolo de anumite limite nu a putut trece ofensiva „supranaționalului", care trebuia să îmbrace rolul „aliatului nu la fel cu ceilalți".

Vocația tentaculară a alianței atlantice s-a manifestat și pe altă cale decît aceea a organizării ei interne sau a articulării ei cu alte formații. Aranjamentele stabilite prin hotărîri plenare s-au completat printr-o serie de înțelegeri secrete, privind de pildă bazele militare americane situate pe teritorii străine sau statutul trupelor dislocate în alte țări etc.. Chiar în ochii celor mai maleabili dintre parteneri a devenit clar că orientările alianței atlantice sînt expresia unei concepții politice gîndite în termenii logicii de bloc și care ca atare trece cu ușurință peste individualitatea, necesitățile, aspirațiile țărilor asociate. Ieșirea Franței din N.A.T.O. nu a determinat tendințele centrifuge ale altor membri, cum au crezut sau au pretins a crede unii experți, dar e indiscutabil că le-a ajutat să se cristalizeze. Cu atît mai mult cu cît problema de principiu a dreptului fiecărui stat de a deține integritatea suveranității sale se împletea cu necesitățile impuse de procesul dezvoltării moderne a economiilor na-

ționale: în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, nici țări foarte evoluat din punct de vedere industrial nu pot împăca exigențele unei înarmări intensive cu acelea ale progresului în activitatea lor productivă. La începutul lui 1967, în Danemarca și Norvegia devenise foarte populară ideea unui plebiscit cu privire la apartenența atlantică a acestor țări. Belgia ceruse reducerea obligațiilor ei militare, Turcia se arăta preocupată să dobîndească un control național asupra bazelor americane instalate pe teritoriul ei... La începuturile alianței, timp de cîțiva ani, Washingtonul — unde o anumită înclinație de a considera de absolută utilitate generală ceea ce slujește interesele S.U.A. se hipertrofiase în condițiile războiului și în euforia victoriei — a luat drept „armonie atlantică" relația docilitate a unor țări devastate de război și grav dependente, economice în primul rînd, de aliatul mai puternic. Primele tentative ale unor parteneri europeni de a exprima puncte de vedere proprii, izvorite din interese ale țărilor respective, de a cîntări în această optică o sarcină sau alta impuse în numele alianței, au suscitât peste ocean mîinii în care se putea descifra și o doză de surprindere indignată. Iar atunci cînd generalul de Gaulle, devenit la sfîrșitul lui mai 1958 președinte al consiliului de miniștri și cîteva luni mai târziu președinte al Republicii, invoca imprescriptibilitatea drepturilor suverane ale statelor, la Washington conducătorul francez era acuzat de toate relele care bîntuie alianța. În rîndurile observatorilor însă, a spune că Franța rostește cu glas tare ceea ce alții gîndesc, ajunsese o formulă uzuală, un loc comun.

Unul din slujitorii foarte informați și deosebit de pătrunzători ai politicii americane, Henry Kissinger, situează la sfîrșitul anilor '50 și începutul actualului deceniu momentul cînd „perioada hegemoniei americane s-a încheiat". În realitate, hegemonia nu este complet lichidată, dar nu mai constituie în ochii partenerilor un tabu pe care nu se cuvine să-l atingă nici cu vorba, nici cu fapta. În 1961, în volumul „Necesitatea unei opțiuni", d-rul Kissinger semnala: „Rolul nostru conducător este pus sub semnul întrebării de către chiar aliații noștri". El explică aceasta prin existența statelor suverane, sublinia că „esența însăși a suveranității constă în capacitatea de a adopta acțiuni independente" și conchidea că remediul trebuie căutat în „pași drastici către o mai mare integrare politică". Patru ani mai târziu însă, în „Alianța tulburată", el se vedea nevoit să admită soliditatea conceptului de suveranitate, mustra cu severitate pe acei compatrioți ai lui care păstrează „nostalgia modului de acțiune ca pe vremea cînd America ocupa poziția dominantă și Europa era neputincioasă" și conchidea că „relațiile dintre aliați vor trebui adaptate noilor condiții". Aceste preocupări par să se fi menținut și să se fi oglîndit recent în grija cu care președintele Nixon — el l-a ales, se știe, pe Henry Kissinger ca principalul sfetnic al Casei Albe în probleme internaționale — și-a pregătit călătoria vest-europeană, în extrema deferență pe care a arătat-o succesivelor sale gazde, în afirmarea repetată că dorește părerea aliaților europeni în problemele relațiilor bilaterale ale S.U.A. cu fiecare dintre ei, în acelea ale alianței, precum și în chestiuni de interes general.

Sesiunea festivă de săptămîna aceasta se deschide însă fără ca vreuna din problemele al căror complex este de

multă vreme cunoscut sub denumirea globală de „criza atlantică" să-și fi atenuat virulența. Pe plan politic, discrepanța crescîndă dintre natura alianței încheiate în 1949, expresie și instrument al războiului rece, întemeiată pe ideea unei lumi (în primul rînd a unei Europe) scindate în blocuri și menită să agraveze, să permanentizeze, scindarea — și tendințele din ce în ce mai categorice, mai verificate în practică, spre normalizarea legăturilor și cooperării între țări cu orînduiri social-politice deosebite. Produs direct al scîndării, suspiciunea reciprocă îngrădește posibilitățile fiecărei țări luate în parte de a-și dezvolta larg legăturile sale internaționale, element indispensabil, la rîndul său, pentru progresul destinderii generale. Pe plan economic, incompatibilitatea dintre cheltuielile pe care le implică obligațiile militare ale țărilor membre ale alianței — și necesitățile propriilor lor dezvoltări. În plus, scindarea forțată a continentului creează dificultăți în calea schimburilor nestînjinite de bunuri materiale și spirituale, limitînd în felul acesta nu numai posibilitățile reale, existente, dar prejudiciind înseși interesele naționale ale tuturor popoarelor europene. Pe plan militar, riscurile ce decurg din convergența a trei factori: „dreptul" Washingtonului de a hotărî în ultimă instanță asupra păcii și războiului; existența pe teritoriul acestor țări a unor baze care scapă suveranității naționale; strategia „ripos-ului flexibil" care conține implicit ideea că teritoriile țărilor respective ar putea deveni teatru de luptă într-un ipotetic război. Din nou pe plan politic: înclinațiile „centrifuge" pe care toate aceste dileme le-au generat, și care s-au dezvoltat, în rîndurile partenerilor europeni ai S.U.A. din alianța atlantică. (În lunile din urmă, izvor suplimentar de dificultăți, au luat forme acute o serie de divergențe inter-vest-europene: între Franța și R.F.G. în problema monetară, între Franța și Marea Britanie în privința Pieței comune și a U.E.O...).

Tentativa de „relansare"

Ca o încercare de a sări peste criza atlantică fără a rezolva inextricabilul ghem al contradicțiilor care o compun, s-au înregistrat diferite tentative de „relansare" a alianței. De-a lungul întregului an 1967 și a aproape întregului 1968, reuniuni la nivel ministerial și reuniuni la nivelul experților, comisii și subcomisii și grupuri de studii au dezbătut, completat, amendat, cizelat, proiectul cunoscut sub denumirea de „planul Harmel", menit să dea blocului atlantic fizionomia unei asociații preocupate de îmbunătățirea relațiilor membrilor săi cu țările socialiste. În realitate, aceste relații se îmbunătățiseră considerabil pe baza nevoilor firești de schimburi economice, tehnico-științifice, culturale și în urma efortului susținut desfășurat în acest sens de țările socialiste. Se îmbunătățiseră pe calea normală a contactelor bilaterale, de la stat la stat, fructificînd și dezvoltînd climatul de destindere. Pentru o parte din aliații euro-

peni ai S.U.A., proiectul de „relansare” pe această cale a alianței era poate o încercare de a legitima în ochii Washingtonului ceea ce se și realizase — și, astfel, de a lărgi posibilitățile viitoare de cooperare. La Washington, inițiativa vest-europeană s-a bucurat de o bună primire: în speranța că, luând „din mers” trenul destinderii, blocul atlantic își va procura un fel de certificat de bună purtare pașnică și, în același timp, va oferi conducătorilor alianței o posibilitate de a ocupa locomotiva — adică de a relua sub control, în numele principiilor de „solidaritate” și a necesităților de „coordonare”, relațiile țărilor membre cu lumea socialistă.

Dar tendințele pozitive înregistrate în ultimii ani în evoluția raporturilor intereuropene au apărut nu datorită N.A.T.O. și scindării Europei în grupări opuse, ci în pofida lor, exprimând tocmai forța din ce în ce mai puternică a conștiinței că premisa securității o reprezintă alternativa la politica și logica de blocuri — instaurarea unor raporturi de încredere și înțelegere reciprocă. Fără îndoială că recunoașterea acestei realități a determinat publicația „Saturday Evening Post” să scrie că „osificată în structură, îngustă în viziune, pietrificată în diplomația sa și opusă schimbării vremurilor, N.A.T.O. și-a trăit traiul. Astăzi, ea este un anacronism”.

În toamna anului trecut, conducătorii alianței au considerat că momentul ar fi propice pentru a o reabilita chiar sub aspectul ei militar. Aici nu era vorba de „relansare” decât din punct de vedere propagandistic, căci în tot timpul în care se vorbea despre lărgirea ariei politice a alianței în direcția convorbirilor și negocierilor, aria militară nu se îngustase de fel: „riposta flexibilă” a fost oficial adoptată în decembrie 1967, în prima jumătate a lui 1968 au fost create „comitetele pentru apărarea nucleară” și „grupul de planificare nucleară” (menite în primul rând să dea membrilor nepose-sori de asemenea arme, în lumina implicațiilor noii concepții strategice, sentimentul unei oarecare participări la luarea hotărârilor); în aceeași perioadă a fost elaborată ideea unui brîu aerona- val care să înconjoare Europa. Tre-cuta sesiune a consiliului ministerial (Bruxelles, noiembrie 1968) a fost pre-cedată, ocupată, însoțită și urmată de imperioase invitații adresate membrilor europeni ai N.A.T.O. în vederea inten-sificării contribuției lor, nu în ultimul rând economice, la traducerea în viață a acestor planuri. Asemenea stăruințe au însă de întîmpinat atitudinea din ce în ce mai apăsător refractară nu nu-mai a opiniei publice din țările inter-esate, dar chiar și a unora dintre gu-verne, față de orientări care par ecouri întîrziate ale anilor războiului rece. Sînt semnificative din acest punct de ve-dere nu numai atitudinea Franței — care, retrasă din N.A.T.O., rămasă membră a alianței, inspiră încă îndo-ieli strategilor americani cu privire la „cooperativitatea” ei în domeniul mi-litar — dar amplificarea curentelor de opinie care, în Norvegia și în Dane-marca, în Olanda și în Belgia, în Ita-lia, în Grecia, în Turcia, privesc apar-tenența la N.A.T.O. ca neconcordanță cu interesele naționale ale acestor țări. Este semnificativă luarea de atitudine

a lui Gustav Heinemann, care, a doua zi după alegerea sa în funcția de pre-sedinte al R.F.G., se manifestă ca un adversar al politicii de bloc. Este sem-nificativă — într-un sens grav, din punct de vedere moral și politic pen-tru S.U.A. — hotărîrea Canadei, alia-tul „incondițional” și „indefectibil” din totdeauna, de a-și retrage o parte din forțele armate staționate în Europa pe baza angajamentelor atlantice. „Cam așa a început și Franța”, se șoptește la Washington. Cu atît mai mult cu cît se pare că în cursul recentei sale vi-zite la Washington, premierul Trudeau nu a căpătat răspuns (sau nu unul sa-tisfăcător) la întrebările (sau protestele) pe care le-a exprimat în legătură cu faptul că raza de acțiune a rachetelor anti-rachetă ale S.U.A. ar inclu-de și porțiuni ale spațiului aerian ca-nadian.

Chemarea adresată de statele parti-cipante la Tratatul de la Varșovia tu-turor statelor europene, în vederea convocării unei conferințe care să cau-te căile spre lichidarea divizării conti-nentului, spre realizarea securității lui, răspunde astfel unor preocupări pro-funde și vitale. În consecință, a fost primită cu evidentă și favorabilă aten-ție în Occident. Personalități politice de prim plan, ca premierul suedez Tage Erlander, ca președintele Internaționa-lei socialiste Bruno Pittermann, ca pre-ședintele Partidului Socialist Austriac, Bruno Kreisky, ca vice-cancelarul și ministrul de externe al R.F.G., Willy Brandt, ca ministrul de externe italian, Pietro Nenni, și cel olandez, Joseph Luns, și-au exprimat interesul pentru inițiativa țărilor socialiste, pentru per-spectivile pe care le deschide.

Dacă poate fi vorba în momentul de față despre o „relansare”, apoi este nu-mai despre aceea la care se referea „L'Unită” atunci cînd scria că Apelul de la Budapesta a „relansat în mod convingător marea temă a secu-rității și a depășirii blocurilor”. Ac-cest continent, care nu este foarte mare dar care are o pondere deosebită în complexul vieții politice internaționale și din inima căruia au pornit cele două războaie mondiale, aspiră, prin covir-șitoarea majoritate a locuitorilor lui, la cooperare între țări, într-un climat de încredere nu numai reciprocă dar și în comuna lor securitate. Ceea ce înseamnă înlăturarea artificialei lui divizări. Ceea ce înseamnă unirea efor-turilor țărilor europene în vederea transformării Europei într-un conti-nent al cooperării rodnice între na-țiuni egale în drepturi, între state li-bere, independente și suverane, în spi-ritul respectului, înțelegerii și pre-țuirii reciproce.

Țările membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia și-au exprimat în repetate rînduri, și din nou acum, încrederea în capaci-tatea țărilor europene de a găsi modalitățile unei alternative la po-litica de bloc, de a construi ele însele această alternativă. Poate toc-mai pentru că această capacitate există — și atracția spre a o folosi — împlinirea a douăzeci de ani de la încheierea alianței atlantice apare, în lumina actualității, o aniversare care, în ciuda festivităților oficiale, nu are în esență nimic festiv.

Florica ȘELMARU

reflector

I.I.T. SAU O NOUĂ „ÎNCERCARE DE A TRĂI FĂRĂ FRANCEZI”

R.F. a Germaniei, Italia și Țările de Jos hotărîseră nu demult să se asocieze Angliei în acțiunea de creare a primului institut vest-european de tehnologie. Proiectul întrunind și a-deziuni extraeuropene (Japonia), s-a decis lărgirea cadrelor lui și, bineînțe-les, a denumirii. Așa a luat naștere planul Institutului Internațional de Tehnologie (I.I.T.) — instituție de formație post-universitară, consacra-tă perfecționării oamenilor de știință și inginerilor ce urmează să devină viitorii „manageri” ai gestiunii întreprinderilor vest-europene. Deci, au spus unii observatori, singurele deo-sebirî între cadrele I.I.T. și cele seoa-se de modelele sale americane — in-stitutele de tehnologie din California și Massachusetts (Caltech și M.I.T.) ar fi faptul că acestea din urmă for-mează „cercetători” iar I.I.T. „cadre superioare”.

În legătură cu discuțiile purtate în jurul eventualului sediu al noii „fab-rici de manageri”, unii și-au amîn-țit că planul unui institut vest-euro-pean de tehnologie datează încă din 1967, cînd, într-o conferință interna-țională, savantul american Isador Rabi propusese ca sediul institutului în discuție să fie stabilit la Fontaine-bleau, în Franța. Dar încă de pe cînd I.I.T. se intitula I.E.T. (Institutul Euro-pean de Tehnologie), Franța a re-fuzat să participe, întîind nuanța de suprastatal și „atlantic” a proiectu-lui, (ideea I.I.T. s-a născut de altfel sub auspiciile N.A.T.O.), ea și încercarea Angliei de a pătrunde în Euro-pa vestică pe această cale ocolită, vi-zibil inspirată de S.U.A. și purtătoare de influențe „atlantice”. În fața refu-zului francez, se pare că Marea Bri-tanie n-a putut decât să recurgă la resursele tradiționale ale umorului englez: articolul de cinci coloane din „The Times” referitor la I.I.T. este intitulat „Încercare de a trăi fără francezi”.

TRENUL SUPER C...

Un tren rapid de marfă, denumit „Super C”, a fost pus recent în cir-culație pe linia Chicago—Los Angeles. Convoiuł inaugural, format din 11 vagoane încărcate cu containere cu aparataj electric, mașini de caleul și piese auto, a parcurs distanța de 3 500 de km dintre cele două localități în 34 de ore, deci cu media de 102 km pe oră. Tracțiunea a fost asigurată de două locomotive Diesel, a câte 3 600 CP. Pe parcurs trenul a avut patru opriri pentru alimentare iar persona-lul a fost schimbat de două ori. Scopul principal al înființării cursei: concurența transportului aerian.

Dialog despre colaborare cu parlamentarii japonezi

Dialogul se angajează prin mulțumirile adresate distinșilor oaspeți pentru bunăvoința de a răspunde solicitării noastre.

— Pentru că folosiți termenul bunăvoință, spune dl Fukunaga Kenji, șeful delegației (fost ministru al muncii), trebuie să subliniez că ea este un element esențial în ceea ce denumim frecvent — colaborare. În termeni superlativi, pacea decolează de la bunăvoință și Japonia dorește pacea, ca și România, de altfel.

Discuția intră firesc în tema rolului parlamentului japonez în viața politică a Japoniei.

— Într-o țară democratică, — continuă dl Fukunaga — Parlamentul joacă un rol esențial: el este forul suprem al puterii de stat, în Japonia fiind reprezentat de Dietă.

Ceva mai puțin de 2/3 din numărul total de locuri sînt ocupate de partidul de guvernămînt (liberal-democrat) și ceva mai mult de 1/3 sînt locurile ocupate de celelalte partide. Între partide, doresc să accentuez, există măcar un sector al uniunii de vederi și anume, dorința comună de democratizare și creștere a bunăstării populației...

— ...Pentru a fi mai exacți, intervine Shimagami Zengoro, vă ofer cifrele participăției parlamentare ale diverselor partide: 300 liberal-democrați, 130 socialiști, 31 social-democrați, 25 membri ai partidului Komeito, 5 membri ai partidului comunist.

— Se discută cu interes despre dezvoltarea industriei japoneze. O retrospectivă a etapelor acestui drum al creșterii producției în țara dv. ar fi poate utilă...

— Desigur, etapele au fost deosebit de interesante, în ansamblu, dacă ne gândim că imediat după război am plecat de la... zero. Mijloacele noastre de producție fuseseră distruse, populația era

Între 4 și 7 aprilie, țara noastră a fost vizitată de o delegație parlamentară japoneză, condusă de Fukunaga Kenji, membru al partidului de guvernămînt, liberal-democrat. Delegația a fost primită de președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, și a avut întrevederi cu numeroase alte personalități ale vieții publice din țara noastră.

La solicitarea revistei „Lumea”, delegația parlamentară japoneză a fost de acord să participe la o masă rotundă, organizată de redacția noastră, într-unul din saloanele hotelului Athenée Palace. La discuții au participat parlamentarii japonezi FUKUNAGA KENJI — partidul de guvernămînt, liberal-democrat, FURUUCHI HIROO, liberal-democrat, HIROSE HIDEYOSHI, partidul socialist, SHIMAGAMI ZENGORO, partidul socialist, precum și ambasadorul Japoniei în România, MITSUDO TOSHIO.

în pragul mizeriei. Încheierea păcii a oferit posibilitatea ca poporul japonez să se angajeze într-o amplă operă de reconstrucție nu numai economică, dar și spirituală. Așa a început să se vorbească despre „miracolul japonez” care, în fapt, nu înseamnă decît renașterea unei țări datorită eforturilor tenace depuse de poporul ei în toate domeniile vieții economice. Începînd din 1961, capacitatea de producție a Japoniei a crescut într-o asemenea măsură, încît a început să fie competitivă cu producția unor țări foarte dezvoltate, atît europene, cît și de pe alte continente. Pentru noi dezvoltarea tuturor sectoarelor industriei a fost obiectivul primordial. Aceasta a fost cheia succesului și nu fac o amabilitate, dacă vă declar că am observat în România același interes pentru industrializarea modernă...

— ...Adaug la cele spuse, intervine Hirose Hideyoshi, că ritmul nostru de dezvoltare a dus la dublarea venitului național, rezultat la care s-a ajuns în urma marilor fonduri investite în sectorul industrial. Față de 1961, venitul național este în 1969 de 2,7 ori mai mare, iar exporturile au crescut de 3 ori.

— În suită logică de idei, continuă dl Fukunaga, aș vrea să evoc aici legăturile noastre comerciale. Sîntem deosebit de interesați în a găsi parteneri comerciali care să practice un comerț reciproc convenabil. De aceea, Japonia l-a trimis în țara dv. pe domnul Mitsudo Toshio, care are aici șansa de a explora și stabili noi și noi căi de dezvoltare a relațiilor între țările noastre.

— Ca ambasador al țării dv. poate doriți, excelență, să ne spuneți ceva în legătură cu evoluția relațiilor dintre Japonia și România.

— Pentru mine este o plăcere să constat, remarcă dl Mitsudo Toshio, că relațiile noastre se desfășoară sub auspiciu care ne îndreptătesc să afirmăm nu numai că ele sînt bune, dar se vor putea adînci și mai mult în viitor. Dorim să extindem în continuare operațiunile noastre de import-export cu România.

Relațiile economice avantajoase, adăugîndu-se relațiilor pe alte planuri — diplomatice, culturale, științifice — compun acel ansamblu de legături care reprezintă eșafodajul cooperării internaționale. Parlamentarii japonezi ne vorbesc în continuare de raportul direct dintre extinderea unei atari colaborări și existența unui climat de destindere.

— Știu, și este firesc — spune dl Fukunaga — că soluțiile politice ale destinderii sînt variate. Personal, cred că viața internațională, pentru a se desfășura în conformitate cu năzuințele și interesele generale, trebuie să se bucure de participarea și aportul tuturor țărilor. De aceea, alături de rolul recunoscut al țărilor mari, țările mijlocii și mici care doresc pacea trebuie să depună eforturi pentru crearea celui cli-

mat de opinie care să le confere posibilitatea și dreptul la cuvânt și afirmare.

— Un concert al națiunilor poate fi executat în condițiile existenței unor „partituri” proprii, naționale ale fiecărui instrumentist, subliniază dl Furuuchi Hiroo. Vedeti, noi simpatizăm politica dusă de președintele Franței, domnul de Gaulle, care insistă pentru prezența reală a țărilor mijlocii și mici în dialogul internațional.

— Pentru că am ajuns la dialogul intereuropean, dar și intercontinental, care sînt, după părerea dv., căile de apărare a păcii în întreaga lume?

— Solidaritatea, subliniază dl Fukunaga. Dorința oamenilor politici onști, a oamenilor simpli din întreaga lume de a o apăra.

— Sînt de acord cu cele afirmate de colegul meu, intervine dl Hirose Hideo. Partidul socialist japonez consideră că pacea nu este opera unui centru de putere sau altul, ci a eforturilor conjugate ale tuturor națiunilor.

— În legătură cu acest aspect, cum apreciați contactele directe între oamenii politici și alte personalități din diverse țări?

— Rolul acestor contacte este evident, afirmă dl Fukunaga. Aș spune mai mult: contactele de la om la om sînt de fapt contacte de la inimă la inimă. Într-o vreme, în perioada „rece”, multe lucruri care s-ar fi putut face nu s-au realizat din lipsa acestor legături de o enormă importanță.

— O ultimă întrebare. Ce impresii vă lasă România acum, după ce ați vizitat-o, dar și cu ce păreri ați venit la noi, înainte de a fi avut prilejul să o cunoașteți direct?

— Am constatat cu o deosebită satisfacție cât este de cald poporul dv., cât de energic și hotărît să-și înfăptuiască o economie dezvoltată, o viață fericită. Vizita în țara dv. ne-a impresionat extrem de plăcut — a declarat Fukunaga Kenji.

Furuuchi Hiroo: Plecăm convinși de rolul pe care îl are de jucat țara dv. în Europa. Prin fermitatea și constanța principiilor pe care le promovează și aplică în practică, conducerea dv. reușește să confere națiunii pe care o reprezintă un mare prestigiu peste hotare.

Shimagami Zennoro: Într-adevăr, poziția dv., principiile pentru care militați, observ ca reprezentant al partidului socialist, sînt respectate cu strictețe. Țara dv. duce o politică externă remarcabilă, față de care ne exprimăm deplina simpatie.

— Vă mulțumim pentru amabilitatea de a fi răspuns solicitării noastre...

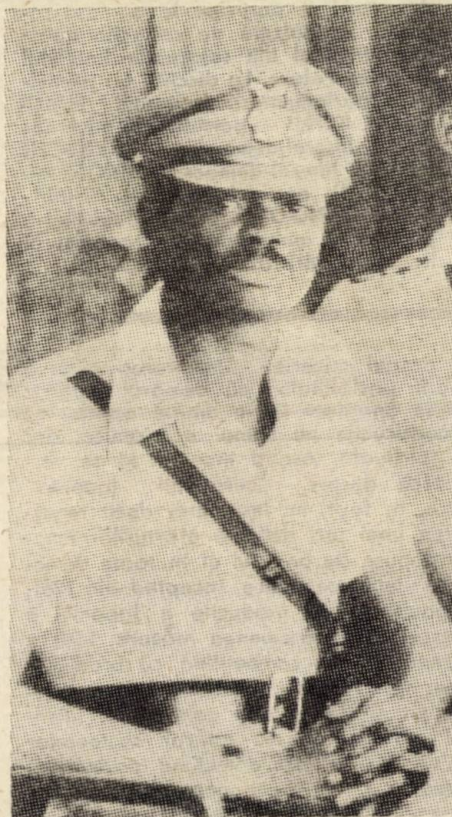
— V-aș ruga să-mi permiteți să închei eu, intervine dl Fukunaga, transmițînd pe această cale salutul poporului japonez adresat României, poporului dv.

Radu BUDEANU

GHANA

Militarii vor redeveni oare militari?

Demisia generalului Joseph Ankrah din funcția de șef al statului ghanez, fiind acuzat de corupție (s-a stabilit că primise o sumă de bani de la o firmă străină), și desemnarea în acest post a generalului de brigadă Akwasi A. Afrifa, s-a produs în condițiile unor activități și evenimente politice importante: este vorba de o serie de declarații ale conducătorilor de la Accra și de unele măsuri — în parte aplicate, în parte doar în fază de proiect — exprimînd intențiile lor de a transmite puterea unui guvern civil. Nu se știe, pentru moment, în ce măsură această schimbare de persoane va fi urmată de reorientări în politica ge-

Generalul de brigadă Afrifa

nerală a grupului militar aflat la conducerea țării de la lovitură de stat din 24 februarie 1966. Comentînd evenimentul, agențiile de presă străine ținneau să sublinieze că noul președinte se afirmase în ultimul timp în sinul Consiliului Național de Eliberare ca partizan al reîntoarcerii la o guvernare civilă. De altfel, încă din primele sale declarații, președintele Afrifa s-a pronunțat pentru „instaurarea, cît mai curînd posibil, a unui regim civil în Ghana” și anularea interzicerii partidelor politice.

Militar de carieră — după ce și-a desăvîrșit formația militară în Anglia, el a făcut parte în două rânduri din corpul expediționar ghanez trimis în Congo —, generalul Afrifa este cunoscut drept unul din principalii organizatori ai loviturii de stat care a răsturnat pe președintele Kwame Nkrumah și a instaurat un regim militar. El a fost numit de la început membru al Consiliului Național de Eliberare, în cadrul căruia i se va atribui importantul post de ministru de finanțe.

Încă din primăvara anului trecut săptămînalul „Jeune Afrique” semnală existența unor divergențe de opinii între unii membri ai Consiliului Național și Akwasi A. Afrifa, nemulțumit de întîrzierea cu care regimul își îndeplinește angajamentele asumate. Profitînd de absența generalului Ankrah — plecat într-o vizită oficială la Londra și Washington — el a reunit presa ghaneză făcînd un bilanț al dificultăților pe care guvernul nu reușise să le rezolve: corupție, agravarea șomajului (în relatarea revistei „Jeune Afrique”). În accepția lui soluționarea tuturor acestor probleme nu putea fi găsită decît prin revenirea la un regim democratic.

Această transmitere a puterii suscită de mai multă vreme numeroase speculații în presă. Fapt explicabil și de prevăzut dacă avem în vedere evoluția internă din majoritatea statelor guvernate de cuceriri militare. „Ghana va constitui oare excepția care confirmă regula și militarii se vor retrage discret și demn de la conducere? Desigur, în lumina experiențelor din alte părți ale lumii, o asemenea acțiune ar fi profund necaracteristică pentru grupurile militare conducătoare”, remarcă revista britanică „Tribune”. Dar același săptămînal adaugă: „S-ar părea că puterea apasă oarecum pe umerii Consiliului Național de Eliberare. Dacă «mindria profesională» și poziția privilegiată ar fi asigurate și nu ar exista pericolul unei amenințări la adresa statu quo-ului, s-ar putea ca C.N.E. să fie dispus să renunțe la autoritate și să permită o revenire pașnică la un regim civil”.

După Sierra Leone (14 aprilie 1968) și Dahomey (11 august 1968), Ghana este cea de-a treia țară africană în care, după mai bine de trei ani de regim militar, ar apare semne ale unei eventuale reveniri la o guvernare civilă. (În alte șapte state africane — Congo-Kinshasa, Algeria, Republica Africa Centrală, Nigeria, Burundi, Congo-Brazzaville, Mali — problema nu este deocamdată de actualitate).

Imediat după preluarea puterii (24 februarie 1966), membrii Consiliului Național de Eliberare (ofițeri superiori din armată și poliție) au dezmințit, în repetate rânduri, că ar avea ambi-

Cele două activități economice principale ale Ghanei: minieritul și cultura de cacao

ții politice pe termen lung. Singurul obiectiv al acțiunii lor, au declarat ei, era de a rămâne la conducere timpul necesar pentru „a însănătoși economia și a pregăti calea spre o democrație autentică”, oferindu-și pentru acest lucru un răgaz de doi ani. Promisiunea nu a fost îndeplinită în termenul anunțat, fapt care — alături de împrejurări interne nu lipsite de complicații — alimenta scepticismul unor comentatori în privința voinței militarilor de a se retrage de pe scena politică.

Pentru a stabili dimensiunile problemelor cu care Consiliul Național de Eliberare a fost și este confruntat, trebuie examinată înainte de toate situația în domeniul economic. De la început, politica noilor conducători de la Accra s-a caracterizat prin multiple măsuri de austeritate, prin abandonarea planului de 7 ani de dezvoltare — deși proiectele majore inițiate de vechiul regim nu au fost abandonate —, respingerea ideii de naționalizare și instituirea unor controale financiare severe. Guvernul

militar a cedat agricultura, comerțul și construcția de locuințe firmelor particulare; și în domeniul industrial a dat înapoi prin vinzarea unor întreprinderi de stat. Deși noul regim a negociat cu succes un moratoriu asupra datoriilor externe, situația balanței de plăți este deficitară. Experții economici apreciază că Ghana va trebui să trăiască multă vreme dintr-un buget redus, înainte de a-și putea achita uriașele — estimate la circa 600 milioane dolari.

După ezitări și amânări, determinate și de survenirea unor momente de tensiune politică (descoperirea, în decembrie 1968, a unui complot în fruntea căruia se găsea șeful statului major al forțelor armate ghaneze), autoritățile de la Accra aveau să anunțe, în cele din urmă, programul de măsuri în vederea transmiterii frinelor conducerii unui guvern civil. Potrivit programului, etapele acestui proces ar fi: crearea unei adunări constituante, pregătirea unui proiect de constituție — care urmează să fie apoi promulgat de C.N.E. — suprima-

rea interzicerii activității politice a partidelor, campania electorală, alegerile și, în sfârșit, formarea parlamentului. Astfel, dacă nu va interveni neprevăzutul, cea de-a doua republică ghaneză își va începe existența oficială la 30 septembrie 1969. Prima fază a și fost îndeplinită: la 6 ianuarie, adunarea constituantă, însărcinată cu redactarea finală a noii constituții, și-a ținut prima reuniune.

În fața perspectivei unei apropiate suprimări a legii privind interzicerea activității partidelor — zilele trecute generalul Afrifa aprecia că ea ar putea interveni în termen de trei luni — ambițiile politice se manifestă de pe acum, mai mult sau mai puțin deschis. „Cel puțin într-o primă perioadă — opinează președintele comisiei electorale însărcinate cu supervizarea operațiunilor de revenire la un regim civil — vor apare o mulțime de partide. Oricine va dispune de mijloacele necesare și va fi animat de interese politice nu va rezista tentației de a-și crea propriul partid politic. Treptat însă, se va produce o decantare: vom asista, fără îndoială, la regroupări care vor permite unei personalități să se situeze în fruntea unui partid politic de anvergură națională”.

„Propunerile pentru noua lege fundamentală a Ghanei” fuseseră date publicității încă în primăvara anului trecut. Acesta a fost momentul cînd, virtual, s-a deschis lupta pentru succesiune. Un sondaj de opinie pe marginea șanselor electorale ale principalilor oameni politici arată că două sînt personalitățile aflate în strînsă competiție pentru funcția de prim-ministru: Kofi Busia, fost lider al Partidului Unit (partid de opoziție), și Komlo Gbedemah, fost ministru de finanțe înainte de lovitura de stat militară.

Kofi Busia, sociolog, a fost unul din promotorii luptei pentru independența țării. Lider al opoziției în parlament, în primii ani ai guvernului Nkrumah, el va fi nevoit să se exileze timp de 6 ani; Komlo Gbedemah, la rîndul lui, a fost unul din fondatorii Partidului Popular al Convenției (C.P.P.) — partidul fostului președinte Nkrumah. Gbedemah se detașase de Nkrumah pe măsură ce acesta din urmă adopta poziții din ce în ce mai radicale, antrenînd după el întreaga aripă dreaptă a C.P.P. care cuprindea numeroși oameni de afaceri. Aceștia nu vor ezita acum — subliniază observatorii — să uzeze de întreaga lor influență pentru a favoriza ascensiunea la putere a vechiului ministru de finanțe.

Observatorii explică prin evoluția împrejurărilor interne prudența cu care autoritățile din Ghana pregătesc reîntoarcerea la o guvernare civilă. Ei nu omit să sublinieze că, pentru moment, nu se pune problema reducerii influenței militarilor asupra politicii și că larga confruntare deschisă între fracțiunile politice va continua.

Sînt, firește, de așteptat măsurile concrete întreprinse de noul șef al statului pentru a putea avea o idee mai clară asupra evoluției politice în datele sale esențiale.

R. G.

Stockholm, unde începe de fapt orașul acesta? Venind dinspre aeroportul Arlanda, te afli între blocuri, străzi care se deschid în dreapta și în stînga, vezi magazine. Și totuși, nu ești încă în oraș: după două sute de metri, din nou pîlcuri de copaci și stînci de argint. Ciclul se repetă de cîteva ori, de-ajuns ca să devii sceptic atunci cînd Stockholmul a început cu adevărat, mai ales că și aici, atunci cînd a fost posibil ca blocurile de granit și copacii să rămînă la locul lor, suedezii le-au păstrat. Orașul are și alte accente de varietate, casele vechi și blocurile sau complexele comerciale moderne învecinîndu-se fără stridențe prea mari. La acest aspect, în ciuda diversității, unitar, a contribuit și factorul continuității. După o istorie furtunoasă, de secole, în care

septembrie anul trecut. Este înconjurat, ca atîtea așezări suedeze, de păduri și ochiuri de apă. Pe 16 hectare locuiesc deocamdată 19 000 de oameni, dar unitățile comerciale existente (spațiu comercial 40 000 m.p.) sînt suficiente pentru aprovizionarea a încă 50 000 de locuitori din împrejurimi. Garajul-parking este cel mai mare din Europa: poate cuprinde patru mii de automobile. Pentru circulația pietonilor au fost construite numeroase viaducte și rampe — ceea ce asigură desfășurarea nestînjinită a traficului auto. Sînt terminate policlinica, bursa muncii, restaurante, cafenele, o biserică luterană ultramodernă. În centru se află un dreptunghi încă împădurit — aici urmează să fie construite, între altele, o bibliotecă, un muzeu, o piscină.

men există și nu va fi demolat. Mai mult chiar, unele sondaje au indicat că majoritatea actualilor locuitori sînt satisfăcuți de noile lor reședințe.

Suedezii și politica

Chiar dacă, după cum realizările urbanistice nu echivalează cu rezolvarea integrală a problemei locuințelor, o excelentă administrare a investițiilor sociale nu duce la eliminarea fricțiunilor pe acest teren — rămîne incontestabil faptul că Suedia este o țară prosperă, cu un nivel de trai ridicat. Este cu atît mai lăudabil faptul că această bunăstare nu a dus la insensibilizare și izolaționism, că

reportaj pe glob

Vocații suedeze

Mihai Matei

se adăuga mereu pe alt taler al fragilului echilibru european, Suedia și-a descoperit vocația păcii; de peste un secol și jumătate, în această țară nu s-a mai dărîmat decît ceea ce au hotărît să dărîme locuitorii ei. Cîte țări de pe continentul nostru au atîtea edificii inaugurate în anii 1939—1945?

Urbanistica în întîmpinarea viitorului

Urbanistica este, în prezent, unul dintre domeniile în care acest industriuos popor își dovedește inventivitatea, capacitatea de a fi în pas cu vremea, chiar de a anticipa. Construcția de orașe-satelit în apropierea marilor centre, unități destinate să satisfacă exigențe multiple, uneori contradictorii, a depășit de mult faza experimentală: Vällingby, în zona capitalei, a fost terminat în 1954. În prezent, mai bine de jumătate din populația capitalei locuiește în asemenea suburbii. Și alte mari orașe evită congestiunea recurgînd la această soluție: Västra Frölunda, la sud-vest de Göteborg, sau Orrholmen, lingă Karlstad, pe lacul Vänern, reprezintă alte unități autonome dezvoltînd aceeași idee urbanistică.

La aproximativ 13 kilometri sud-vest de Stockholm — distanță pe care metroul o parcurge în 25 de minute — se află Skärholmen, cel mai nou satelit al capitalei suedeze: a fost inaugurat în

Toată această construcție logică, geometrică și calculată să garanteze maximum de avantaje a fost întîmpinată cu reacții nu întotdeauna entuziaste; cotidianul de mare tiraj „Dagens Nyheter” a arborat într-o dimineață titlul „Demolați Skärholmen”. Obiecțiile erau făcute fie în numele esteticii — împotriva unui conglomerat de blocuri, garaje și magazine gigantice — fie în numele democrației — împotriva unei soluții nereprezentative pentru cei care aveau să locuiască în Skärholmen, mai mult un compromis între politicieni locali, arhitecți și diverse interese economice. Dar acum Skärhol-

Vedere panoramică din Stockholm

suedezii nu se mulțumesc cu menținerea și eventual ameliorarea propriilor condiții de viață satisfăcătoare.

Acest popor care a cunoscut atîta vreme pacea și — în parte ca o consecință — își asigură o certă bunăstare, manifestă o constantă preocupare pentru acele regiuni sau popoare lipsite de aceste binefaceri. Nu este deosebit de frecvent, chiar în această perioadă de sporit activism politic a tineretului occidental, să fie consemnate atîtea manifestări provo-

cate nu de evenimente dramatice care dau fotografii și titluri mari pe prima pagină a ziarelor, ci de problemele mai puțin spectaculare și valorificabile de presă, dar la fel de statornice în conștiința opiniei publice, cum sint foamea, subdezvoltarea, lipsa asistenței sanitare, prezente pe zone întinse ale globului. Resursele de solidaritate umană în-

firmă clar speculațiile, formulate încă recent, despre tineretul suedez ca fiind mai alienat ca oricare altul. „Cu deosebire în perioada recentă — imi spunea în cursul unui interviu ministrul suedez al educației, Olof Palme — avem un mare număr de tineri activi politicește”; și continua „...majoritatea celor activi politicește are o orientare precumpănitor

de stînga”. Este un fapt pe care l-au atestat, în ultimii ani, și numeroasele demonstrații împotriva agresiunii americane în Vietnam. Adoptarea de către guvernul suedez a unei poziții net dezaprobatoare față de această intervenție venea evident în întîmpinarea acestui larg curent de opinie și urmarea să-i dea satisfacție; ulterior, guvernul suedez și-a anunțat hotărîrea de a stabili relații diplomatice cu R.D. Vietnam, confirmînd aceeași orientare.

Această țară, atît de evident beneficiară a îndelungatei neangajări în conflicte, este cu atît mai preocupată de situația continentului cărui îi aparține și pe care s-au declanșat în veacul nostru două conflagrații mondiale. Suedia este interesată într-un climat de pace și nu doar în sensul simplei nebeligeranțe. Nu o dată personalități suedeze au subliniat că o țară care realizează o proporție însemnată a venitului național pe seama comerțului exterior nu poate decît să beneficieze de pe urma dezvoltării relațiilor economice și comerciale — catalizator și componentă a destinderii. Iar la destindere, Stockholmul poate aduce o contribuție mai mare decît simpla respectare a neutralității tradiționale. S-a înregistrat cu satisfacție faptul că guvernul suedez s-a arătat dispus să acționeze în această direcție. Un exemplu îl constituie asocieria Suediei, în calitate de coautoare, la rezoluția O.N.U. inițiată de România, privind dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate pe continentul european. Mai recent, a fost remarcată aprecierea făcută de primul ministru Erlander cu privire la convocarea unei conferințe în problema securității europene. Aflat la Viena cu ocazia unei reuniuni a liderilor social-democrați, premierul suedez a declarat că ideea convocării unei asemenea conferințe i se pare pozitivă și că, în condițiile unei pregătiri adecvate, Suedia este pregătită să participe la o asemenea acțiune. Premierul Erlander sugera, de asemenea, una din temele de studiat în cadrul conferinței — aceea a dezvoltării relațiilor economice Est-Vest într-o măsură care să preîntîmpine scindarea, din punct de vedere economic, a continentului nostru. Evident, Suedia, afectată nefavorabil de barierele create în partea occidentală a Europei, ar fi favorabilă unei acțiuni mai largi în direcția liberalizării comerțului.

În multe din problemele enumerate, interesele și atitudinile exprimate ale guvernului suedez duc la concluzia că există suficiente premise pentru un dialog româno-suedez avantajos pentru ambele părți și, totodată, util pentru climatul general al continentului. Acest dialog este, de altfel, o acțiune de mult începută, cu succese notabile. „Relațiile dintre țările noastre sint de pe acum bune; sper că ele vor continua să evolueze satisfăcător”, afirma, în interviul menționat, Olof Palme. Era în aprilie 1968, în zilele vizitei la Stockholm a președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer — eveniment care reflecta nivelul înalt atins de relațiile bilaterale. Vizita așteptată zilele acestea a primului ministru al Suediei vine să aducă încă o dovadă că evoluția dialogului româno-suedez este, în continuare, favorabilă.

Noi creații arhitectonice suedeze la Göteneburg

Pădurile sint una din principalele bogății ale Suediei

Petrolul

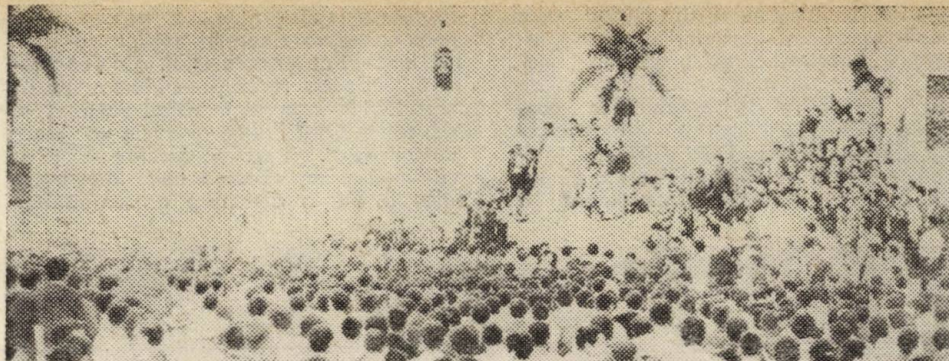
peruvian și suveranitatea națională

Nu poți să faci o plimbare pe bulevardele capitalei peruviane fără ca atenția să-ți fie atrasă de sumedenia lozincilor lipite pe ziduri. Multe din ele se referă la revendicările naționale privind petrolul și exprimă condamnarea întreprinderii monopoliste nord-americane „International Petroleum Company” (I.P.C.). Așadar, un nou foc al luptei antiimperialiste s-a aprins în America Latină. În rindurile opiniei publice, se manifestă un consens aproape unanim în apărarea principiului de suveranitate, pe baza căruia Peru își exercită dreptul asupra resurselor sale naționale și se împotrivesc șantajului nord-american. Peruvienii au păreri diferite în legătură cu problemele interne pe care trebuie să le înfrunte guvernul militar național, dar, în același timp, există convingerea că, în urma naționalizării bunurilor I.P.C., s-a petrecut un eveniment cu implicații politice nu numai în Peru, ci în întreaga Americă Latină.

În palatul național din Lima, nu se află politicieni tradiționali, ci militari. Dar aceștia au pus pe primul plan al activității lor suveranitatea națiunii asupra petrolului, pe care vechii politicieni nu o abordaseră niciodată atât de categoric și concret. Militarii care conduc în Peru de la 3 octombrie 1968 nu vor să fie considerați „golpistas” (cei care comit lovituri de stat) în accepțiunea uzuală a acestui termen, ci persoane care revendică drepturi de neîngădui ale peruvienilor.

Cu trecerea timpului, a început să se cristaliceze personalitatea membrilor juntei. Se remarcă diverse tendințe în rindurile lor, dar, pînă în prezent, orientarea principală a guvernului este exprimată de acțiuni care apără interesele națiunii în fața monopolului american. Oricare ar fi acordul la care s-ar putea ajunge cu Statele Unite în această situație, un lucru apare sigur: guvernul nu poate da înapoi din acțiunea sa de expropriere a bunurilor I.P.C., subsidiară a marelui monopol „Standard Oil Company” din New Jersey.

Atitudinea față de monopolul petrolier nord-american echivalează, pentru reprezentanții armatei aflați la putere, cu un angajament politic. Cu răbdare, ei încearcă să convingă diferitele secțiuni ale populației că, în ciuda originii actuale a guvernului, există un consens peruvian în ceea ce privește poziția lor în conflictul cu I.P.C. Pe de altă parte, unele partide politice, ca A.P.R.A., de pildă, apărut mai de mult pe scena politică cu concepții antiimperialiste, își pierd creditul în mase de

Miting în capitala Republicii Peru. Participanții cer exproprierea societăților petroliere străine (sus)

Soldați peruvieni la rafinăria din Talara — Peru

oarece nu manifestă nici un fel de opinie față de această acțiune la care poporul participă în mod neîndoielnic. Întoarcerea în țară a liderului „Acțiunii populare”, Victor Haya de la Torre, deși a determinat o mare efervescență politică, s-a diminuat importanța pentru că Haya de la Torre nu a rostit nici un cuvînt în favoarea naționalizării petrolului. Între timp, „Acțiunea populară” s-a divizat în două grupări, ambele pronunțându-se în favoarea exproprierii. În ceea ce privește partidele de stînga — care au impotente revendicări interne: mărirea salariilor, amnistie pentru cei închiși în urma participării la acțiunile de guerilla și pentru cei care se opun noii legi universitare decretate de guvernul militar — ele sprijină acțiunea antiimperialistă a guvernului, cerîndu-i să acorde și mai mare atenție examinării programului de investiții al monopolurilor în Peru. Partidul comunist cere ca toate terenurile petroliere să fie exploatate de întreprinderi ale statului.

Acordînd prioritate problemei petroliere, guvernul are în vedere, totodată, efectuarea unor modificări în structurile politice ale țării. Se proiectează și alegeri, precum și elaborarea unei Constituții. Rezultă că guvernul dorește să mențină un echilibru al situației și să acționeze cu precauție. Aplicarea consecventă, deși prudentă, a unei politici care sfidează un puternic monopol (cu pericolul ca guvernul lui Nixon să facă din cauza monopolului nord-american o cauză a sa) necesită în mod evident o acțiune internă care să corespundă acestor obiective. De aici, severitatea

față de cei răspunzători de faptul că, după ce rafinăria de la Talara a fost ocupată și naționalizată, I.P.C. a scos din țară 17 milioane de dolari, fără să plătească rafinarea petrolului efectuată cu instalații care aparțineau deja statului peruvian.

Rafinăria de la Talara a fost ocupată nu atît ca o compensație pentru impozitele neplătite de I.P.C., cît — mai ales — pentru a se pune capăt jefuirii zăcămintelor petroliere, care continuă din 1924. Bazîndu-se pe un document semnat în 1922 la Paris, împreună cu unii reprezentanți peruvieni care nu aveau această împuternicire, I.P.C. a considerat ca aparținîndu-i atît suprafața vechilor moșii La Brena și Parinas, cît și subsolul. Adică, petrolul. Cînd noul guvern a preluat puterea, el a naționalizat zăcămintele în totalitatea lor, iar la 9 octombrie a ocupat instalațiile de la Talara. I.P.C. reclamă pentru aceasta o compensație de 120 milioane de dolari, deși la Departamentul comerțului al Statelor Unite, bunurile sale sînt înregistrate cu valoarea de 38 de milioane. Prima evaluare făcută Talarei de experții guvernului peruvian stabilește valoarea bunurilor naționalizate la 54 de milioane de dolari. Guvernul peruvian este dispus să plătească această sumă sau o altă sumă fixată de tribunalele țării, dar, în acest caz, va scădea suma respectivă din datoria mult mai mare pe care societatea I.P.C. o are față de Peru. „Vom plăti — a spus președintele republicii, generalul Juan Velasco Alvarado — dar ceul va rămîne imediat blocat în contul datoriei pe care I.P.C. o are față de Peru”. Aceste datorii — în cadrul cărora o pondere mare au impozitele legale neplătite — se ridică la sume considerabile. Guvernul de la Lima consideră că I.P.C. a cheltuit pentru instalațiile sale din Peru 310 milioane de dolari. Chiar dacă se scad

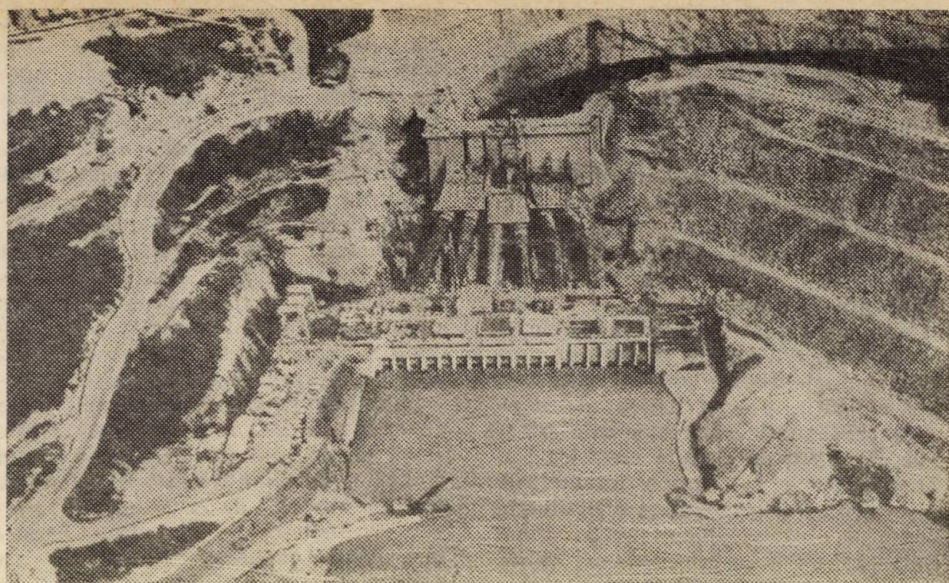
aceste cheltuieli, datoriile I.P.C. se ridică încă la 690 milioane de dolari, plus cele 17 milioane extrase în mod fraudulos, după naționalizare. Astfel încât, chiar plătindu-i-se compensația, I.P.C. datorează Perului câteva sute de milioane de dolari. Este o datorie greu de recuperat, pentru că valoarea bunurilor pe care I.P.C. le avea în țară nu depășește suma de 200 milioane de dolari.

În esență, acesta este conflictul. În ultimă instanță, un conflict de principiu, în bătălia pentru suveranitatea națională asupra uneia din cele mai mari bogății ale poporului peruvian.

Situația a devenit acută în urma „sanctiunilor economice” preconizate de S.U.A. împotriva Republicii Peru, în cazul neluării în seamă a pretențiilor I.P.C. de a i se acorda compensații. Se caută „legalizarea” acestor sancțiuni pe baza amendamentului Hickenlooper din legislația S.U.A., potrivit căruia Statele Unite își pot retrage asistența financiară acelor țări care expropriază bunuri proprietate americană fără a plăti o indemnizație. În cazul Perului, amendamentul ar determina retragerea sumei de 11 milioane de dolari furnizată de Agenția internațională pentru dezvoltare și suspendarea cotei de zahăr pe care Statele Unite o cumpără din Peru. Amendamentul acordă un răgaz de șase luni, după care poate începe aplicarea lui. Cum naționalizarea Talariei a avut loc la 9 octombrie 1968, termenul expiră la 9 aprilie 1969.

Este evident că guvernul peruvian dorește să evite aceste presiuni și de aceea insistă asupra a două probleme: 1) conflictul cu I.P.C. nu este un conflict cu Statele Unite, ci cu o întreprindere particulară. Conflictul cu Statele Unite ar izbucni dacă această țară ar aplica sancțiunile, ceea ce ar echivala cu un „război economic”, obligând guvernul peruvian să adopte și el măsuri corespunzătoare; 2) nici o altă întreprindere străină, care se supune legilor peruviane, nu trebuie să se teamă de vreo acțiune împotriva ei. Investițiile nord-americane în Peru se ridică la 800 milioane de dolari. Întreprinderile nord-americane scot din Peru beneficii anuale în valoare de 130 de milioane de dolari. Dacă Statele Unite recurg la presiuni, este probabil ca Peru să reducă sau să împiedice ieșirea acestor beneficii, să stabilească controlul asupra schimburilor externe și chiar să naționalizeze alte întreprinderi, ca măsuri defensive. În evoluția conflictului au apărut și reacții ale întreprinderilor nord-americane cu interese în Peru. Ele doresc să evite aplicarea presiunilor care, prin efectele lor, ar periclita pozițiile acestor întreprinderi. Pentru soluționarea situației care s-a creat, guvernul Nixon a trimis un emisar la Lima. Guvernul peruvian a anunțat, însă, că, în ceea ce privește litigiul cu I.P.C., nu va da un pas înapoi.

Statele Unite nu par să accepte ca acest „rău exemplu” al Perului să se consume definitiv, deoarece el ar putea fi urmat și de alte țări de pe continent. Dar S.U.A. știu, de asemenea, că aplicarea sancțiunilor economice ar radicaliza guvernul, ar mobiliza poporul și ar afecta alte interese nord-americane.

Vedere din avion a barajului și uzinei electrice de mare putere de la Akossombo

Resursele hidroenergetice și dezvoltarea de sine stătătoare

**Corespondență
din Dakar
de la
Edmond Frédéric**

Călătorind printr-o serie de țări africane, am remarcat — în cadrul preocupării generale pentru valorificarea resurselor proprii în slujba dezvoltării și consolidării economiilor naționale — importanța particulară acordată utilizării potențialului său hidroenergetic. Lucru lesne de înțeles, dacă ne gândim că Africa deține, după calculele experților, 28 la sută din potențialul de energie hidroelectrică a lumii, dar contribuie cu numai 1 la sută la producția mondială de hidroenergie. În urma discuțiilor purtate, a consultării unor documente cu caracter mai mult sau mai puțin oficial, am constatat că sporirea producției de energie electrică joacă un rol important în planurile de dezvoltare elaborate în diferite țări africane; în ultimii ani, numeroasele proiecte de construire a unor hidrocentrale (cu cele mai diferite capacități), parte din ele realizate deja, s-au înscris în ansamblul eforturilor generale de lichidare a subdezvoltării. Un exemplu din cele mai sugestive în privința

amplorii perspectivelor deschise de valorificarea „aurului alb” al Africii îl furnizează, fără îndoială, construcția barajului de la Inga, în Congo-Kinshasa. Marele obiectiv hidroenergetic de la Inga urmează să producă în 1993, adică la intrarea sa în funcțiune cu toate capacitățile, o cantitate de energie electrică reprezentând întregul consum de electricitate al Europei occidentale de azi, sau de 1000 de ori consumul actual al Congoului.

Astăzi, industriile africane sînt alimentate în majoritatea lor cu energie electrică la un preț ridicat și în cantitate insuficientă. Pentru a înlesni dezvoltarea industrială, inseparabil legată de producția de energie electrică, țările africane — mai exact guvernele și experții — au elaborat planuri concrete, adeseori îndrăznețe, în vederea exploatării resurselor hidroenergetice.

Cine pronunță numele continentului african nu poate să nu se gîndească și la imensele sale rezerve de apă. Să menționăm, între altele, podișul dintre fluviile Congo și Sanaga. Madagascarul, Africa de sud-est, bazinul fluviilor Congo și Zambezi, rețeaua hidrografică din Africa Orientală, toate cursurile de apă care coboară din munții regiunii ecuatoriale. Aceste rezerve sînt deosebit de bine plasate. Nu este deci de mirare că marile cantități de ape purtate de aceste fluviu, capabile a fi utilizate prin crearea de baraje, au generat elaborarea a numeroase proiecte. În acest sens, sînt cunoscute realizările de la As-

suan (R.A.U.), Kariba (la frontiera dintre Rhodesia și Zambia), Kainji (Nigeria), Akossombo (Ghana), Edea (Camerun) — mărturii concrete avantajelor valorificării posibilităților hidraulice ale acestui continent.

Faptul că în cea mai mare parte a statelor tinere ale continentului african sursele de energie electrică sînt insuficiente creează serioase disparități între resurse și producția industrială. Acest proces durează de multă vreme; el este menționat în toate analizele economice privind țările în curs de dezvoltare, unele din ele vorbind chiar despre obligația pentru Africa de a amîna exploatarea resurselor sale minerale din lipsă de energie electrică sau de a exporta în Europa minereuri brute pentru a cumpăra apoi produsele fabricate, obținute din materiile prime exportate. Ceea ce constituie un dublu avantaj pentru țările industrializate — deplina folosire a mîinii de lucru și aprovizionarea cu materii prime pentru industriile de bază — reprezintă pentru țările în curs de dezvoltare irosirea unor posibilități de accelerare a progresului lor. Obiectivul valorificării raționale și în propriul lor beneficiu a resurselor hidroenergetice existente în diferitele țări africane învederează tocmai preocupările acestora de a pune capăt perpetuării unor asemenea relații de inegalitate, care afectează dezvoltarea lor economică independentă, aduc prejudicii intereselor lor naționale.

În 1968, Guineea a produs o cantitate de 526 000 tone aluminiu. Lipsa de energie electrică face necesar ca minele de bauxită să fie trimise la Edea (Camerun) unde alumina devine aluminiu. În 1975, industria guineeană va putea beneficia de energia furnizată de bazinul Konkoure și de la Samou, în curs de amenajare. În acest fel, alumina guineeană nu va mai lua vaporul pentru Camerun.

În ce o privește, Republica Arabă Unită nu-și poate încă acoperi decît două cincimi din necesitățile de energie electrică. Cel de al doilea element, intrat în funcțiune în 1968, al barajului de la Assuan, permite creșterea sensibilă a producției de energie electrică. Algeria beneficiază de o forță de 345 000 000 kWh obținută în Kabilia — complexe de la Oued Agrioun și de la Oued Djen Djen. O a treia verigă a Maghrebului cuprinde centralele hidroenergetice la Nebour și Fernana (Tunisia). Debitele neregulate ale cursurilor de apă marocane impun acumularea de apă în rezervoare speciale, cum sînt cele de la barajul Bin el Ouidane (1,5 miliarde metri cubi din care două treimi utilizabile). Rapoartele experților apreciază că, în jurul anului 2 000, se va putea realiza, prin amenajări rentabile, o producție anuală variind între 1 și 3 miliarde kWh.

Economistii O.E.R.S. (Organizația statelor riverane ale fluviului Senegal, care a luat ființă în 1968, și din care fac parte Senegalul, Mauritania, Guineea și Mali) nu prevăd regularizarea acestui curs de apă, puțin important în ce privește debitul, decît pentru irigarea pămînturilor. La Sotuba, lângă periferia orașului Bamako, a fost construită o centrală electrică ce alimentează capitala ma-

liană cu 35 milioane kWh anual. Într-uit Senegalul înregistrează o netă slăbire a debitului în lunile martie, aprilie și mai, este prevăzută construirea unui baraj-rezervor pe căderile Kenie, la 150 km de capitală, în localitatea Sankarani. Uzinele din Coasta de Fildeş urmează a fi alimentate de amenajările de pe riul Bia (250 milioane kW) — Ayame I și II. În Volta Superioară, căderile de apă Kou, Banfora și Dedegou așteaptă realizarea unui proiect care va da 30 milioane kW. Lucru valabil și pentru regiunile de vest nigeriene pe Nekrou și Tapoa. Togo și Dahomey sînt pentru moment mai puțin favorizate. Prima folosește energia produsă de centrala de la Kpime, puțin importantă, fiind nevoită să cumpere energie electrică de la vecinul său ghanez. Bugetul togolez nu permite acestei țări, pentru moment, să realizeze un proiect foarte costisitor pe fluviul de frontieră Mono. În Ghana, barajul de la Akossombo a dat peste 512 000 kW/oră în 1968 și aproape 800 000 în doi ani. Aflat la 100 km de mare, pe Volta barată pe o distanță de 700 metri, lacul artificial de la Akossombo, lung de aproape 400 km, acoperă o suprafață de 8 000 km². Cîteva proiecte hidroenergetice ale Nigeriei prezintă o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică a țării — între ele barajele de la Kainji, Jebba pe Niger, Makourdi pe Benoue, Shirro pe Kaduna. Tot în vestul Africii, Liberia și, îndeosebi, Sierra Leone, cu numeroase cursuri de apă, nu folosesc încă suficient posibilitățile de care dispun. La Baoli, în Republica Africa Centrală, a fost construită încă în 1955 o centrală hidroelectrică în apropiere de capitală, cu o putere de aproximativ 5 000 kW.

În Camerun, firma COFIMER (Compania de finanțare de peste mări) a hotărît în urmă cu doi ani reducerea producției de alumina cu aproape 10 la sută. Cauza: insuficientă energie hidroelectrică. Acest fapt a determinat guvernul din Camerun să treacă la construirea unui baraj pe un afluent al fluviului Sanaga, riul Djerem, aflat în împrejurimile orașului industrial, capitală a aluminiului: Edea. Anul trecut a fost pusă prima piatră a unei centrale hidroelectrice care urmează a fi terminată în 1970.

În jurul barajelor gravitează viața a mii și mii de muncitori, foști țărani din regiune, puși în mod brusc în contact cu cele mai moderne realizări ale tehnicii. Tradiția, puternică pînă în zilele noastre în societățile africane, este pusă la încercare și trebuie să se acomodeze cu viața modernă, fără ca prin aceasta să dispară. Peisajul se transformă ca de altfel și locuitorii. La fel se întîmplă cu cultura și obiceiurile. Barajul deschide regiunii respective și un orizont turistic. Este cazul localității Akossombo și al întregii regiuni din valea Volta, care au devenit un important obiectiv turistic. Akossombo este astăzi un oraș modern, plin de viață.

La realizarea imperativelor industrializării țărilor africane, punerea în valoare a marilor resurse hidroenergetice ale continentului poate aduce o contribuție importantă.

Dakar, 7 aprilie

reflector

DUPĂ CONGRESUL PARTIDULUI BAAS

Documentele Congresului extraordinar al partidului Baas, desfășurat în luna martie la Damasc, oferă o explicație autorizată asupra recentelor evoluții politice din Siria. Între principalele hotărîri și recomandări adoptate la Congres, postul de radio Damasc citează: întărirea frontului popular intern, elaborarea unei constituții provizorii, care va trebui să fie prezentată înainte de 1 mai 1969, alegerea unei adunări populare la patru luni după promulgarea constituției provizorii.

Pe plan interarab, Direcția regională a partidului Baas recomandă depunerea tuturor eforturilor pentru a se pune bazele unei unități cu celelalte țări arabe progresiste; pe plan internațional, Congresul își exprimă satisfacția față de eforturile desfășurate de regimul sirian pentru întărirea relațiilor dintre Siria și țările prietene, în special țările socialiste.

Cel de-al patrulea Congres extraordinar a hotărît unificarea partidului Baas în interiorul și în afara Siriei. În ceea ce privește recenta criză (pe care unele ziare occidentale și arabe o calificaseră drept „o lovitură de stat albă”), Congresul a hotărît abrogarea tuturor măsurilor restrictive în vederea revenirii la situația normală.

PROBLEMA CAFELEI SOLUBILE BRAZILIENE

Din însărcinarea președintelui Costa e Silva, s-au întrunit recent miniștrii brazilieni ai relațiilor externe, finanțelor, industriei și comerțului, în scopul găsirii unei soluții pentru rezolvarea mult controversatei probleme a cafelei solubile, vîndută pe piața Statelor Unite ale Americii. Miniștrii au ajuns la concluzia că guvernele celor două țări vor trebui să renunțe la tratativele din Consiliul Organizației Internaționale a Cafelei (O.I.C.), care s-au desfășurat timp de cinci săptămîni la Londra fără nici un rezultat, și să inițieze negocieri bilaterale.

Conflictul între cea mai mare producătoare și exportatoare de cafea (Brazilia) și cea mai mare consumatoare (S.U.A.) a început în 1964, cînd Statele Unite au introdus o taxă prohibitivă la importul de cafea solubilă, în scopul protejării pieței sale interne. Taxa era atît de mare, încît obliga pe exportatorii brazilieni să vîndă cafeaua solubilă la același preț cu cafeaua boabe crudă. Or, pentru producerea unui kilogram de cafea solubilă sînt necesare 3 kilograme de cafea crudă.

În anul 1968, Brazilia a exportat în Statele Unite circa 9 milioane kilograme de cafea solubilă, ceea ce a reprezentat 84 la sută din importurile nord-americane la acest produs.

Sesiunea Uniunii interparlamentare

O agendă consacrată destinderii

reflector

Începând de luni 7 aprilie, se desfășoară la Viena, în clădirea Parlamentului, lucrările sesiunii Consiliului interparlamentar și ale Comisiilor de studiu ale Uniunii interparlamentare. Pentru a patra oară în istoria sa, străvechiul oraș are, astfel, privilegiul de a găzdui lucrările Uniunii interparlamentare. Prima dată, aceasta s-a întâmplat la începutul secolului, în septembrie 1903, când Viena era capitala unui vast, pestriț și măcinat de contradicții imperiu. Cei doi fondatori ai Uniunii interparlamentare, Frédéric Passy (Franța) și William Randal Cremer (Anglia), au fost prezenți la întrunire. A doua oară, în 1922, Viena a găzduit lucrările celei de a XX-a sesiuni a Uniunii interparlamentare, una din primele mari manifestări cu caracter internațional ale foarte tinerei, pe atunci Republici Austriece. Treizeci și doi de ani mai târziu, după al doilea război mondial, Viena, orașul cu nobile tradiții de cultură și strălucire, invită din nou Uniunea interparlamentară să-și țină conferința anuală pe teritoriul austriac, aflat încă sub ocupație, înțelegând să servească încă o dată drept cadru unei întruniri internaționale. Conferința s-a consacrat atunci, în principal, examinării căilor de reconstrucție a economiei țărilor ruinate de război și stabilirii unor relații normale între state și națiuni cu concepții ideologice și politice diferite.

Actuala sesiune este importantă și suscită un mare interes atât în rîndurile opiniei publice parlamentare și politice austriece, cât și internaționale. Delegațiile prezente reprezintă parlamente din peste 50 de țări ale lumii. România este prezentă la această sesiune printr-o delegație formată din trei deputați, condusă de prof. Mihai Levente, președintele Grupului interparlamentar român.

La Viena au fost convocate patru comisii de studiu ale Uniunii. Comisia pentru studiul problemelor politice discută problemele privind independența și securitatea țărilor mici și mijlocii și a rolului și răspunderii pe care acestea le au pentru menținerea păcii în lume. Înscrierea pe primul loc al agendei Comisiei a acestei probleme nu este întâmplătoare. Uniunea interparlamentară înțelege să ofere, astfel, în cadrul acestei sesiuni convocate pe teritoriul unei țări mici, prilej de discuție și meditație asupra necesității promovării unei politici de destindere, îndreptată spre înțelegere și cooperare între toate statele, fără deosebire de regimul lor social-politic, și să sublinieze, în același timp, că o asemenea politică constituie, în condițiile lumii contemporane, singura alternativă ce trebuie opusă politicii de violență și dominație.

Relevant, în acest context, este interesul pe care multe state îl manifestă pentru discutarea acestei probleme. În memorandumul prezentat ca document de lucru la sesiune de către Grupul interparlamentar finlandez, se subliniază, între altele: „Într-o lume care

devine tot mai solidară, orice agitație într-o regiune oricât de îndepărtată a globului se repercutează imediat în întreaga comunitate mondială și, întrucât războiul în sine constituie cel mai mare flagel al omenirii, este necesar să definim care sînt răspunderile statelor mijlocii și mici pentru menținerea păcii”. Iar în memorandumul Grupului iugoslav este afirmată cu tărie ideea independenței și suveranității naționale, ca atribut și necesitate în vederea promovării progresului tuturor statelor, fie ele mari sau mici: „lupta pentru suveranitate a devenit prima condiție a progresului popoarelor și acest proces este în curs. Acest proces este ineluctabil, el se fondează pe dreptul natural al fiecărui popor de a fi singur stăpîn în casa sa”.

Delegația Grupului interparlamentar român participă activ la discuțiile care au loc asupra acestui punct. În intervenția sa, reprezentantul român a exprimat atașamentul țării noastre față de politica de destindere și cooperare în Europa și în întreaga lume, subliniind necesitatea eforturilor în scopul împiedicării revenirii la „războiul rece”, pentru continuarea liniei de colaborare intereuropeană și internațională, pe baza respectării neabătute a principiilor fundamentale de conduită internațională — suveranitatea și independența națională, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

Tot Comisia politică dezbate și punctul privitor la perspectivele de acorduri asupra interzicerii utilizării armelor nucleare, precum și interzicerea producției și utilizării armelor bacteriologice, biologice și chimice.

Pe ordinea de zi a Comisiei economice sînt înscrise probleme privitoare la dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, precum și la căile și metodele indicate în scopul intensificării ajutorului țărilor industrializate.

În sfîrșit, sesiunea mai discută unele probleme cu caracter social-cultural, cum sînt raporturile dintre parlament și organele locale ale puterii, schimburile culturale ca mijloc de dezvoltare a înțelegerii între națiuni, studentul în universitatea și societatea de astăzi etc.

În zilele de 12 și 13 aprilie va avea loc cea de-a 104-a sesiune a Consiliului interparlamentar. În afara problemelor organizatorice, Consiliul urmează să examineze și să hotărască asupra proiectelor de rezoluții adoptate de comisii și să stabilească ordinea de zi a conferinței interparlamentare din toamnă, care va avea loc la New Delhi.

Tot în cadrul sesiunii de la Viena se desfășoară ședința unui grup de lucru al Uniunii care, în baza mandatului primit la sesiunea de primăvară din aprilie 1963 la Dakar, are sarcina să examineze și să elaboreze recomandări cu privire la aplicarea principiului universalității în Uniunea interparlamentară.

FAZA FINALĂ A PROCESULUI SIRHAN

După 14 săptămîni de dezbateri și după audierea a 89 de martori, dintre care 29 citați de apărare și 60 citați de acuzare, procesul lui Sirhan B. Sirhan, asasinul lui Robert Kennedy, intră în faza sa finală. Programul săptămînii în curs — a 15-a — prevede concluziile acuzării și pledoaria apărării. Vineri dimineață, judecătorul Herbert Walker va indica juriului problemele asupra cărora este chemat să se pronunțe. Deliberarea urmează să înceapă chiar vineri după-amiază. Dacă juriul va ajunge la concluzia că crima săvîrșită de Sirhan a fost premeditată, procesul se va prelungi: juriul va trebui să se reunească din nou, pentru a stabili pedeapsa — moarte prin gazare sau închisoare pe viață.

Vinovăția lui Sirhan — evidentă din momentul asasinatului comis în prezența citorva sute de persoane — nu dă loc la nici o îndcălă. În ceea ce privește însă premeditarea, depozitiile psihiatrilor și ale psihologilor au introdus o serioasă doză de incertitudine. Experții invitați de apărare s-au străduit să demonstreze iresponsabilitatea criminalului, neputința lui de a-și premedita conștient acțiunile. Contraexpertiza acuzării a tîns, dimpotrivă, să convingă juriul că Sirhan a acționat perfect conștient. Toți psihiatrii au fost însă de acord asupra pedepsei celei mai potrivite pentru Sirhan: nu pedeapsa capitală, ci închisoare pe viață.

În Statele Unite, condamnarea la moarte nu înseamnă și execuție imediată. În așteptarea unor legi noi, care să abolească pedeapsa cu moartea, execuțiile sînt amînate ani în șir. De doi ani, în S.U.A. n-a mai fost executat nici un condamnat la moarte. În conformitate cu legile statului California, o persoană condamnată la închisoare pe viață poate fi eliberată după șapte ani de detențiune. Considerînd că această prevedere legală ar putea determina juriul să prefere o sentință de condamnare la moarte, avocatul lui Sirhan, Grant B. Cooper, a declarat: „Sînt convins că opinia publică americană va avea grijă ca Sirhan să-și petreacă tot restul vieții în închisoare”.

Se apropie așadar de sfîrșit acest proces care a costat peste un milion de dolari, dar nu a elucidat — și nici nu și-a propus măcar să elucideze — motivele reale ale înlăturării brutale a lui Robert Kennedy.

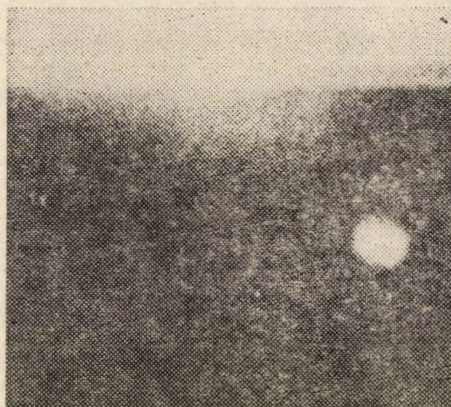
Între timp, doi dintre cei patru frați ai lui Sirhan B. Sirhan au suferit accidente neplăcute: unul dintre ei, Saidallah Sirhan, în vîrstă de 37 de ani, a fost lovit de un automobil și internat la spitalul St. Luke din Pasadena „într-o stare gravă”. Fratele său, Sharif Sirhan, în vîrstă de 36 de ani, a fost arestat de poliția din California pentru scandalul provocat la spital. Nemulțumit de explicațiile primite în legătură cu accidentul fratelui său, el a încercat să brutalizeze pe medici și pe surori.

S-au întâlnit sau nu cosmonauții cu O.Z.N.-uri?

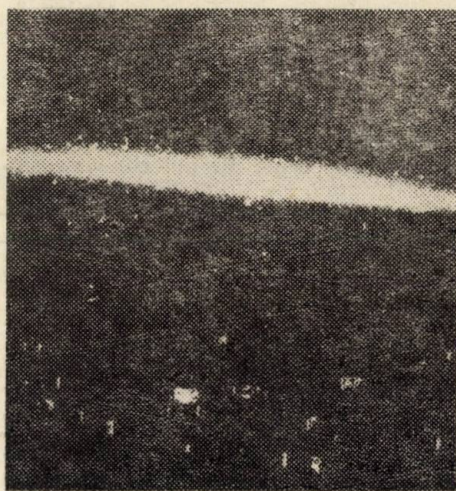
Răspunsul Comisiei Condon (5)

„Am obținut și examinat copii pe microfilm ale magnetogramelor înregistrate la Observatorul Orca-das la 3 iulie 1965, se arată în raportul Condon. Deviațiile magnetice înregistrate în timpul așa-ziselor apariții O.Z.N. au fost mici, de un ordin de mărime inferior deviațiilor înregistrate în timpul furtunilor magnetice și cu totul în limitele fluctuațiilor zilnice. În consecință, trebuie să conchidem că rapoartele expedițiilor antarctice oferă prea puține dovezi convingătoare ale unei perturbări a magnetismului terestru provocate de un obiect neidentificat. Nu a fost semnalată atenției noastre nici o dată care ar putea servi ca probă certă a unei perturbații magnetice produse de O.Z.N.“

Care este adevărul în privința automobilelor „paralizate temporar“ de prezența O.Z.N.-urilor? Numeroasele cazuri semnalate au următoarele caracteristici comune: nici unul nu a fost verificat în perioada în care motorul ar fi fost, după cum se afirmă, blocat într-un mod inexplicabil; ulterior, automobilele nu prezintă nici o stricăciune, nici o modificare detectabilă. S-a avansat ipoteza că O.Z.N.-urile ar ioniza în asemenea măsură atmosfera înconjurătoare încât ar împiedica procesul normal de combustie internă. Ipoteza a fost înlăturată întrucât nu au fost semnalate niciodată alte efecte fizice sau fiziologice pe care le-ar produce în mod obligatoriu o ionizare atât de intensă. Ipoteza de schimb era că motoarele automobilelor ar înceta să mai funcționeze normal ca urmare a influenței cîmpurilor magnetice care ar însoți O.Z.N.-urile. Experiențe efectuate într-unul din marile laboratoare de specialitate americane au determinat cantitatea de energie magnetică necesară pentru a opri în loc un automobil. S-a stabilit că orice motor obișnuit de automobil continuă să funcționeze într-un cîmp magnetic sub 20 kilogauss. Ținând seama și de învelișurile de oțel care despart motorul automobilului de mediul înconjurător, „ar fi nevoie de un cîmp magnetic extern extrem de puternic pentru a opri un automobil ca urmare a efectelor magnetice“. Experții uzinelor Ford au demonstrat că, pentru a opri motorul unui automobil, este, în orice caz, nevoie de un cîmp magnetic mult mai puternic decât cel necesar pentru a schimba în mod permanent caracteristicile magnetice ale

Fotografie luată de pe o navă cosmică aflată pe o orbită circumterestră. Se văd păturile de aer luminos care înconjoară Pământul, luminat de Lună. În unghi oblic cu suprafața Pământului, fișia de lumină zodiacală apare ca o fișie conică. Obiectul strălucitor din apropierea conului luminos este planeta Venus

Păturile de aer luminos fotografiate dintr-o rachetă. Spre deosebire de fotografia precedentă, suprafața Pământului nu este luminată de Lună. Imediat sub păturile de aer luminos apar multe stele. Pe Pământ se văd luminile unui mare oraș

motorului. Concluzia logică este că un automobil care ar fi fost realmente paralizat de o influență magnetică ar trebui să prezinte, la control, caracteristici magnetice diferite față de cele ale unui automobil similar care nu a fost supus unei asemenea influențe.

Consecvenți atitudinii pe care și-au impus-o — de a examina numai relațiile O.Z.N. care par a prezenta cele mai mari garanții de seriozitate și autenticitate — membrii grupului Colorado au trimis la control uzinelor Ford automobilul unei persoane a cărei mărturie li s-a părut demnă de toată încrederea: o femeie ale cărei declarații „dezvăluie o personalitate competentă, practică, deprinsă să-și păstreze prezența de spirit în situații neașteptate“. Afirmațiile ei în sensul că, după apariția unui obiect luminos pe cer, automobilul în care se afla ar fi încetat să mai funcționeze normal au fost însă infirmate de inginerii de la Ford. Automobilul prezenta numai deficiențe produse de uzura normală. Caracteristicile lui magnetice nu fuseseră afectate. În toate cazurile în care s-au putut studia respectivele automobile, concluzia a fost aceeași. Cu alte cuvinte, nu s-a putut descoperi nici un automobil despre care să se poată demonstra că s-a comportat ciudat ca urmare a influenței — magnetice sau de altă natură — a unui O.Z.N..

Ce este real în afirmațiile potrivit cărora aparițiile O.Z.N. ar coincide cu întreruperi senzaționale în distribuirea pe rețea a energiei electrice? Comisia Condon a studiat lista celor 148 de întreruperi mai importante produse în rețelele de distribuire a energiei electrice din S.U.A. în perioada 1954—1966 și a constatat că nici una dintre ele nu a coincis cu semnalări O.Z.N. În publicațiile controlate de NICAP, au fost menționate, pentru perioada respectivă, 15 pene de curent „misterioase“ — nici una, însă, figurînd pe listele oficiale ale întreruperilor importante. Comisia Condon a considerat că cea mai bună cale spre „lumină“ în problema luminii este cercetarea eventualelor cazuri de întreruperi inexplicabile prin cauze naturale. Nu a fost descoperit, însă, nici un asemenea caz.

Deosebit de interesante sînt capitolele raportului Condon consacrate obiectelor spațiale misterioase semnalate de stațiile radar.

Analizele rapoartelor radar fiind greu accesibile nespecialistului, am ales din cele 35 de cazuri prezentate unul care s-a bucurat, la timpul său, de o mare publicitate, fiind vorba de o catastrofă aeriană atribuită ciocnirii cu un O.Z.N.:

„La 2 iulie 1954, ora 11,05, avionul F94C cu numărul de serie 51—13559 a decolat pentru o misiune obișnuită de antrenament. De la sol, s-a cerut avionului să-și schimbe misiunea pentru a intercepta un avion necunoscut la o înălțime de 10 000 de picioare (circa 3 000 m). Pilotul a identificat — după numărul înscris pe coada avionului — un avion C47. I s-a cerut apoi să cerceteze un al doilea avion neidentificat, care zbura la mică altitudine și părea că s-ar pregăti să aterizeze la Griffith. În raportul Forțelor Aeriene se arată: «În timp ce cobora, pilotul a observat că temperatura în cabină crescuse brusc. Becul de avertizare pentru caz de incendiu se aprinsese și pilotul i-a informat despre aceasta pe observatorii radar. Becul de avertizare a rămas aprins și după ce motorul a fost oprit. Cei doi membri ai echipajului au izbutit să se salveze cu parașutele». Avionul s-a prăbușit la «Intersecția Walesville» peste o casă și un automobil, provocînd moartea a patru persoane. Concluzia: accidentul nu a fost provocat de un O.Z.N.“

Raportul Condon relatează însă și despre obiecte semnalate de instalații radar care n-au putut fi identificate nici după cele mai meticuloase investigații. Unul dintre cele mai ciudate a survenit la 13 mai 1967, la Colorado Springs, în Statele Unite; un obiect apărut pe ecranele radar prezenta caracteristici care ar fi trebuit să-l facă vizibil cu ochiul liber, ceea ce nu s-a întâmplat. „Caracteristicile observației radar asupra acestui O.Z.N. — se spune în raport — erau pe deplin compatibile cu acelea ale unui avion cu reacție din seria Century (F100, F104 etc.) dar nu s-a văzut și nu s-a auzit nimic. Acesta rămâne unul dintre cele mai misterioase cazuri radar și, pentru moment, nu se poate trage nici o concluzie“.

În bilanțul celor 35 de observații radar analizate, se arată că aproape toate și-au găsit o explicație firească, fie un obiect identificabil, fie o anomalie în propagarea undelor radio și optice. „Atunci când datele observației indicau anomalii în propagare drept cauza probabilă a incidentului O.Z.N., datele meteorologice pledau categoric în favoarea caracterului plauzibil al ipotezei anomaliilor de propagare. Nu există decât o probabilitate foarte depărtată ca această concluzie să se bazeze pe o coincidență“.

Pasionanta aventură a cuceririi Cosmosului oferă unghiuri inedite de observație asupra fenomenelor spațiale. În cele 2503 ore petrecute pe orbite circumterestre între 12 aprilie 1961 și 15 noiembrie 1966 — intervalul la care se referă capitolul din raport semnat de Franklin E. Roach — sateliți artificiali ai Pământului au fost folosiți și ca observatoare astronomice. Handicapați de slaba vizibilitate permisă de ferestrele navelor cosmice — aproape opace din cauza impurităților depozitate pe partea lor exterioară — cosmonauții au, totuși, prilejul de a vedea corpurile cerești altfel decât se văd pe Pământ, de a se încrucișa cu sateliți și rămășițe de sateliți, de a întâlni aurore necunoscute celorlalți oameni. Unele dintre observațiile făcute de ei nu și-au găsit — până în prezent cel puțin — o explicație satisfăcătoare. Raportul Condon se referă aproape exclusiv la experiența cosmonauților americani. Aflăm, din relatările lui, că „noaptea sateliților“ este luminată de un inel care înconjoară orizontul. Format din mai multe straturi distincte, el este, de fapt, o reflecție a atmosferei. Straturile au fost precis identificate, măsurate etc. și sunt folosite acum ca punct de reper pentru măsurarea cu sextantul a unghiului înălțimii stelelor. În raport, sunt menționate toate fenomenele observate de cosmonauții de pe navele „Gemini“ și „Mercury“: aurore și stelele, meteorii și lumina zodiacală etc. Un capitol special este rezervat obiectelor lansate pe orbită de om. De la primul Sputnik (1 octombrie 1957) până la 1 ianuarie 1967 au fost trimise în spațiu 2606 obiecte, dintre care 1139 se aflau încă pe orbită, iar 1467 reîntraseră în atmosferă. Se păstrează evidența obiectelor care evoluează pe orbite cvasistabile. Nu o dată, cosmonauții au avut surpriza de a întâlni obiecte necunoscute, identificate ulterior ca sateliți artificiali ai Pământului. Așa li s-a întâmplat, de pildă, celor de pe „Gemini-11“, care au observat „un obiect mare, foarte aproape, în stînga“. De pe sol, li s-a comunicat că ceea ce văzuseră era satelitul Proton III, fapt verificat ulterior pe baza fotografiilor efectuate.

Alături, navele cosmice sînt însoțite cităva vreme în deplasarea lor de materiale aruncate chiar de la bordul na-

velor lor, pentru că nu le mai erau utile. Amuzantă este pătania lui James Lovell care, în timpul zborului lui „Gemini-12“, a crezut că patru obiecte aruncate de el însuși sînt tot atîtea... stele.

Au fost elucidate aproape toate viziunile stranii ale cosmonauților. Aproape toate, dar nu toate. Raportul Condon înregistrează trei cazuri cărora nu li s-a putut găsi încă o explicație certă. Două dintre ele au fost semnalate de cosmonautul McDivitt care, de la bordul lui „Gemini-4“, a văzut mai întîi un obiect cilindric cu o protuberanță, iar apoi o lumină strălucitoare care se mișca la un nivel mai înalt decât nava lui. Al treilea caz privește un obiect, observat de cosmonautul Borman, zburînd „în formație“ cu „Gemini-7“. Ținînd seama de competența și seriozitatea — mai presus de orice îndoială — care îi caracterizează pe cei doi observatori, ca și de circumstanțele excepționale ale observației, transcriem din raport partea referitoare la semnalările lui McDivitt:

„Cosmonautul McDivitt a anunțat că a văzut la 4 iunie 1965, ora 3,00, un obiect cilindric, pîrînd să aibă brațe care ieșeau în afară. Descrierea sugerează o navă cosmică cu antenă.“

Am discutat cu cosmonautul McDivitt, la 3 octombrie 1967, despre această observație și reproduc aici rezumatul convorbirii dintre noi.

McDivitt a văzut un obiect de formă cilindrică cu o prelungire ca o antenă. Obiectul observat semăna cu treapta a doua a unei rachete „Titan“ (ceea ce nu implică, în mod necesar, că văzuse treapta a doua a unei rachete „Titan“). Nu era cu puțință să evalueze distanța, dar obiectul avea o extensiune unghiulară, ceea ce înseamnă că nu apărea ca un „punct“. Văzut contra cerului de zi, el părea alb sau argintiu. Nava „Gemini-4“ zbura atunci undeva deasupra Oceanului Pacific. S-a făcut o fotografie, plus cîteva filmări pe film alb-negru. Impresia cosmonautului a fost că obiectul nu se mișca paralel cu nava cosmică, ci că, mai curînd, se apropia de ea. Reacția lui a fost să se gîndească la necesitatea de a acționa pentru a evita o ciocnire. Cînd soarele a luminat fereastra (care era destul de murdară), obiectul nu s-a mai văzut. McDivitt a încercat să-l vadă din nou manevrînd în așa fel încît soarele să nu mai strălucească în fereastră, dar n-a mai reușit să-l vadă.

După aterizare, filmul a fost trimis la N.A.S.A. și n-a mai fost văzut de McDivitt timp de patru zile. Specialistul N.A.S.A. în interpretarea fotografiilor pregătise trei sau patru fotografii, dar McDivitt spune că este sigur că ele nu reprezintă obiectul văzut de el. Controlînd ulterior el însuși filmul, a descoperit ceea ce văzuse, deși calitatea imaginii era de asemenea natură încît obiectul se vedea „cețos“ pe cer. El consideră însă că l-a identificat cu precizie.

După opinia lui McDivitt, obiectul a fost, probabil, un satelit fără oameni la bord. NORAD a cercetat ce sateliți ar fi fost posibil să înlînească și a emis sugestia că obiectul ar fi putut să fie Pegasus, care în momentul respectiv se afla la 1200 de mile distanță. McDivitt are îndoieli asupra acestei identificări.

O identificare preliminară a obiectului ca Pegasus B pare îndoielnică. Pegasus B are o dimensiune maximă de 29,3 m, ceea ce corespunde cu 1/20 minute dintr-un arc la distanța de 2000 de kilometri. Este o extensiune unghiulară prea mică pentru a permite descrierea unor „brațe care ieșeau în afară“. Mai tîrziu, în timpul misiunii

lui „Gemini-4“, Pegasus B a fost la o distanță mult mai favorabilă (497 km), adică de patru ori mai aproape decât în timpul observației raportate. Cosmonauții McDivitt și White au comunicat că nu au reușit, cu toate că au încercat în mod serios, să identifice vizual satelitul Pegasus B în timpul acestei înlîniri.

Celelalte 10 obiecte, afară de Pegasus B, de pe lista NORAD se aflau toate la distanțe considerabil mai mari de „Gemini-4“ decât evaluarea recunoscută aproximativă de 10 mile (16 km) făcută de McDivitt și erau de aceeași dimensiuni ca și Pegasus B sau mai mici. Nu par să fie candidați probabili pentru obiectul văzut de astronaut.

După 50 de ore, 58 de minute, 0,3 secunde de la lansarea lui „Gemini-4“, cosmonautul McDivitt a făcut următorul raport:

„Tocmai am văzut, la o altitudine foarte mare, un satelit care arată ca o stea văzută de pe Pământ. Cînd am văzut acest satelit trecînd, el era exact deasupra capului. Părea că merge de la stînga spre dreapta, ceea ce înseamnă de la Sud spre Nord.“

Deși McDivitt se referă la această apariție ca la un satelit, am inclus-o între cazurile nerezolvate pentru că se afla la o altitudine mai mare decât „Gemini-4“ și se mișca pe o orbită polară. Fiînd descrisă ca o „Steă“, nu avem indicații în privința unei extensiuni unghiulare.

Sugestia făcută în momentul apariției că ar fi fost un satelit nu a fost confirmată, după cîte știu, prin identificarea precisă a unui satelit cunoscut.

Din convorbirile cu McDivitt, reiese că, cu alt prilej, în dreptul coastelor Chinei, a văzut o „lumină“ mișcîndu-se în raport cu stelele de pe cer. Nu a fost în măsură să dea amănunte“.

În raportul Condon este transcrisă, în continuare, o parte din stenograma convorbirilor dintre „Gemini-7“ și punctul de control de la Houston, în legătură cu apariția observată de cosmonautul Borman.

„Reconstituirea generală a apariției pe baza acestei convorbiri, — se arată în raport — vorbește despre un corp strălucitor, care ar fi evoluat pe o orbită similară cu cea a navei cosmice, împreună cu foarte multe particule iluminate. S-ar putea presupune că au fost fragmente provenite de la lansarea lui „Gemini-7“, dar acest lucru este imposibil dacă evoluau pe o orbită polară, așa cum li s-a părut cosmonauților“.

Ce concluzii trage proiectul Colorado din aceste relatări?

„Pregătirea și perspicacitatea cosmonauților situează aparițiile semnalate de ei în categoria celor mai demne de crezare. Ei sînt întotdeauna meticuloși în descrierea „faptelor“ și evită orice „interpretări“ tendențioase. Factorii negativi, inerenti observațiilor spațiale, menționați în acest capitol par mai mult sau mai puțin contrabalansați de avantajele pozitive prezentate de existența unor buni observatori într-o regiune favorabilă.“

Cele trei apariții neexplicate — singurele dintr-o masă uriașă de relatări — pun probleme serioase celui care le analizează. Deosebit de ciudată este prima de pe listă. Aceea a unui obiect văzut în timpul zilei și prezentînd detalii ca brațe (antene?) ieșînd dintr-un corp cu o extensiune unghiulară observabilă. Dacă lista obiectelor aflate aproape de „Gemini-4“, întocmită de NORAD este completă, așa cum probabil și este, va trebui fie să găsim o explicație rațională, fie să păstrăm cazul pe lista celor neidentificate“.

reflector

EXISTĂ OARE APĂ PE MARTE ?

Pentru vechii astronomi, existența apei pe Marte era o certitudine. Ce altceva ar fi putut forma calotele polare albe care se micșorează vizibil în fiecare primăvară și încep să crească din nou în fiecare toamnă? Și ce altceva ar fi putut să determine culoarea mai închisă pe care o prezintă Marte în fiecare primăvară decât apariția unei vegetații stimulată de apa care ar proveni din calotele în curs de dezghețare?

Pentru oamenii de știință contemporani, existența apei pe Marte este mult mai problematică. Convingerea lor este că amintitele calote ar fi formate nu din zăpadă sau gheață, ci din bioxid de carbon înghețat — bioxidul de carbon constituind principalul element al atmosferei de pe Marte. Unii presupun că schimbările de culoare s-ar datorita fie unor reacții chimice necunoscute, fie unor vânturi care, în funcție de anotimp, duc nisip de pe șesurile luminoase pe înălțimile întunecate și apoi îl spulberă. Aceste opinii nu au fost contrazise de studiile spectrografice asupra atmosferei marțiene. Deși unele dintre aceste studii detectaseră urme de vapori de apă, nu existau dovezi destul de clare pentru a fi convingătoare. Acum, însă, se pare că s-a obținut „dovada absolut concludentă” a prezenței vaporilor de apă pe Marte. Afirmatia aparține astronomilor Stephen Little și Ronald Schorn de la Observatorul McDonald din Texas. Folosind instrumente de foarte mare precizie, ei au obținut spectrograme ale atmosferei marțiene neinfluențate de liniile spectrale produse de obicei de atmosfera Pământului. Dar cantitatea de vapori de apă astfel detectată este extrem de mică. După aprecierile celor doi astronomi, întreaga atmosferă a planetei Marte cuprinde mai puțină apă decât un lac ceva mai mare de pe Pământ. În emisfera nordică (unde este acum sfârșitul verii) s-au detectat de două ori mai mulți vapori de apă decât în emisfera sudică (unde este sfârșitul iernii).

Deși rezultatele nu atestă și existența efectivă a apei pe suprafața lui Marte, directorul Observatorului McDonald, Harlan Smith, presupune că dacă se găsește apă în atmosferă este probabil ca ea să fie depozitată în cantități și mai mari în sol.

Recenta descoperire este considerată un argument în favoarea tezei că ar exista viață pe Marte și că schimbarea de culoare s-ar datorita, într-adevăr, vegetației. Pentru un răspuns cert, oamenii de știință vor trebui să aștepte, probabil, până în martie 1973, când este programată lansarea capsulelor Viking echipate cu instrumente speciale pentru detectarea formelor incipiente de viață. Întrucât viața are cele mai multe șanse să se dezvolte acolo unde există umiditate, astronomii de la McDonald au propus ca primele capsule să aterizeze la marginea unei calote polare, unde solul marțian este, desigur, mai umed decât în alte locuri.

Încheiem, cu aceasta, expunerea semnalărilor O.Z.N., examinate de raportul Colorado. Nu am izbutit să redăm decât o palidă imagine a imensului travaliu științific înmagazinat în paginile raportului. Ceea ce distinge raportul Condon de toate celelalte lucrări consacrate problemei așa-ziselor „farfurii zburătoare”, este, pe lângă seriozitatea și multilateralitatea analizei științifice a cazurilor semnalate, abordarea teoretică a posibilității existenței unor vizitatori extraterestri. Referindu-se la ceea ce s-a numit „ipoteza extraterestră”, profesorul Edward Condon scrie:

„Foarte puține persoane afirmă că sint ferm convinse că O.Z.N.-urile ar fi realmente vizitatori din spațiul cosmic, controlați de ființe inteligente. Ele preferă această versiune celei a unei posibilități necontrolate încă pe deplin. E cîte o dată greu să fii sigur cît de profundă este convingerea în acest sens a diferitelor persoane care o exprimă, din cauza modului vag în care își prezintă ideile.

De exemplu, adresîndu-se la 22 aprilie 1967, Societății Americane a editorilor de ziare, dr. McDonald a declarat: «Nu există, după opinia mea actuală, nici o alternativă evidentă la ipoteza extraordinară de șocantă că O.Z.N.-urile ar fi experiențe extraterestre venite din altă parte». Apoi, vorbind la televiziunea australiană la 20 august 1967, McDonald a spus: «Te trezești ajungînd la ipoteza aparent absurdă, aparent improbabilă, că aceste lucruri ar veni din altă parte».

O dovadă directă, convingătoare și neechivocă a adevărului ipotezei extraterestre ar reprezenta cea mai mare descoperire științifică din istoria umanității. Depășind interesul strict științific, ea ar avea, fără îndoială, consecințe de o însemnătate colosală pentru fiecare fază a vieții omenestii. Unele persoane care au scris speculînd asupra acestui subiect își exprimă convingerea că presupunții vizitatori extraterestri ar fi îndemnați de o motivare binevoitoare, ar dori să ajute omenirea să scape din teribilele încercări în care a intrat. Alții spun că, după convingerea lor, vizitatorii sînt ostili. Dar fie că venirea lor ar fi favorabilă sau nefavorabilă omenirii, este aproape sigur că ar aduce mari schimbări în condiția existenței umane».

În continuare, profesorul Condon se referă la un factor evocat de noi în capitolele precedente: dorința unor persoane ca ipoteza extraterestră să fie confirmată și influența pe care o are acest factor afectiv asupra concepțiilor lor. Trecînd la problema existenței sau neexistenței vieții inteligente în alte locuri decât pe Pământ, prof. Edward Condon scrie:

„Problema vieții inteligente în alte colțuri ale universului are o anumită legătură cu ipoteza extraterestră. Este clar că dacă ipoteza extraterestră este adevărată, atunci și ipoteza vieții inteligente în univers trebuie să fie adevărată, pentru că O.Z.N.-urile ar fi produsul unor civilizații nepămîntene. Invers, dacă am ști în mod cert că nu există viață inteligentă în alte părți ale universului, ipoteza extraterestră s-ar dovedi neadevărată. Dar chiar dacă există viață inteligentă în alte puncte ale universului, nu rezultă de aici că ipoteza extraterestră ar fi adevărată.

S-ar putea ca viața inteligentă, deși existentă, să nu fi atins un stadiu de dezvoltare în care ființele să aibă fie capacitatea tehnică, fie dorința de a vizita suprafața Pământului. În multe cărți se speculează pornindu-se de la presupunerea că viața inteligentă progresa paralel, atît pe plan intelec-

tual cît și pe planul dezvoltării tehnologice. Pe Pământ, viața a început cu peste 1 miliard de ani în urmă, în timp ce vîrsta geologică cunoscută a Pământului este de circa 5 miliarde de ani, așa încît viața, în indiferent ce formă, a existat numai în cincimea cea mai recentă a existenței Pământului ca sferă care evoluează pe o orbită în jurul Soarelui. Omul ca ființă inteligentă a trăit pe Pământ numai aproximativ a milioana parte din vîrsta Pământului. Dezvoltarea tehnologică este încă și mai recentă. Mai mult, ceea ce noi numim tehnologie avansată s-a dezvoltat, în cea mai mare parte, abia în ultimii 100 de ani. Nici măcar astăzi nu sîntem în posesia unei tehnologii capabile să trimită oameni pe alte planete ale sistemului solar. Călătoria oamenilor pe distanțe interstelare pare cu neputință în viitorul previzibil.

Dimensiunile universului sînt greu de conceput pentru mintea omului. Un an-lumină este distanța pe care o parcurge lumina într-un an de 31,56 milioane de secunde, cu vizita de 300 000 km pe secundă. Cea mai apropiată stea cunoscută este la o depărtare de 4,2 ani-lumină.

Se cunosc 15 stele pe o rază de 11,5 ani-lumină depărtare de Soare. Propria noastră galaxie, Calea Laptelui, este o imensă întindere cu un diametru de circa 80 000 de ani-lumină, pe care sînt răspîndite stele al căror număr este de ordinul 10—11. Soarele este situat la circa 26 000 de ani-lumină de centrul galaxiei.

Alte galaxii se află la distanțe de neconceput. Galaxiile care se observă cel mai slab sînt la o depărtare de circa 2 miliarde de ani-lumină.

Autorii de literatură fantastică despre O.Z.N. dau de o parte, cu dezinvoltură, toate legile fizicii pentru a încerca să evite această concluzie. Dar, într-un raport consacrat studierii științifice a O.Z.N.-urilor nu și-ar avea locul o analiză amănunțită a ideilor lor.

Pe lângă marile distanțe implicate, și pe lângă dificultatea călătoriilor interstelare, la asemenea distanțe mai este o problemă: dacă presupunem că durata unei civilizații este de circa 100 000 de ani, un interval de timp atît de scurt pledează împotriva probabilității unei comunicații interstelare. Diversele civilizații își ating, probabil, punctul culminant al dezvoltării la epoci diferite ale istoriei cosmice. În plus, stelele se formează în mod continuu prin condensarea prafului și a gazelor interstelare. Viața lor este, probabil, de 10 miliarde de ani. O civilizație care ar dura 100 000 de ani ar reprezenta numai 1/100 000 din durata vieții unei stele. Rezultă, de aici, că există o extrem de mică probabilitate ca două civilizații învecinate să se afle în aceeași epocă într-o stare de înaltă dezvoltare.

Astronomii sînt acum, în general, de acord că un mare număr de stele sînt, probabil, însoțite de planete aflate la o depărtare față de soarele lor favorabilă vieții, așa cum o cunoaștem noi. Aceasta ar însemna că acolo unde există stele, există probabil și planete locuibile. Trebuie, totuși, să amintim că și această ipoteză este cu totul speculativă: nu avem nici o posibilitate de a observa direct vre-o planetă asociată cu alte stele în afară de Soare.

Ținînd seama de cele de mai sus, considerăm că putem afirma că nici un fel de viață extraterestră inteligentă, din afara sistemului nostru solar, nu ar avea posibilitatea de a vizita Pământul în viitorii 10 000 de ani».

Felicia ANTIP

(Va urma)

Momente de tensiune. În fața președintelui Johnson consilierul Walter Rostow, secretarul apărării Clark Clifford, generalul Wheeler

ISTORIA UNEI HOTĂRÎRI

Reproducem după ziarul „The New York Times” reportajele publiciștilor Hedrick Smith și William Beecher care reprezintă istoria unei hotărâri. A unei hotărâri capitale. Cea care a avut ca urmare suspendarea bombardamentelor americane asupra Republicii Democrate Vietnam și, ulterior, începerea tratativilor de la Paris. Soarta ei s-a jucat în decurs de o lună. La 28 februarie 1968, generalii americani cereau să se trimită în Vietnam încă 206 000 de soldați. La 30 martie, situația se răsturnase. Ce elemente au determinat această schimbare?

30 de zile care au decis retragerea lui Johnson

La capătul răbdării, președintele Johnson se lasă pe spate în fotoliu și exclamă:

— Lucrurile trebuie să fie absolut clare. Nu voi pune capăt bombardamentelor. Și acum nu mai vreau să aud vorbindu-se despre acest lucru. Am ascultat toate argumentele ambelor părți și hotărârea mea a fost luată. Sper că a înțeles toată lumea.

În jurul mesei verzi se așterne o tăcere grea. Consilierii președintelui, adepți sau adversari ai politicii sale vietnameze, lasă capul în jos și tac.

Asta se întâmpla la 16 martie 1968. După 15 zile, într-o cuvîntare dramatică, el urma să anunțe țării răsturnarea brutală a politicii sale în favoarea unei dezescaladări ireversibile care determină și astăzi încă hotărârile succesorului său.

Evenimentele din martie 1968 arată într-un mod frapant că politica externă este elaborată treptat, nu printr-o hotărâre unilaterală, ci printr-o negociere subtilă între specialiștii responsabili. Revirimentul final a fost rezultatul unor confruntări brutale și al unor manevre ingenioase, al unor compromisuri și acorduri obținute deseori din motive contradictorii.

Această dezbateră dramatică a început la 28 februarie, aproape întimplător. Aerodromul militar de la Andrews, în apropiere de Washington. Începe o dimineață cenușie și rece. Generalul Earl Wheeler, șeful statului major general, coboară tremurînd din „Boeing”-ul special al forțelor aeriene care l-a transportat direct de la Saigon. Îndată ce își schimbă uniforma, pleacă, sub o ploaie înghețată, spre Casa Albă. Vine să prezinte un raport și o cerere președintelui, înconjurat de consilierii săi direcți, care îl așteaptă la un mic dejun de lucru.

Raportul este menit să redea încrederea unui președinte îngrijorat și consilierilor săi neliniștiți. Cererea de a se trimite întăriri masive în Vietnam trebuie să aducă, în sfîrșit, victoria militară. În timp ce își bea cafeaua și îl ascultă pe general, președintele nu-și dă seama că raportul Wheeler va servi drept catalizator, va declanșa o lungă serie de dezbateri interne și va face să reapară în cadrul guvernului încordările care amenință să distrugă prețiosul acord al cercului său de intimi.

Misiunea urgentă a generalului Wheeler în Vietnam urmează ofensivei

de la 30 ianuarie (Tet), care a cuprins 36 de orașe în cadrul unei serii de atacuri coordonate. Generalul William Westmoreland, încrezător și sigur de sine în ajun, se află în ziua aceea în toilul infernului unei gigantice bătălii care incendiază întreg teritoriul sud-vietnamez. Ofensiva se desfășoară pretutindeni, iar serviciile de informații americane nu știu nici măcar care va fi obiectivul următor. Sute de mii de refugiați se răspîndesc prin orașe, întreg programul de „pacificare a satelor” este zădărnicit într-o singură noapte, iar rezervele americane se vor topi în singeroasa bătălie de la Hue.

Socul psihologic asupra Washingtonului, stupefiat, depășește cu mult consecințele evenimentului militar.

Dar, la micul dejun de la Casa Albă, generalul Wheeler prezintă un tablou încurajator: potrivit lui, bătălia nu a fost o înfrîngere militară. Inamicul a fost respins cu pierderi grele pentru el. Nu numai că guvernul și armata sud-vietnameză au supraviețuit uraganului, dar ofensiva a înspăimîntat pe anumiți moderați care încep să colaboreze.

Și totuși, în ciuda acestei încrederi în forțele proprii, generalul Wheeler cere în mod paradoxal alte trupe. Multe. Westmoreland, aprobat de Wheeler, consideră că numai întăriri masive vor putea să împiedice o repetare a atacului și să le permită americanilor să reia ofensiva și să „acelereze cursul războiului spre obiectivul nostru final”. Generalul Westmoreland nu și-a exprimat cererile în cifre, dar generalul Wheeler le-a evaluat la trei divizii combatante cu sprijinul terestru, naval și aerian corespunzător. Ceea ce președintele și consilierii săi exprimă prin cifra de 206 000 soldați, care se adaugă la cei 535 000 deja angajați, adică o creștere a efectivelor cu 40 la sută.

Președintele și consilierii săi civili sînt îngroziți de amploarea acestei cereri. Unii consilieri arată care ar fi implicațiile unei asemenea creșteri a forțelor militare: reluarea cererilor de escaladare, solicitarea autorizației de a ataca Laosul și Cambodgia, și poate chiar Vietnamul de nord.

Îngrijorarea președintelui este de altă natură. Trimițînd 500 000 de soldați în Vietnam, nu a mers oare altă de departe încît nu mai putea trimite alte contingente fără să facă apel la rezerviști și fără să impună măsuri draconice pe plan economic? O dată pe an și chiar mai des, generalii săi au venit să-i ceară „încă un efort suplimentar ca să terminăm”. Acum, ei cer mobilizarea.

Dar, în același timp, forțe convergente exercită presiuni asupra Casei Albe pentru a schimba cursul războiului. Ofensiva Tet a dezmințit optimismul manifestat în noiembrie, în fața Congresului, de generalul Westmoreland și Ellsworth Bunker, ambasadorul Statelor Unite la Saigon. Dezamăgirea cuprinde toate nivelurile guvernului, iar Congresul blochează majoritatea proiectelor de legi. Dolarul este amenințat de Europa și de inflația internă.

Cel mai important fapt este însă dezbinarea națiunii. Însăși esența sentimentului civic național se destramă pe măsură ce opinia publică se polarizează în problema războiului.

Și dacă resursele morale scad, același lucru se întîmplă și cu resursele

militare. Nu se poate face mai mult pentru Saigon fără mobilizare generală sau fără prelungirea termenului actual de 12 luni al stagiului militar sau fără să fie retrimisi acolo combatanții care s-au întors. Președintele Johnson îi mărturisise vicepreședintelui Humphrey că numai gândul la o asemenea măsură îl „îmbolnăvește”.

Pentru a rezolva problema, președintele recurge la prietenul său de totdeauna, Clark Clifford, care, vineri, 1 martie, îi urmează lui Robert McNamara și depune jurământul în funcția de ministru al apărării. Președintele Johnson îi ceruse să prezinte, cel mai târziu luna următoare, raportul său cu privire la întărirea militară. La trei ore după intrarea sa în funcție, Clifford convoacă în jurul mării mese ovale de stejar din sufrageria particulară a ministrului apărării pe principalii săi colaboratori, precum și pe reprezentanții Departamentului de Stat, ministerului finanțelor și C.I.A.

Nici unul din civilii prezenți nu este dispus să acorde cei 206 000 soldați în plus. Dacă generalul Westmoreland s-ar fi mulțumit să ceară 30 000 sau 50 000 de soldați, aveau să mărturisească mai târziu anumiți participanți la această ședință specială, el i-ar fi obținut poate fără să se producă vreo dramă, iar criza internă a Administrației Johnson ar fi fost evitată sau cel puțin întârziată.

În loc de aceasta, conflictul izbucnește încă de la început, în legătură cu strategia viitoare a războiului și cu posibilitățile de victorie militară.

Se schitează imediat două tabere. De o parte, adepții continuării „războiului de uzură” scump generalului Westmoreland, care preconizează reluarea îndrăzneată a ofensivei, decimarea și demoralizarea inamicului pentru a deschide calea unei reglementări favorabile. Printre acești apărători ai metodelor din trecut se află secretarul de stat Dean Rusk, Walt Rostow, consilier al președintelui pentru problemele securității naționale, și generalii Wheeler și Maxwell Taylor.

De cealaltă parte sînt cei care pun sub semnul întrebării înseși bazele vechii strategii. Ei cer o încetinire a operațiunilor militare, noi eforturi pentru a începe tratative cu Hanoiul și pregătesc implicit terenul pentru un compromis politic. Paul Nitze, ministrul adjunct al apărării, și Nicholas Katzenbach, subsecretar de stat, sînt animatorii acestui plan al „porumbeilor”.

Mai târziu, ei aveau să găsească un aliat puternic în persoana lui Clark Clifford, care intrase totuși în guvern cu o reputație de „uliu”, eminentă cunoscută a președintelui Johnson a cărui politică o susținuse totdeauna cu încăpăținare. În decembrie 1965, el se opusese chiar încetării momentane a bombardamentelor propusă de predecesorul său, Robert McNamara.

Dar Clifford resimțise primele îndoieli cu privire la eficacitatea politicii americane în cursul călătoriei pe care o făcuse în Vietnam, în august 1967. Tulburat dar în continuare fidel, el intra cu o perspectivă nouă și o minte deschisă într-un guvern în care uzura și angajamentele din trecut limitau libertatea de manevră a principalilor responsabili. Nou venit, cunoscînd puțin Vietnamul, el s-a aflat în această problemă cu minuțiozitatea unui avocat care studiază un proces nou. Era obligat să se bizuească mult mai mult decît strălucitul său predecesor pe colaboratorii săi civili de la Pentagon, iar tabăra disidenților a profitat de veni-

rea sa pentru a-și face auzit glasul. Astfel, Clifford a descoperit un întreg cuib de „porumbei” camuflați pe culoarele întortocheate ale Pentagonului, începînd cu adjunctul său direct, Paul Nitze, subsecretarii de la ministerele armatei, marinei și aviației, cîțiva generali tineri și cîțiva tineri și străluciți civili aduși de McNamara.

De la prima ei ședință, comisia specială studiază planul Wheeler-Westmoreland care prevede 206 000 soldați în plus la 31 iunie 1969, eșalonată într-un prim contingent de 100 000 în lunile următoare și de două ori cîte 50 000 mai târziu. Prima tranșă va fi luată din unitățile active disponibile în Statele Unite; pentru rest, se va face apel la rezervești.

Cu aceste întăriri, războiul nu ar trebui „să mai dureze prea mult”, afirmă un civil de la Pentagon care preferă să nu facă alte precizări. Paul Warnke, subsecretar de stat la ministerul apărării pentru problemele de securitate internațională, prezintă atunci un document al C.I.A. care contrazice teza militară. Rezultatul — spune el — va fi o escaladare generală a războiului cu „un număr mai mare de morți” de ambele părți. Statele Unite nu vor fi în stare să obțină acea superioritate netă care ar urma să le asigure victoria. În plus, s-ar spori cu aproximativ 10 miliarde de dolari costul unui război pentru care se și cheltuiesc 30 de miliarde pe an.

Paul Warnke propune alternativa deescaladării, a renunțării la tactica ofensivă a generalului Westmoreland, a evacuării posturilor avansate ca garnizoana încercuită de la Khe Sanh și a replierii pentru a forma un scut mobil în jurul centrelor mari.

Complexitatea problemei începea să genereze îndoieli în mintea lui Clark Clifford.

„Aceasta se datora în parte caracterului inteligent al întrebărilor pe care le punea, dar și naivității sale — avea să spună mai târziu unul din membrii comisiei. Cereau neîncetat precizări despre lucruri pe care ceilalți, mai familiarizați cu problema, le cunoșteau”.

În timp ce adepții tezei lui Westmoreland considerau problema ca fiind de natură strict militară, urmînd să fie reglementată de generali, Clifford voia să știe cum ar putea aceste trupe de întărire să fie mai eficace decît cele precedente. I se părea că victoria dispărea neîncetat, ca un miraj. Așa s-a desășurat acel prim sfîrșit de săptămînă din martie. Președintele Johnson a aflat că „lucrurile nu au mers prea bine” și că s-au produs cîteva „note discordante”.

Dar îndoielile lui Clark Clifford nu se transformaseră încă într-o convingere fermă și raportul de cinci pagini pe care l-a prezentat președintelui, în dimineața de marți, 5 martie, propunea trimiterea în următoarele trei luni a unor întăriri de 50 000 de oameni și un plan pentru a eșalona restul pînă la 206 000 pe o perioadă de 15 luni.

Nu toți consilierii președintelui au acordat raportului aceeași semnificație. După părerea Pentagonului, „robinetul era deschis”. După părerea „porumbeilor”, cifra de 206 000 începea să fie redusă.

Clark Clifford, care se temea ca acest text să nu închisteze în mod irevocabil politica viitoare a președintelui, a început să frîneze. În loc să se opună fățiș raportului, el a propus să se aștepte reacția generalului Westmoreland. Comisia specială și-a continuat astfel lucrările, ceea ce părea să convină stării de spirit a președintelui, care dorea în mod instinctiv să întir-

zie aplicarea planului. Rapoartele comisiei se îngrămădeau pe biroul său: evaluarea costului întăririlor cerute, un proiect de mobilizare a rezerviștilor, influența economică a acestor măsuri etc.

Cît despre Clifford, el punea neîncetat întrebări tot mai precise: „Care este planul nostru pentru a obține victoria? Cum vom proceda pentru a termina războiul?”

A ajuns, astfel, să examineze bombardamentele asupra Vietnamului de nord. Subsecretarul de la ministerul aviației i-a redactat un memorandum recomandînd să se pună capăt cu totul bombardamentelor, deoarece sînt ineficiente. Este „o ficțiune militară”, arăta memorandumul, să se creadă că o încetare a bombardamentelor ar duce la o creștere a pierderilor americane de vieți omenești.

Sub presiunea unor asemenea argumente, îndoielile lui Clifford s-au transformat în convingeri. Pînă atunci, susținuse restricțiile impuse militarilor de președinte: nu invadarea Vietnamului de nord, nu extinderea luptelor la Laos și la Cambodgia, nu minarea portului Haifong. Acum, ajungea să creadă că acest război nu se putea termina printr-o soluție militară și a început să caute un mijloc de dezagajare.

Dezbaterea care se desfășura la nivelul Casei Albe a oscilat astfel de la un pol la celălalt, pînă la mijlocul lunii martie, în ziua în care Clark Clifford a luat poziție în mod categoric, în fața președintelui, împotriva proiectului de întăriri pe care-l acceptase la început, deși cu reticențe.

— Nu așa trebuie să procedăm — a declarat el în mod brutal. Este o eroare totală.

Rostite de unul din cei mai prestigioși avocați din Washington, care fusese pe deasupra consilier apropiat al președinților Truman și Kennedy, aceste cuvinte aveau o deosebită greutate.

Această condamnare brutală l-a tulburat profund pe Lyndon Johnson. El și-a înăbușit unul din obiceiurile accese de proastă dispoziție, dar relațiile personale cu cel care îi era prieten de 30 de ani s-au răcit atît de mult încît Clark Clifford n-a mai fost invitat o vreme la Casa Albă.

Între timp, consilierii președintelui pregăteau textul unei cuvîntări importante cu privire la Vietnam, a cărei necesitate se făcuse simțită la sfîrșitul lunii februarie, pentru a demonstra că ofensiva Tet nu constituise o înfrîngere. Inițial, cuvîntarea trebuia să afirme angajamentul necondiționat de a duce războiul și voința de a-l continua cu orice preț. Dar pe măsură ce dezbaterile cu privire la întăriri se prelungeau, iar cifra cobora de la 206 000 la 135 000 de oameni, apoi la 50 000, cuvîntarea era modificată pentru a-i îmblîzi totuși.

Tot pe atunci, senatorul Eugene McCarthy obținea un succes neașteptat în alegerile preliminare din statul New Hampshire, pierderile americane în Vietnam atingeau cifra de 139 800 oameni, depășind pe cele din războiul coreean, finanțarii americani și europeni se întruneau de urgență la Washington pentru a frîna creșterea cursului aurului, iar senatorul Robert Kennedy își anunța candidatura în alegerile prezidențiale.

Se pregătise, deci, decorul pentru marea dezbatere cu privire la cel mai exploziv dintre toate subiectele: bombardamentele asupra Vietnamului de nord.

(Va urma)

L'EUROPEO

ROMA

UN EȘEC MILITAR ȘI POLITIC AL S.U.A.

Interviu cu
VO NGUYEN GIAP

Săptămânalul italian „L'Europeo” a început publicarea unui jurnal de călătorie al cunoscutei ziariste Oriana Fallacci, care a fost recent în Republica Democrată Vietnam. Redăm un fragment din acest jurnal și anume, interviul acordat Orianei Fallacci de către generalul Vo Nguyen Giap, ministrul apărării al R. D. Vietnam.

— Generale Giap, întrebarea care revine cel mai des în tot ce se scrie despre războiul din Vietnam este: în definitiv, cine va învinge în acest război? De aceea, v-aș întreba: azi, în primele luni ale lui 1969, credeți că se poate spune că americanii au pierdut războiul din Vietnam și că ei sînt deja înfrinși din punct de vedere militar?

— Ei înșiși o recunosc. Pentru a vă explica înfrîngerea lor militară, mă voi referi la eșecul lor politic — baza înfrîngerii generale. Americanii au comis o eroare foarte gravă. Au ales drept cîmp de bătăie Vietnamul de sud. Cercurile reacționare de la Saigon sînt prea slabe, asta o știau, de altfel, și Taylor, McNamara, Westmoreland. Ceea ce nu știau e faptul

că sînt atît de neputincioase, încît nu știu nici măcar să profite de ajutorul american. Pentru că, în fond, care era scopul agresiunii americane în Vietnam? Instituirea unei noi forme de colonialism, bazată pe un guvern marionetă. Dar pentru aceasta era nevoie de un guvern stabil și guvernul de la Saigon este un guvern extrem de instabil. Nu are nici un ecou în rîndul populației, masele populare nu mai au de mult încredere în el. Statele Unite ar fi dorit ca, retrăgîndu-se, să lase aici o situație politică stabilă. Adică, niște marionete care să îi substituie în mod fericit și care, deși marionete, să fie totuși puternice și de încredere. Dar guvernul de la Saigon nu e nici puternic, nici de încredere. Și atunci, americanilor nu le rămîne nici măcar posibilitatea unei retrageri avantajoase. Pentru că trebuie să plece în cele din urmă: nu pot ține 600 000 de oameni în Vietnam încă zece, cincisprezece ani! De aceea vorbeam despre un eșec politic: e clar că nu vor obține nimic din punct de vedere politic, în ciuda enormului aparat militar de care dispun.

— Aceasta înseamnă că, pe plan militar, S.U.A. au pierdut războiul?

— Desigur; și dacă n-ar fi intuit-o și ei, la Casa Albă nu s-ar vorbi acum despre o pace obținută în condiții onorabile. Să aruncăm o privire înapoi, la perioada Acordurilor de la Geneva. Cum au început americanii războiul în Vietnam? Prin metode convenționale, sprijinind militar și economic guvernele de la Saigon. Adică, bazîndu-se pe puterea banilor. Pentru că ei au crezut întotdeauna că orice se poate rezolva cu ajutorul dolarilor. Își închipuiau că și un guvern liber, independent se poate instaura prin bani; credeau că o armată de marionete instruită de 30 000 de consilieri plătiți în dolari, sau planul miilor de sate strategice vor reuși, spuneau ei, cu ajutorul dolarilor. Dar a intervenit revolta populară și planul american a dat faliment. Statele Unite au recurs atunci la intervenția militară deschisă și astfel s-a trecut la noua fază a agresiunii lor.

Americanii erau siguri că 1968 va fi anul victoriei. Dar ofensiva Tet și acțiunile Frontului de eliberare le-au dejucat planurile, dovedindu-le, în același timp, capacitatea forțelor populare de a contraataca pe o arie largă de acțiune și cu mijloace strategice variate. Americanii au fost constrînși, astfel, să admită că acest război este o eroare strategică. Au admis-o, în cele din urmă, și Johnson și McNamara. Au recunoscut că greșiseră și în alegerea cîmpului de bătăie și în cea a momentului și că avusese dreptate Montgomery cînd spusese: armata americană nu trebuie să calce pe continentul asiatic.

— Generale Giap, toți observatorii au fost de acord în a considera ofensiva Tet ca o mare victorie psihologică. Dar cum trebuie ea considerată din punct de vedere politic?

— Nu știu dacă F.N.E. prevedea mișcarea largă a maselor antrenată în timpul ofensivei Tet, dar este clar că fără ajutorul populației, forțele F.N.E.

n-ar fi izbutit să pătrundă în Hue. Trebuie, mai ales, remarcat faptul că, după ofensiva Tet, americanii au trecut de la atac la defensivă, ceea ce a marcat începutul înfrîngerii. Și cînd spun aceasta, nu mă contrazic de loc: pentru că victoria finală va veni cu siguranță, chiar dacă nu se poate vorbi încă de înfrîngerea definitivă a inamicului. Într-adevăr, americanii sînt puternici și dispun de armament superior. Dar aceasta nu le servește la nimic pentru că războiul din Vietnam nu este doar un război militar, vreau să zic că aici forța și strategia militară nu sînt de-ajuns pentru a învinge sau măcar pentru a înțelege situația. S.U.A. se folosesc în acest război de o strategie matematică: își interoghează mașinile electronice, adună, împart, extrag rădăcini și apoi acționează în conformitate cu rezultatele obținute. Dar strategia matematică nu este valabilă aici pentru că ea nu ține seama de forța unui popor care luptă pentru o cauză dreaptă: salvarea țării de cîmpul de cîmp. Americanii nu vor să priceapă că războiul din Vietnam nu e o problemă a efectivelor și a cifrelor. Cînd un popor întreg se ridică la luptă, agresorilor nu le mai rămîne nimic de făcut. Nu există nici o putere în lume care să poată să înfrîngă acel popor. Vietnamezii sînt un popor mic, dar istoria a dovedit că sînt soldați buni.

— Generale Giap, dar și vietnamezii din sud care luptă alături de americani sînt vietnamezi.

— Da, dar nu sînt buni soldați, nu pot fi buni soldați pentru că nu cred în ceea ce fac și pentru că le lipsește spiritul combativ. Aceasta o știu, de altfel, și americanii; altfel, nu ar fi fost nevoie să aducă atîtea trupe în Vietnam.

— Ce părere aveți: Conferința de la Paris poate aduce pacea sau va fi nevoie de o victorie militară?

— Faptul că noi participăm la Conferința de la Paris probează bunele noastre intenții. Conferința se dovedește utilă și prin prezența Frontului Național de Eliberare. Evenimentele din Vietnam trebuie să-și găsească reflexul diplomatic la Paris. Deși nu e adevărat că istoria se repetă întotdeauna, cred că de data aceasta se va repeta. Așa cum i-am învins pe francezi, așa îi vom înfrînge și pe americani. Ei vor pierde definitiv războiul în momentul în care efectivul lor militar va atinge apogeul și uriașa mașină de război pe care au pus-o în mișcare împreună cu aliații saigonezi nu se va mai putea mișca. Pentru că toată această acumulare, această aparentă forță, va deveni în fond o piatră de moară legată de gîtul lor.

— Cît credeți că va mai dura Conferința de la Paris?

— Mult. Mai ales dacă Statele Unite nu-și vor abandona pozițiile. Noi nu ne grăbim, avem răbdare. Vrem pacea, dar nu o pace condiționată. Pacea pentru noi înseamnă plecarea definitivă a americanilor. Orice compromis în acest sens ar fi o primejdie pentru independența și existența poporului vietnamez.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

John W. Finney

A.B.M. ȘI CONGRESUL

INTR-O INSTITUȚIE în care divergențele sînt mascate, în mod normal, de decor sau rezolvate în culise, a apărut o violentă luptă de putere între două fiefuri pline de mîndrie ale Senatului: Comitetul pentru relațiile externe și Comitetul pentru serviciile armate.

Cele două comitete se îndreptau de multă vreme spre un conflict, datorită, în mare măsură, felului în care Comitetul pentru relațiile externe, tot mai sceptic și mai agitat, continua să se amestece în problemele Comitetului pentru serviciile armate. Ceea ce a declanșat, în cele din urmă, conflictul a fost controversa cu privire la sistemul de rachete antibalistice (A.B.M.).

În dezbaterea asupra A.B.M., cele două comitete au ajuns în mod deschis pe poziții de adversitate, Comitetul pentru relațiile externe situîndu-se în fruntea opoziției, iar Comitetul pentru serviciile armate apărînd sistemul de rachete. Este vorba, în esență, de o luptă între putere și prestigiu în Senat și s-ar putea ca, pînă la urmă, această ecuație să se dovedească mai hotărî-

toare decît toate argumentele tehnice care vor fi folosite în săptămînile viitoare.

Împreună cu comitetele pentru credite și financiar, Comitetul pentru serviciile armate este unul dintre centrele puterii în Senat. Forța sa izvorăște din însăși imensitatea mașinii militare. El dispune de miliarde de dolari sub formă de contracte, de miliarde de dolari sub formă de baze — și toate acestea înseamnă aici forță politică, lucru pe care Lyndon Johnson l-a descoperit grabnic, încă în deceniul trecut, ca membru cu vechime al comitetului.

Nu întîmplător, bazele militare sînt instalate, iar contractele de armament plasate în districtele de origine ale membrilor comitetului. Pentagonul are grijă de membrii comitetului, iar senatorii au grijă de colegii care nu fac parte din comitet. Imensitatea acestei puteri tinde să-i intimideze chiar și pe unii membri ai comitetului. Un membru dintr-un stat în care sînt instalate mai multe baze militare a mărturisit, de exemplu, de curînd, unui coleg că nu crede că David Packard ar trebui să fie confirmat ca ministru adjunct al apărării, din cauza conflictului potențial de interese. El a declarat, însă, că nu îndrăznește să voteze împotriva numirii lui, de teama represaliilor.

În schimb, Comitetul pentru relațiile externe dispune de prea puțină putere politică tangibilă. Singurele cheltuieli pe care le aprobă sînt, în general, cele privitoare la legea ajutorului pentru străinătate și chiar și membrii comitetului s-au plictisit de ele. Dar, în calitate sa de grup care ocupă locul al doilea, după ramura executivă, în domeniul politicii externe, Comitetul se bucură de un asemenea prestigiu încît senatorii sînt dispuși să renunțe la putere pentru a face parte din acest comitet.

Fără acest prestigiu, Comitetul pentru relațiile externe nu ar fi îndrăznit niciodată să se ridice împotriva Comitetului pentru serviciile armate care dictează indirect comitetului pentru credite. Faptul că a fost în măsură să declanșeze o revoltă de palat împotriva mașinii militare din Senat ilustrează, de asemenea, respectul coaliției moderate largi care conduce astăzi Senatul față de Comitetul pentru relațiile externe.

Este posibil ca Senatul, în întregul său, să nu fie totdeauna de acord cu părerile unor „porumbei” ca J. W. Fulbright, Mike Mansfield, Stewart Symington, Albert Gore, George Aiken, Clifford Case sau John Sherman Cooper. Dar aceștia vorbesc cel puțin limbajul coaliției moderate, exprimînd îngrijorările acesteia, subliniînd dorințele ei.

Pe timpuri, conducătorii Comitetului pentru serviciile armate erau cei care se bucurau de un asemenea respect în Senat. Ei au rămas, însă, izolați și sînt lăsați astăzi în urmă de schimbările survenite. Într-un Senat care devine în mod treptat mai tînăr și mai moderat, Comitetul pentru serviciile armate a devenit — împreună cu Comitetul pentru credite — avanpostul vechii gărzi conservatoare.

Cu puterea și prestigiul de care se bucura pînă de curînd, Comitetul pentru serviciile armate obișnuia să dicteze Senatului atunci cînd era vorba de problemele militare. El prezenta proiectele de legi mai degrabă pentru a fi aplaudate decît pentru a fi aprobate și nu era de loc un lucru neobișnuit ca Senatul să voteze în răstimp de o oră credite de miliarde de dolari pentru Pentagon, numai pe baza recomandărilor conținute în raportul comitetului.

Datorită, probabil, faptului că a devenit atît de puternic, Comitetul pentru serviciile armate a renunțat să-și mai facă propria sa muncă și a început să se

● contrapunct

Art Buchwald

Avantajele calculatorului electronic

Una dintre temerile subconștiente ale oamenilor în legătură cu orice sistem de rachete nucleare este că, din cauza elementului timp, hotărîrea de a lansa o rachetă va trebui lăsată în curînd pe seama calculatoarelor electronice.

De aceea, întrebarea viitorului este nu ce persoană dorești să țină degetul pe buton, ci ce calculator îți dorești.

Am citit cu toții povești despre calculatoare care au trimis unei singure persoane cinci milioane de exemplare din „Reader's Digest” sau care au plătit unui portar un milion de dolari salariu pe săptămînă; și oricine are un cont debitor la bancă știe cît de absurd și nehibzuit poate fi un calculator electronic. De aceea, nu este de mirare că poporul american se teme de perspectiva ca un calculator să hotărască dacă vom participa sau nu la un război nuclear.

Ar fi mai normal ca publicul american să aleagă calculatorul electronic care va lua hotărîrea cea mai importantă pentru omenire.

În momentul de față, avem multe exemplare de calitate din care să

alegem. Există, firește, I.B.M., există Univac, Honeywell, Data Control, R.C.A. și General Electric, ca să menționăm doar cîteva.

Ar fi ușor ca aceste calculatoare să fie trecute în 1972 pe listele electorale și, în loc să alegem un președinte, să alegem unul dintre ele pentru a conduce țara în următorii patru ani.

Am continua să avem o campanie electorală în cadrul căreia fiecare calculator s-ar strădui să obțină voturile alegătorilor. Fiecare calculator electronic ar avea o platformă electorală proprie, astfel încît oamenii să-i cunoască părerile.

Stilul ar continua să joace un rol enorm, așa cum se întîmplă și în cazul candidaților-oameni. Un calculator electronic arătos, care place femeilor, ar avea, probabil, mai multe șanse de a fi ales decît un calculator mai vîrstnic, care știe mai multe dar, pur și simplu, nu are farmec.

Calculatoarele ar trebui să fie interviuate de presă pentru a se constata cum se comportă în momente de încordare. Ele ar apărea, de asemenea, la televiziune pentru a discuta

ce poziție ar avea într-o criză a rachetelor.

Calculatoarele ar trebui să informeze publicul american dacă sînt programate în vederea unei poziții dure de tratative, sau dacă în calculele lor s-a lăsat loc și pentru concesii.

După ce ar cîntări toate calitățile și lipsurile calculatoarelor, poporul american s-ar duce la urne și ar hotărî care calculator este în măsură să-și asume uriașa răspundere.

Unii ar regreta poate agitația și strălucirea care însoțesc alegerea unei ființe omenești ca președinte al Statelor Unite. Dar în aceste vremuri, o ființă omenească pur și simplu nu poate să facă față răspunderii. Un calculator poate lucra 24 de ore pe zi, timp de șapte zile pe săptămînă. Nu este supus presiunilor politice. Poate să ia hotărîri în decurs de secunde și nu-și va petrece fiecare sfîrșit de săptămînă la reședința de la Key Biscayne.

Farmecul situației de a avea drept președinte un calculator electronic ar consta în faptul că nu ar mai trebui să ne îngrijoreze posibilitatea unor greșeli omenești. Este adevărat că ar trebui să ne îngrijoreze totuși posibilitățile de a greși ale unui calculator dar, pe de altă parte, dacă ar greși calculatorul, nu ne-ar rămîne prea mult timp pentru îngrijorare.

(Din International Herald Tribune)

bazeze prea mult pe cuvîntul Pentagonului. Acesta este unul din motivele pentru care opoziția față de A.B.M. a fost în măsură să ia inițiativa. Unii membri ai Comitetului pentru relațiile externe s-au pregătit temeinic prin consultări cu oamenii de știință și prin audierile publice ale Subcomitetului pentru dezarmare. Ca rezultat al acestei activități, ei au fost în măsură să ridice probleme tehnice pe care membrii de frunte ai Comitetului pentru serviciile armate nu le înțeleg și cărora știu cu atît mai puțin să le răspundă.

Pînă acum, cele două comitete au luptat de la oarecare distanță, fiecare dintre ele ținînd audieri „cu caracter de influențare” dar care ținteau, de fapt, spre Senat în întregul său și, în special, spre cîțiva senatori cu tendințe critice sau oscilante. În primăvara aceasta, cînd cele două comitete se vor ciocni în Senat, va avea loc, probabil, una din acele dezbateri prelungite, pe care cei din sud știu cum să le suporte, dar pe care moderații încep să învețe să le susțină.

Folosind întreaga forță de care dispune, invocînd tema „securității naționale” și contînd pe presiunile administrative asupra elementelor republicane, Comitetul pentru serviciile armate are șanse să obțină cîștig de cauză. Dar, indiferent de felul în care se va rezolva problema A.B.M., instituția militară din Senat nu va mai fi exact aceeași, exact la fel de atotputernică.

SUNDAY TELEGRAPH
LONDRA

INTERESELE ANGLIEI TREBUIE APĂRATE MAI ENERGIC

Cînd un ministru britanic admite că devalorizarea — penultimul panaceu guvernamental — a dat greș sau, în orice caz, că nu a avut succes, iar un alt ministru se declară în mod public împotriva ultimului panaceu — reforma sindicatelor — înseamnă că a venit timpul să ne întrebăm dacă guvernul în ansamblu mai are multe luni de trăit. Să fi ajuns oare, în cele din urmă, la resemnare în fața sfîrșitului?

Nu este însă suficient ca guvernul laburist să se resemneze, este necesar ca și opoziția să aibă o dorință de viață, să fi atins un asemenea punct de încredere și energie încît să poată prezenta o alternativă clar acceptabilă opiniei publice. Conservatorii nu au realizat încă această supremăție irezistibilă. Ei se află în frunte în sondajele de opinie publică și sînt capabili să cîștige în mod triumfător în alegerile parțiale. Dar ei nu au reușit încă să

facă ceea ce ar fi de natură să slăbească guvernul în acest stadiu al vieții parlamentare: anume, să ofere programe care ar determina grupurile-cheie să considere că o schimbare de conducere ar reprezenta cu adevărat o diferență semnificativă.

Lucrul căruia avem să-i facem față astăzi nu este atît resemnarea guvernului laburist, cît resemnarea întregului organism politic — o tot mai mare suspiciune că ne aflăm prinși, fără vina noastră, într-o cursă, din care nimeni nu știe cum să scape, oricît de mult am încerca. Tocmai această stare de spirit de defetism este aceea pe care opoziția nu a reușit pînă acum s-o risipească.

Cred că motivul este acela că există o presupunere pe care opoziția este pregătită să o adopte în aceeași măsură ca și guvernul: anume, că Anglia nu poate face nimic pentru a modifica contextul financiar occidental în care ne zbatem să supraviețuim, în ciuda faptului tot mai vădit că țara noastră este mai degrabă victima decît beneficiara actualelor reguli și regulamente.

Se argumentează că Anglia nu-și poate exercita vreo influență în străinătate pînă nu a pus ordine în propria sa casă. Dar este oare și contrariul adevărat, că Anglia nu poate pune ordine în propria sa casă pînă ce contextul internațional nu este schimbat? În momentul de față, ambele partide își ridică miinile la cer în semn de neputință. Cum putem spera să schimbăm sistemul internațional, se întreabă ele, cînd sîntem prea slabi ca să avem o politică externă?

Este clar că lucrul pe care opoziția ar trebui să-l facă astăzi este să pună la îndoială adevărul acestei concluzii periculoase. Ea ar trebui să reexamineze instrumentul politicii externe la care ambele partide au renunțat, pentru a descoperi dacă exercitarea cu mai multă fermitate a interesului propriu nu ar fi de natură să schimbe contextul internațional în avantajul Angliei. În momentul de față, ea oferă o perspectivă de felul aceleia pe care a oferit-o Harold Wilson în 1964, și anume o schimbare a echipei aflate la comenzile economiei interne. Și, totuși, dacă Anglia este prinsă într-un sistem occidental dezavantajos, nici un fel de măsuri de natură internă nu vor fi suficiente pentru a face față situației.

Este imposibil să se exagereze presiunea enormă a concepțiilor convenționale de pînă acum care imobilizează, în acest domeniu, ambele partide. După ce ele au contribuit la stabilirea regulilor sistemului economic financiar occidental după cel de-al doilea război mondial, ele se simt angajate față de aceste reguli — ceea ce duce la o formidabilă reținere față de simpla idee a unor schimbări radicale și, cu atît mai mult, față de adoptarea vreunei măsuri unilaterale în acest sens. Continuăm să ne considerăm ca o putere a statu-quo-ului, cu interesul stabilit de a refuza să sporim riscurile situației.

Este oare adevărat că sîntem atît de neputincioși, că sîntem în imposibilitate de a exercita presiuni asupra oricui, cu excepția noastră? Sau poate această presupunere a neputinței noastre izvorăște dintr-o postură tradițională de „om de treabă”, postură adecvată condițiilor din trecut cînd Anglia a beneficiat enorm de pe urma acestei calități, dar tot mai nepotrivită astăzi? Să luăm, de exemplu, convor-

birile care au avut loc toamna trecută la Bonn cu privire la criza francului. Liderul german, în acel caz Franz-Josef Strauss, și generalul de Gaulle au arătat cu hotărîre că atitudinea lor avea o motivație strict națională. Ei s-au comportat ca și cînd politica economică reprezenta o prelungire a politicii externe. Nici unul din ei nu a ezitat să folosească orice posibilitate de care dispunea țara lor pentru a-și susține moneda respectivă.

Această atitudine continuă să fie profund străină Londrei. Miniștrii de finanțe ai ambelor partide sînt dispuși să riște o teribilă nepopularitate în țară, prin aplicarea măsurilor de deflație, atît timp cît colegii lor din străinătate îi bat mulțumiți pe umăr; în această privință, guvernele laburiste merg chiar mai departe decît cele conservatoare.

Rădăcina acestei atitudini poate fi găsită în anii dinaintea războiului cînd se acorda principala prioritate colaborării cu Statele Unite, pornindu-se de la presupunerea — care o perioadă de timp s-a dovedit justă — că Anglia avea de cîștigat cel mai mult în toate domeniile — diplomatic, de apărare și economic — dintr-o legătură specială cu Statele Unite. Această presupunere a devenit într-o asemenea măsură o tradiție națională, am putea spune o parte a unei religii naționale, sanctificată de sfîntul patron din secolul al XX-lea al națiunii noastre, Winston Churchill, încît nici un guvern laburist nu a folosit vreodată ocazia să o pună cu adevărat la îndoială, chiar dacă a dorit s-o facă. Astfel, acest consens a continuat sub Wilson, fiind chiar întărit.

Ar trebui totuși să se lupte împotriva lui. Dacă se admite, așa cum este în tot mai mare măsură cazul, că actualele reguli și regulamente care guvernează finanțele și comerțul occidental creează un context dezavantajos Angliei, hotărîrea de a se ajunge la modificarea lor pe o cale cu mult mai decisă decît ar putea-o concepe cineva din actualul guvern, devine o necesitate urgentă, o condiție preliminară a refacerii naționale și nu consecința acesteia.

Peregrine WORSTHORNE

Soldați din trupele Yemenului de Sud în posturile de pază de la Fort Harik, punct de frontieră atacat de unități colonialiste britanice și bande de mercenari

ROMA

BONNUL ÎNAINTEA ALEGERILOR

MAI SÎNT numai cîteva luni pînă la consultarea populară în vederea înnoirii Bundestagului, dar Germania federală se află deja în plin climat preelectoral. Problemele financiare sînt cele care au cel mai mult de suferit datorită preocupărilor preelectorale; dar, de data aceasta, la Bonn, cotitura nu este numai de ordin general.

Se pare că în cursul recente sale vizite la Paris, Kiesinger i-ar fi mărturisit lui de Gaulle, pe un ton neconsolat, că situația actuală din Republica Federală a Germaniei se aseamănă situației celei de a IV-a Republici Franceze, ceea ce a făcut ca generalul să manifeste o oarecare satisfacție — cel puțin așa se spune.

Comparația, admițînd că a fost într-adevăr făcută, este intrucitva exagerată, dar este sigur că alegerea social-democratului Heinemann ca președinte al republicii dă impresia de a fi precipitat o stare de nemulțumire, și așa crescîndă, în rîndurile U.C.D.—U.C.S. Chiar și numai perspectiva, deși destul de vagă, a unei răsturnări a alianțelor, pare să fi ascuțit în mod sensibil nemulțumirea în privința „marii coaliții” în rîndul ambelor partide care o compun.

În ochii U.C.D.—U.C.S. oala neagră ar trebui să fie în momentul de față, o dată mai mult, partidul liberal, vinovat de un vot compact și determinant în favoarea lui Heinemann. De aceea, era ușor de prevăzut o puternică relansare a legii electorale majoritare, anunțată încă din 1966, care trebuia să fărîmîțeze Partidul liberal-

democrat, a cărui lansare a fost frînată de faptul că social-democrații s-au răzgîndit în unele probleme. Și astfel, în zilele respective a existat surpriza unui Schroeder care, în loc să invoce răzbunarea împotriva celor care au luptat contra candidaturii sale la președinție, a demonstrat că își menține vechile preferințe pentru reluarea „micii coaliții” luînd poziție împotriva reformei electorale. La rîndul său, Strauss, vechi rival al ministrului apărării, l-a respins imediat, recunoscînd însă că nu este oportun să forțezi aprobarea reformei în puținul timp care a mai rămas pînă la sfîrșitul legislaturii.

Sperietoarea unei alianțe post-electorale între social-democrați și liberali pare deci să nu îi lase indiferenți pe șefii U.C.D.—U.C.S., constrînși în mod obiectiv să se pună în gardă pentru orice eventualitate. Ne-am putea întreba însă dacă nu contribuie la realizarea unor asemenea posibilități și teama de pierderi electorale ulterioare, care ar putea face cu atît mai puțin de dorit, pentru partidul de majoritate relativă, trecerea la un sistem substanțial bipartinic — idee care s-a vehiculat. La alegerile locale parțiale desfășurate în Rhenania-Westfalia, la 23 martie, cu participarea unui număr de jumătate de milion de alegători, P.S.D. și-a îmbunătățit și mai mult pozițiile, trecînd de la 46,6 la 47,2 la sută față de 1964, în timp ce U.C.D. și-a redus numărul voturilor de la 43,1 la 34,3 la sută, iar P.L.D. a obținut un spor de la 8 la 11,8 la sută.

În ce îi privește pe social-democrați, tot la 23 martie s-a înregistrat aprobarea de larg ecou de către congresele regionale din Schleswig-Holstein și Hessa a rezoluțiilor care cer stabilirea unor relații normale între cele două state germane, recunoașterea graniței Oder-Neisse și o declarație de a considera nul acordul de la Munchen în privința sudeților.

Dificultățile în care se află Brandt în acest moment continuă să fie îndeosebi cele privind semnarea tratatului de neproliferare nucleară, pe care a cerut-o din nou zilele trecute ministrul de externe numai pentru a provoca încă o dată cunoscutele obiecții ale lui Strauss, Barzel și ale altor conducători creștin-democrați. Este foarte probabil că nici semnarea tratatului și, cu atît mai puțin ratificarea, nu vor putea avea loc înainte de alegeri. Dimpotrivă, divergențele în această privință nu fac decît să contribuie la tendințele de dezagregare ce se manifestă, în faza actuală, în interiorul „marii coaliții”.

În R. F. a Germaniei, la Köln, a avut loc o demonstrație spontană a tinerilor, pentru dezarmare, în momentul cînd prin fața unei școli a trecut o coloană de recruți. Tinerii elevi au depus apoi mîinile la redacțiile ziarelor locale

Tage ERLANDER

primul ministru al Suediei

Tage Fritiof Erlander, născut la 13 iunie 1901, și-a făcut studiile la Karlstad, apoi la universitatea din Lund, absolvind în 1928. În perioada 1929—1938, a făcut parte din comitetul redacțional al enciclopediei suedeze. Este membru al parlamentului din 1933, cu mențiunea că din 1945 pînă în 1948 a făcut parte din camera superioară a corpului legislativ.

Prima funcție guvernamentală i-a fost încredințată în 1938: subsecretar la ministerul problemelor sociale. În 1945, devine titularul acestui portofoliu, iar la 6 octombrie 1946 — prim-ministru, funcție pe care o deține, de atunci, fără întrerupere. După ultimele alegeri generale (15 septembrie, anul trecut), cînd partidul social-democrat a obținut cea mai clară victorie de la aceea din 1940, a anunțat că se va retrage de la conducerea partidului (care i-a fost încredințată în 1946) pînă în 1970.

A mai făcut parte din comisia pentru problemele demografice (1941—1946) și din comisia pentru probleme de educație (1946). Este căsătorit și are doi fii.

În cursul exercitării funcției sale, premierul Erlander a făcut numeroase vizite peste hotare; vom menționa călătoriile din ultimii ani: în Franța și Marea Britanie (1963), în R.F.G. (1964), în Uniunea Sovietică (iunie 1965), Finlanda (august 1967), Polonia (noiembrie 1967), Tanzania și Kenya (ianuarie 1968).

Intr-o declarație recentă, primul ministru al Suediei sublinia: „convocarea unei conferințe consacrate securității europene este o inițiativă bună. Sîntem gata să participăm la o asemenea conferință, însă considerăm că o condiție preliminară a succesului acestei acțiuni constă în temeinica ei pregătire”. Primul ministru suedez apreciază că una dintre problemele cele mai importante, în perspectiva unei astfel de conferințe, este aceea a comerțului dintre Est și Vest: „toate popoarele sînt interesate ca economia Europei să nu se scindeze în două părți. Lichidarea divizării ar aduce tuturor țărilor un progres și o înflorire mai rapidă”.

M. M.

RAPORTUL CONDON

Emil Popovici, București. În capitolul din acest număr al serialului despre „farfurile zburătoare”, sint cuprinse și rezultatele anchetei comisiei Condon în legătură cu semnalările la care vă referiți: defectarea autoturajelor și obiectele ciudate întâlnite de cosmonauți.

Dan Lucian Pien, București.

1) Au dreptul de a fi îngropați în cimitirul național Arlington toți membrii forțelor armate ale S.U.A. care mor în timpul serviciului activ, precum și toți foștii membri ai forțelor armate care și-au încheiat în mod onorabil serviciul militar. 2) Raportul Condon nu se ocupă nici măcar în treacăt de farsori de tipul lui George Adamski. Pasajul în care erau ridiculizate aserțiunile lui a fost extras nu din raport, ci din una dintre cărțile lui Frank Edwards, „Farfurile zburătoare aici și acum”, apărută în 1967. 3) Fără a face polemică cu Frank Edwards — de altfel acest raport nu are un caracter polemic — raportul Condon furnizează explicații simple și raționale pentru cele mai „senzaționale” cazuri prezentate de Edwards atît în cartea amintită cit și în lucrarea sa din 1966 „Farfurile zburătoare — o afacere serioasă”. Cîteva dintre aceste clarificări au fost amintite și în cadrul prezentării apărute în revista noastră. Ca atare, editarea în limba română a cărții mai vechi a lui Edwards ar fi, în orice caz, depășită și lipsită de interes. 4) Nu cunoaștem adevăratul motiv al atacurilor profesorului James McDonald la adresa proiectului Colorado.

Ștefan Nagy, Budești, județul Maramureș. Conducătorul organizației NICAP se numește nu Daniel, ci Donald Keyhoe.

„PHILADELPHIA EXPERIMENT”

Ing. Mircea Solomon, comuna Sotirle, județul Prahova; P. Ciortuz, Reșița. Ne pare rău, dar nu dispunem de date suplimentare față de cele apărute în presă în legătură cu așa-numitul „Philadelphia Experiment”, — o încercare de camuflare a navelor efectuată de forțele navale ale S.U.A. în timpul celui de-al doilea război mondial. Solicităm colaborarea cititorilor care cunosc eventual problema, menționînd că ceea ce interesează este exclusiv latura ei științifică, nu aspectele senzaționale.

„CE LIMBI SE VORBESC PE GLOB”

Otto Gwiazdomorschi, Birlad. Problema răspîndirii limbilor pe glob, abordată la „Poșta redacției” în nr. 11/1969, a fost tratată mai amplu, în cadrul a-celuiași rubrici, într-un număr mai vechi. Materialul tradus de dv. nu conține elemente suplimentare față de cele publicate de noi. Celor ce doresc să se documenteze mai amplu asupra acestei chestiuni le recomandăm lucrarea „Ce limbi se vor-

besc pe glob” de Lucia Wald și Elena Slave, Editura științifică, 1968.

INTERPOL

Iusco Gabor, comuna Botiza, județul Maramureș. Interpolul a fost creat în anul 1923. Primul lui sediu a fost la Viena, unde a rămas pînă în 1938, în momentul Anschlussului. (În această perioadă, poliția română era afiliată la Interpol.) Forțele de ocupație germane au transportat întreaga arhivă a Interpolului la Berlin. După război, Interpolul a fost reconstituit la Paris, din inițiativa lui Florent Louwage, inspector general al poliției belgiene, care și-a asumat și președinția lui. A fost necesar să se ia aproape toți de la început, întrucît toate fișele dinainte de război fuseseră distruse sau se pierduseră.

JOSEPH KENNEDY

Valentin Dumitrescu, Fetești, județul Ialomița. Joseph Kennedy, fratele cel mai mare al defunctului președinte, a murit în război înainte de a fi intrat în viața politică (pentru care tatăl său îl considera foarte dotat) și înainte de a se fi căsătorit. Fotografia lui a apărut în revista noastră în cadrul serialului despre „Istoria unei dinastii”.

„LUMEA” — COLECȚII

Ion Rusu, comuna Tg. Trotuș, județul Bacău; Gheorghe Istrate, București; Ștefania Fodor, Craiova; Mircea Popescu, Tecuci; Grigore Lupășcu, Ploiești. Ne surprinde faptul că, în calitate de colecționari ai revistei „Lumea”, nu ați reținut repetatele răspunsuri inserate la „Poșta redacției” în care se arăta că nu cunoaștem alte adrese de persoane dornice să cumpere numere vechi de revistă decît cele publicate la această rubrică și că spațiul nu ne permite să publicăm oferte de vânzare.

FORME DE GUVERNĂMÎNT

Avînd în vedere că la „Poșta redacției” din revista „Lumea” s-a discutat de mai multe ori despre formele de guvernămînt ale statelor și că în „Almanahul Științei” se fac de asemenea unele clasificări parțiale, mi-aș permite să încerc următoarea prezentare globală. În Africa există următoarele monarhii: Lesotho, Maroc, Libia, Swaziland, precum și Etiopia (imperiu). Monarhiile asiatice sînt Iordania, Arabia Saudită, Afganistanul, Nepalul, Laosul, Tailanda, Cambodgia, Bhutanul și Sikkimul (regate conduse de maharadjahi), Iranul (imperiu condus de un şahinșah); Japonia (imperiu condus de un mikado); Malaya (monarhie federală electivă, adică o federație de sultanate, conducătorul statului fiind unul dintre sultani, ales pe o durată stabilită prin constituția din 1963); Bahrein (emirat sub protectorat britanic); șeicatul din federația Oman-al-Mutassilih (sub protectorat britanic) și anume: Abu Dhabi, Dubai,

Sharjah, Um-al-Qaiwain, Resal-Khaimah și Kalba. În Oceania există regatul Samoa de Vest și regatul Tonga (stat sub protectorat britanic). În Europa sînt monarhii Anglia, Belgia, Danemarca, Norvegia, Olanda, Suedia, Spania (monarhie cu consiliu de regentă potrivit „legii succesiunii” din 1947); Andorra, principat condus de doi coprinți; principatele Liechtenstein și Monaco; marele ducat al Luxemburgului. Un loc special îl ocupă Vaticanul, stat clerical al Bisericii Catolice, condus de „suveranul pontif”. Forma de guvernămînt cea mai răspîndită în prezent în întreaga lume este republica. În diferent de orînduirea socială a statului respectiv, republicile pot fi unitare ori federative. Există, în total, 21 de republici federative, dintre care 6 în Europa (R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, U.R.S.S., Elveția, R. F. a Germaniei și Austria); 5 în Asia (Birmania, India, Malaezia, Pakistan — cu statut semi-federal din 1962 — și federația de șeicute sub protectorat britanic de pe coasta sudică a golfului Persic, denumită Trucial States); 4 în Africa (Camerun, Nigeria, Republica Sud-Africană, Tanzania); 5 în America (Canada, Mexic, S.U.A., Brazilia, Venezuela) și una în Oceania (Australia). O formă de guvernămînt oarecum mai deosebită o prezintă acele state neutre ale Commonwealthului care purtau (între 1931 și 1947) denumirea de dominoane suverane și care nu au devenit republici, precum și unele foste colonii engleze. Aceste state sînt conduse de „guvernatori generali” reprezentînd pe regina Angliei, dar au guverne și parlamente proprii. În această situație sînt: Malta, Ceylonul, Sierra Leone, Canada, Guyana, Jamaica, Trinidad-Tobago, Australia, Noua Zeelandă. Vorbind de formele de guvernămînt, ne putem referi și la diferitele forme de subordonare în care se mai păsesc încă unele state și teritorii ale lumii, lipsite parțial sau complet de suveranitate: protectorate, teritorii sub tutelă, dependente și colonii. Statut de protectorat mai au încă: a) protectorat britanic: Brunei (sultanat), Bahrein (emirat), Statele Truciale (federație de șeicute), Masquat-Wah-Oman (sultanat), Qatar (șeicat), situate toate în Asia, precum și Tonga (regat) și Salomon, situate în Oceania; b) protectorat indian: Bhutan (regat) și Sikkim (regat). Statutul juridic de teritoriu sub tutelă îl mai au: Africa de sud-vest — Namibia (statut de facto: provincie a Republicii Sud-Africane); statut de jure: Tutela O.N.U.); arhipelagul Marianae, arhipelagul Marshall, arhipelagul Caroline, Palauan-Jap și arhipelagul Bonin, toate patru în Oceania, sub tutela S.U.A. (gruate în teritoriul sub tutelă al insulelor din Pacific); Noua Guinee (cu reședința la Rabaul) sub tutela Australiei. „Pose-siuni” (cu sau fără o oarecare autonomie locală) mai sînt,

încă: a) engleze: Gibraltar, Hongkong, Teritoriul Britanic din Oceanul Indian (adică arhipelagul Chagos, insula Farquhar etc.), Seychelles, Sf. Elena, Bahamas, Bermude, Hondurasul Britanic, Falkland, Antilele Britanice, Fidji, Gilbert and-Ellice, Pitcair; b) americane: Zona Canalului Panama, insulele Virgine, arhipelagurile Swan și Corn, insula Guam, arhipelagul Samoa de est, insula Wake și arhipelagul Howland; c) australiene: arhipelagul Cocos-or-Keeling, insula Christmas; insula Norfolk; d) neozelandeze: arhipelagul Cook, insula Niue și arhipelagul Tokelau; e) olandeze: Surinam și Antilele olandeze; f) portugheze: Macao, Timor, Angola, Mozambic, Guineea portugheză, Insulele Capului Verde, Sao Tomé-Principe; g) spaniole: Canare, Sahara spaniolă, Plazas-de-Siverania-en-el-Norte-de-Africa (Marocul spaniol); h) daneze: Groenlanda și Ferroe (aceasta este autonomă din 1948). Posesiunile franceze sînt considerate fie „departamente de peste mări”, fie „teritorii de peste mări”. „Departamente de peste mări” sînt: Guadelupa, Martinica, Guyana franceză și Réunion, primele trei în America, ultimul în Africa (Oceanul Indian). „Teritorii de peste mări” sînt: Comorele, Somalia franceză (Afar Issa), Saint-Pierre-et-Miquelon, Noua-Caledonie, Polinezia franceză (arhipelagul Societății, arhipelagul Marchize, arhipelagul Tubuai și arhipelagul Tuamotu), arhipelagul Wallis-et-Fontuna, insula Clipperton. Există și forma de administrație mixtă denumită condominiu. Potrivit definiției, condominiul reprezintă dreptul de suveranitate exercitat în comun de mai multe puteri, asupra unei țări. În prezent, mai sînt în această situație: Noile Hebride, condominiu anglo-francez din Oceania; insulele Canton-and-Enderbury, din arhipelagul Phoenix, condominiu anglo-american din Oceania; „Zona neutră” de lingă Djebel-Hanije, dintre Arabia Saudită și Irak, creată în 1922 și administrată în comun de cele două state; „Zona neutră” de lingă oaza Wafra, între Kuwait și Arabia Saudită, creată tot în 1922 și administrată în comun de cele două state. Este neclară suveranitatea unora din insulele arhipelagului Sporade (Line Islands) din Oceania, despre care harta respectivă din Larousse dă specificația „Contestație Grande Bretagne-Etats Unis”. Teritoriul respectiv cuprinde șase insule cu 626,8 km² și 452 locuitori. O formă specifică de dată recentă este așa-numita formă de „stat asociat”. Se întîlnește în Antile. Acest statut îl au următoarele țări: Porto Rico, stat liber asociat cu S.U.A. (din 1952); Antigua, Dominica, Grenada, Santa Lucia, toate fiind „state asociate” cu Marea Britanie, din martie 1967 (după dizolvarea Federației Indiilor de Vest, în 1962).

Ing. Gabriel F. POPESCU
Baia Mare

AFRIKAANERI ȘI ENGLEZI ÎN REPUBLICA SUD-AFRICANĂ

D. Șerbănescu, Pitești. Într-adevăr, în ultima vreme, în Republica Sud-Africană se înregistrează o tendință de apropiere între „afrikaaneri” — urmașii burilor — și populația de origine și limbă engleză. Dar baza politică a acestei reconcilierii între cele două elemente componente ale populației albe este profund reacționară. Pentru a înțelege mai bine datele problemei, este necesar să reamintim geneza ei istorică. În trecut mai îndepărtat, burii s-au considerat persecutați de imperialismul britanic și, în special, de reprezentanții acestuia în Africa, Cecil Rhodes. Pe de o parte, englezii îi spoliau de pământurile cele mai fertile, pe de altă parte, ei aveau o atitudine de dispreț față de buri, pe care îi considerau necivilizați, și față de dialectul olandez „primitiv” vorbit de ei. În cartea sa „Africa de Sud, un studiu al conflictelor”, prof. Pierre van den Bergh afirmă: „Naționalismul de astăzi al afrikaanerilor este produsul direct al imperialismului britanic din secolul al XIX-lea și reacția față de acesta”. În anul 1910, momentul formării Uniunii Sud-Africane după încheierea războiului anglo-bur, doi comandanți proeminenți ai burilor, generalul Louis Botha și generalul Jan Smits, au pledat pentru o politică de reconciliere cu sud-africanii de origine britanică. Ei au intrat, însă, în conflict cu generalul James Hertzog, care considera că Uniunea trebuie să se afle exclusiv sub conducerea afrikaanerilor, cel puțin până când aceștia vor atinge un standard social, economic și cultural egal cu al englezilor. Majoritatea afrikaanerilor l-au urmat, în această privință, pe generalul Hertzog. Atitudinea lor a devenit de-a dreptul intolerantă după ce, în 1961, dr. Daniel Malan a

creat „partidul naționalist purificat”. Malan dorea o republică dominată de afrikaaneri și despărțită de Commonwealth. În alegerile din 1943, partidul lui Malan și-a sporit numărul locurilor în parlament de la 25 la 45, devenind opoziția oficială față de Partidul Unit, condus de generalul Smith și format în special din englezi. Cu cinci ani mai târziu, partidul naționalist a obținut majoritatea în parlament, ceea ce a avut consecințe importante pentru destinul țării: regimul a devenit din ce în ce mai reacționar, apartheidul constituind politica oficială a țării, iar afrikaanerii au ocupat pretutindeni pozițiile-cheie. Lui Malan i-a succedat și mai reacționarul Johannes Strijdom, urmat, la rândul său, de dr. Hendrick Verwoerd, autorul politicii „bantustanelor”, care reprezintă separarea totală a albilor de negri. În 1960, Africa de Sud a devenit republică, iar în 1961 a ieșit din Commonwealth. După ruperea ultimelor legături cu Marea Britanie, atitudinea față de populația de limbă engleză a început să se schimbe. Apariția problemei rhodesiene a determinat o apropiere între cele două grupuri ale populației albe. Platforma pe care se produce apropierea lor este cea a apartheidului până la capăt și a alianței cu toți coloniștii albi din sudul Africii. Harta alăturată prezintă distribuția populației de limbă engleză și de limbă afrikaans pe teritoriul Republicii Sud-Africane.

SPANIA AZI

D. Mach, Cimpia Turzii. Forțele care l-au adus la putere pe generalul Franco în urmă cu 30 de ani (la 1 aprilie 1939) sînt și acum prezente pe scena politică madrilenă, dar ponderea și rolul lor s-au schimbat. Fa-

larga — și astăzi încă singurul partid politic oficial — nu mai are decît circa 50 000 de membri, este lipsită de prestigiu și nu participă la luarea hotărîrilor importante. Monarhiștii continuă să se agite, dar sînt dezbinăți. Există, de fapt, trei grupuri de monarhiști, susținînd fiecare alt pretendent la tronul Spaniei: pe Juan Carlos, pe tatăl său Don Juan sau pe Carlos Hugo, dintr-o ramură rivală a dinastiei Bourbonilor. Conducerea bisericii catolice este criticată violent de preoți și chiar de unii episcopi care îi reproșează strînselile ei legături cu regimul. Armata este și ea dezbinată, relațiile dintre ofiterii falangisti și cei monarhiști fiind foarte proaste. În ceea ce-i privește pe liderii spanioli republicani, cei mai mulți dintre ei au murit, iar cei care au rămas în viață se află în exil. Juan Negrin, ultimul președinte al Republicii Spaniole, a murit la Paris în anul 1956; Manuel Azana, de asemenea fost președinte al republicii, a murit în Franța în anul 1940. Liderii socialiști Indalecio Prieto și Francisco Largo Caballero au încetat din viață, primul în Mexic, în 1962, cel de-al doilea în Franța, în 1946, după ce fusese internat timp de patru ani într-un lagăr de concentrare nazist. Fostul comandant suprem al armatelor republicane, Jose Míaia, a murit în Mexic.

Dumitru Ionescu, Arad. 1) Harta teritoriilor ocupate de Israel după războiul din iunie 1967 a apărut la „Poșta redacției” în nr. 1/1968. 2) Fostul președinte al S.U.A., Herbert Hoover, a încetat din viață în anul 1964.

Mircea C. Remus, student Cluj. Vă recomandăm să citiți articolele „Cum a fost asasinat I. G. Duca” și „De vorbă cu doamna Duca”, apărute în revista „Magazin istoric” nr. 3/1967. Pentru orice relații suplimentare, adresați-vă redacției aceleiași reviste.

Ion A. Deacu, Alexandria. 1) Despre modul în care sînt alese și funcționează cele două camere ale Congresului american — Senatul și Camera Reprezentanților — am relatat în repetate rânduri. Revedeți articolele care se referă la aceste probleme.

me. 2) Patrice Lumumba este considerat, de actualul guvern congolez, erou național. 3) Nu cunoaștem adresa care vă interesează. 4) Toate țările socialiste membre ale O.N.U. se pronunță pentru restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze în Organizația Națiunilor Unite. 5) Este vorba de ediții în limba română ale unor publicații străine și nu de publicații românești. 6) Nu toate răspunsurile incluse la „Poșta redacției” pot avea aceleași dimensiuni. Depinde de caracterul problemelor ridicate.

Ing. Ion Săndoiu, Băneasa, București. La sfîrșitul secolului al XIX-lea, Europa avea 423 de milioane de locuitori.

Valentin Munteanu, Craiova. Nu au fost publicate informații oficiale în legătură cu problema care vă interesează.

Ion F. Micu, Gheorghe Calită și Nicolae Manca, comuna Ograda, județul Ialomița. Găsiți datele care vă interesează în lucrarea „N. Titulescu” de I. Oprea în articolele despre asasinarea lui N. Iorga publicate în revista „Magazin istoric” nr. 4/1968.

Pavel Olimpiu, Turda. 1) Proiectul tunelului sub Canalul Mîneci este încă în studiu. 2) Nu consulatele, ci ambasadele îndeplinesc funcțiile la care vă referiți. 3) În problema publicității, vedeți răspunsurile publicate în numerele anterioare.

Nicolae Ghidoveț, comuna Văleni, județul Olt. Nu cunoaștem date suplimentare în legătură cu James Thomas Tague, amintit în articolul menționat de dv. ca martor la asasinatul de la Dallas.

Nicolae Maty, student, Craiova. Nu dispunem de adresa solicitată de dv.

Toader Verveacă, Bistrița. Problema drepturilor de autor, în cazul lucrărilor traduse din limbi străine, este rezolvată în deosebire de editurile care intenționează să publice traduceri, nu de traducători.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziaristilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Științei 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

produce

- fire textile continui de tipul mătășii
- fire supraelastice
- fibre scurte
- fire de pescuit
- corzi pentru perii
- caprolactamă

- granule pentru industria materialelor plastice
- sulfat de amoniu
- ciclohexanol
- ciclohexanonă
- ciclohexanon-oximă
- sulfat de hidroxilamină

CALITATE SUPERIOARĂ ȘI BUN GUST !

CONFECȚII DE PRIMĂVARĂ

Pentru femei:

pardesie, taioare, din
stofe uni, într-o bogată
gamă de culori, stofe fantezii
și în carouri.

Pentru bărbați:

pardesie, costume, sacouri,
panțaloni, raglane impermeabile
din țesături de lână și teron.

confețiile de primăvară vă
asigură în orice împrejurare
o tinută elegantă

Nr. 19 | 1 mai 1969

LUMEA

1 mai

FRANȚA
după
referendum

reportaj pe glob

CONAKRY

Protestul opiniei publice din S.U.A. împotriva războiului din Vietnam își găsește expresie și în marile demonstrații de stradă. În imagine: o manifestație pe arterele centrale ale New York-ului

Lupta pentru consolidarea unei economii independente, împotriva dominației monopolurilor americane capătă o tot mai largă extindere în țările Americii Latine. Fotografia înfățișează o demonstrație la Guayaquil (Ecuador)

În Italia, ca și în alte țări ale Europei occidentale, au avut loc în ultima vreme puternice greve, demonstrații și acțiuni de masă pentru revendicări sociale, cu participarea a milioane de oameni ai muncii

Un aspect de la o manifestație organizată de populația din Haga împotriva discriminării rasiale și a regimurilor fasciste de la Salisbury și Pretoria

LUMEA

Nr. 19 (288) — 1 MAI 1969

sumar

2 SENSUL ISTORIEI. Eugen Pop

5 SĂPTĂMINA în telegame. Rodica Georgescu

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

4 C.A.E.R. Posibilități de dezvoltare a colaborării reciproc avantajoase. Ilie Șerbănescu

8 GENEVA. Dezbaterile dezarmării. Tiberiu Bogdan

11 Franța după referendum. Florica Șelmaru

13 Agonia ultimului imperiu colonial. Rodica Dumitrescu

20 Peru: Un profil aparte. Juan Bosch

21 Coordonate ale economiei japoneze. Z. Florea

23 Ce e nou la Interpol? Ion Aszödy

26 Necesitatea unei schimbări fundamentale. J. W. Fulbright

INTERVIURI

7 JOSEPH LUNS, ministrul afacerilor externe al Olandei.

10 G. A. JUKOV, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S.

15 SULEIMAN NABULSI, președintele Frontului Național din Iordania

REPORTAJ PE GLOB

16 Conakry — Labé. Victor Beloiu

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

18 Dezvoltarea și „resursele umane” ale Americii Latine

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 The New York Times, L'Express, Carta de Venezuela, Le Monde Diplomatique, L'Europeo.

PROFIL

30 MAO TZE-DUN, președinte al C.C. al P.C. Chinez

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

Interviuri în exclusivitate

JOSEPH LUNS

ministrul afacerilor externe al Olandei

pag. 7

GHEORGHI JUKOV

deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S.

pag. 10

SULEIMAN NABULSI

senator, președintele Frontului Național din Iordania

pag. 15

Correspondență din Geneva

DEZBATEREA DEZARMĂRII

pag. 8

FRANȚA

DUPĂ

REFERENDUM

pag. 11

AGONIA

ULTIMULUI

IMPERIU COLONIAL

pag. 13

COORDONATE ALE ECONOMIEI JAPONEZE

pag. 21

CE E NOU LA „INTERPOL”

pag. 23

1 MAI

SENSUL ISTORIEI

Emblemele sau afișele care marchează, în diferite țări ale lumii, sărbătorirea zilei de 1 Mai asociază deseori imaginea globului pământesc cu însemne ale uneltelor de lucru, cu simboluri ale forței pe care o reprezintă preocupările și năzuințele comune ale celor ce muncesc, victoriile lor în lupta pentru progres social și pace.

1 Mai a devenit o sărbătoare cu caracter universal. Atât prin manifestarea pe scară uriașă a solidarității oamenilor muncii, cât și prin faptul că lozincile tradiționale ale acestei manifestări conțin de fiecare dată acea vigoare și capacitate de însuflețire a maselor care izvorăsc din încrederea în posibilitățile reale de transformare a societății, în evoluția progresistă a omenirii.

Protagonista principală pe scena lumii moderne, clasa muncitoare a imprimat dezvoltării sociale „optimismul istoric”, cum numește Henri Barbusse afirmarea și cultivarea credinței că stă în puterea popoarelor să deschidă și să lărgască drumurile progresului, ale eliberării omului de asuprire, de pericolul războaielor. Această concepție, opusă fatalismului dezarmant, nu reprezintă o viziune sentimentală, iluzorie asupra lumii ci, dimpotrivă, ea s-a bazat și se bazează pe o cunoaștere temeinică a mecanismelor dezvoltării sociale, pe raportul de forțe din lume care indică succesele remarcabile dobândite de forțele progresiste în înfruntarea cu forțele retrograde. Idealurile de dreptate socială, de eliberare națională fuseseră etichetate deseori drept utopii. Dar astăzi, în 14 țări ale lumii idealurile sacre ale socialismului au dat naștere orinduirii celei mai drepte din istoria omenirii, care influențează întreaga dezvoltare a istoriei contemporane.

Înfăptuirile de profundă rezonanță mondială ale țărilor socialiste materializează cel mai elocvent sensul ascendent al evoluției omenirii, reprezintă calea principală a progresului material și spiritual în epoca noastră.

În pragul împlinirii a 25 de ani de la cucerirea istorică pe care a însemnat-o 23 August 1944 — poporul român cunoaște marile împliniri ale destinului său nou, dimensionat la proporțiile socialismului, cu acea forță de înnoire permanentă pe care o generează încrederea țării în conducerea ei de către partidul comunist. Bilanțul strălucit al construcției socialiste în România cuprinde o dezvoltare rapidă și armonioasă a forțelor de producție, înfăptuirea unei reale și depline democrații, asigurarea condițiilor multiple pentru realizarea plenară a personalității umane, pentru solicitarea și atragerea permanentă a maselor populare la elaborarea și aplicarea politicii interne și externe a țării. Sub conducerea Partidului Comunist Român se înfăptuiesc, prin munca însuflețită a întregului popor, măsurile elaborate de Congresul al IX-lea al partidului pentru perfecționarea activității economice și sociale, pentru ridicarea lor calitativă permanentă în opera de desăvârșire a construcției socialiste.

Drumurile istoriei au și ele indicatoarele lor care-i dau sens, care atrag atenția asupra traseelor noi ale emancipării politice, economice și sociale. Sint trasee stabilite de clasa muncitoare internațională, cu înțelepciunea avangardizilor sale revoluționari — partidele comuniste, de mișcările de eliberare națională, de acțiunile maselor populare și opinia publică de pretutindeni în favoarea unor relații internaționale care să contribuie la destindere și cooperare internațională, la respectarea dreptului fiecărei națiuni de a se dezvolta și afirma prin exercitarea deplină a suve-

ranității sale. Firește, aceste ofensive ale luptei pentru progres social și pace nu se desfășoară linear, fără piedici, fără sinuozități, ele trebuind să înfrunte împotrivirea forțelor reacționare din țările capitaliste, a cercurilor imperia-

liste.

1 Mai 1969 aduce — chiar și numai cu bilanțul ultimelor luni — noi mărturii ale acumulării acelor acțiuni de masă care indică potențialul și eficiența luptei pentru progres social și pace.

Aproape că nu există zi în care paginile internaționale ale ziarelor să nu informeze asupra luptelor sociale din țările capitaliste. Numai în lunile martie și aprilie au avut loc greve generale în Franța și Italia, în Bengalul de vest (India), s-a deschis un mare conflict între guvernul englez și sindicate, iar în Japonia, la „ofensiva de primăvară” a oamenilor muncii au participat câteva milioane de salariați. Conflictul de muncă — expresie a contradicțiilor de clasă din societatea capitalistă — se mențin și iau amploare chiar și în țările cu economie dezvoltată, unde „societatea consumului” nu a aplanat ci, în dese cazuri, a agravat aceste contradicții. Fenomenul li se pare paradoxal unor sociologi burghezi, dat fiind faptul că, în urma creșterii produsului național, au avut loc și sporuri de salarii. Dar multe mișcări revendicative sînt generate de menținerea inegalității în repartizarea venitului național. Pentru o-și întări pozițiile competitive pe piața internațională, monopolurile tind să impună o restrângere a cheltuielilor de producție, mai ales pe seama salariilor și a altor cheltuieli de ordin social. În S.U.A., de pildă, majoritatea grevelor din ultimii ani a fost determinată de revendicarea lărgirii drepturilor sociale ale salariaților. Intervenția forței represive în conflictele sociale — cum s-a întâmplat recent la Battipaglia, în Italia, sau la Puerto Mont, în Chile — transformă deseori acțiunile cu obiective economice în manifestații de masă cu caracter politic. În general, mișcările greviste din Europa occidentală au ca obiectiv și modificarea unor legi și contracte colective, pentru a se asigura creșterea participării sindicatelor în viața internă a întreprinderilor. În martie, mișcarea grevistă din Italia a înregistrat una din cele mai importante victorii ale sale din ultimii ani. În urma tratativelor dintre sindicate și patronat, a intervenit un acord care satisface principala revendicare a greviștilor: abolirea sistemului de salarizare diferențiată, care confinea criteriul discriminatorii în funcție de diferite zone ale țării. Un succes remarcabil au raportat, luna trecută, și muncitorii de la uzinele firmei „Ford-Anglia”, unde — pentru prima oară de la înființarea companiei (1911) — a fost declarată o grevă generală. Acordul care a pus capăt grevei satisface, în mare parte, revendicările muncitorilor privind salarizarea și condițiile de muncă.

Fără să fie unica expresie a luptelor sociale, grevele se afirmă și în continuare ca una din principalele forme de

acțiune ale oamenilor muncii în lupta economică și politică, infirmând, în modul cel mai grăitor, tezele despre preținsa dispariție a contradicțiilor de clasă în societatea capitalistă contemporană. Tentativa autorităților din unele țări de a restringe dreptul la grevă (cazul Angliei) sau de a menține interdicția de a se depăși limitele ei „economice” (Spania) determină, în condițiile specifice fiecăreia din țările respective, reacții de împotrivire, cu foarte serioase implicații asupra raporturilor dintre guverne și sindicate.

Desfășurarea evenimentelor în lumea contemporană înregistrează intervenția activă a opiniei publice în probleme care privesc fiecare popor în parte, dar și omenirea în ansamblul ei. Sint problemele păcii și războiului, ale relațiilor între state, ale securității internaționale. Sensibil la resorturile intime ale actelor internaționale, angajat în acțiuni pentru respingerea agresivității imperialiste, pentru destindere și cooperare internațională, factorul opinie publică se manifestă cu tot mai mare capacitate de influențare a politicii internaționale. Acțiunile de masă pentru condamnarea războiului dus de S.U.A. împotriva poporului vietnamez au mobilizat sute de milioane de oameni, cu concepții politice și religioase diferite, susținând, prin manifestări aproape neîntrerupte, necesitatea încetării agresiunii și soluționarea politică a problemei vietnameze prin respectarea dreptului sacru al poporului din această țară de a hotărî fără amestec din afară asupra destinului său. Încetarea bombardamentelor asupra Republicii Democratice Vietnam — care a precedat începerea negocierilor cvadripartite de la Paris — a fost un act determinat în măsură importantă de presiunea opiniei publice interne americane și de amploarea mișcării mondiale. Nu o dată reprezentanții R. D. Vietnam au subliniat ideea că sprijinul acordat poporului vietnamez de țările socialiste, susținerea morală și materială a luptei sale pe toate meridianele globului au jucat un rol de seamă în menținerea și sporirea capacității de luptă pentru respingerea agresiunii.

Există azi în lume o mare varietate a formelor prin care masele populare acționează pentru realism, luciditate și spirit constructiv în politica internațională. Numai în primăvara acestui an au avut loc asemenea acțiuni în mai multe țări europene. Una din lozincile principale ale „marșului păcii” din Anglia a fost retragerea bazelor militare ale N.A.T.O. de pe teritoriul țării. Forțele populare largi, angajate în acțiuni pentru întărirea păcii, iau poziție în favoarea unor imperative ale păcii: întărirea securității în Europa, înfăptuirea dezarmării, dezvoltarea unei largi cooperări internaționale, nestingherită de bariere artificiale sau practice depășite.

Otot mai mare forță de înrădăcinare a evenimentelor dobîndesc în ultimii ani ideile dezvoltării politice și economice independente a națiunilor, eliberarea lor de servitutele dominației imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. În anumite regiuni din Africa, popoare oprite de colonialism luptă cu arma în mînă pentru cucerirea independenței naționale. Eliberarea de sub alte forme ale dominației imperialiste — mai ales pe calea făuririi unor economii independente și prospere — este o aspirație națională a multor popoare din Asia, Africa și America Latină. În țările continentului latino-american, de pildă, lupta pentru apărarea intereselor naționale a dus la noi înfruntări cu mona-

polurile imperialiste. Cercuri largi ale opiniei publice din majoritatea acestor țări, cvasitotalitatea presei, o serie de personalități oficiale, printre care șefi de stat și miniștri de externe, s-au pronunțat în sprijinul poziției peruviene, de apărare a suveranității și independenței naționale în fața presiunilor străine. Această largă solidaritate continentală cu Peru a dus la aminarea hotărîrii S.U.A. de a începe, la 9 aprilie, aplicarea unor sancțiuni economice împotriva Republicii Peru. În general, ia forme tot mai hotărîte opoziția finerelor state naționale împotriva presiunilor imperialiste, împotriva încercărilor neocolonialismului de a le abate de la calea de dezvoltare pe care au ales-o. Sub steagul luptei pentru independența națională, pentru afirmarea și dezvoltarea nestingherită a unor noi națiuni, se ridică, în zilele noastre, zeci și zeci de popoare, cele mai înaintate forțe ale societății contemporane.

Unitatea de acțiune și solidaritatea sint factori hotărîtori ai succesului în luptele sociale, în desfășurarea forțelor antiimperialiste. Victoria obținută de mișcarea grevistă italiană în schimbarea politicii de fixare a salariilor a fost posibilă pe baza unei tactici de luptă elaborată în comun de cele trei mari centrale sindicale italiene. La greva națională din Franța (11 martie), organizată în colaborare de Confederația Generală a Muncii și Confederația Franceză Democratică a Muncii, au participat 10 milioane de salariați. În Spania, lupta forțelor populare pentru înnoire națională s-a desfășurat prin numeroase acțiuni comune ale muncitorilor și studenților, a dus la dezvoltarea colaborării dintre comuniști și catolici.

Au sporit formele și metodele prin care este exprimată solidaritatea internațională cu luptele maselor populare împotriva exploatații, împotriva asupririi naționale și sociale. Se impune tot mai mult caracterul internațional al acțiunilor de susținere a cauzei poporului vietnamez. În primăvara acestui an, asemenea acțiuni au avut loc în numeroase țări din toate continentele, chiar și în cele legate de S.U.A. prin alianțe militare (Japonia, Canada, Australia, Noua Zeelandă etc.).

Receptivi la marile aspirații ale omenirii, încrezători în capacitatea popoarelor din lumea întreagă de a asigura lumii contemporane calea unui progres continuu, spre noi cuceriri ale civilizației materiale și spirituale, oamenii muncii din România participă activ la manifestarea unității de acțiune și a solidarității internaționale a tuturor forțelor antiimperialiste. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „mișcarea muncitorească din România, Partidul Comunist Român au mari tradiții de solidaritate internațională cu frații de clasă, cu partidele muncitorești și comuniste de pretutindeni. Ca un fir roșu străbate întreaga istorie a mișcării noastre muncitorești, a partidului nostru, manifestarea activă a solidarității internaționale, a internaționalismului proletar în lupta hotărîită împotriva dușmanului comun, pentru pace și dreptate socială. Urmînd neabătut aceste glorioase tradiții, noi dezvoltăm continuu legăturile cu partidele comuniste și muncitorești, cu forțele care luptă pentru eliberare națională, în întreaga lume, cu forțele antiimperialiste, considerînd că aceasta este una din îndatoririle internaționaliste ale partidului nostru”.

Eugen POP

C.A.E.R.

Posibilități de dezvoltare a colaborării reciproc avantajoase

Săptămîna trecută, între 23 și 26 aprilie, a avut loc la Moscova cea de-a XXIII-a sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, la care au participat conducătorii partidelor comuniste, președinții guvernelor și șefii comisiilor și comitetelor de planificare din țările membre ale C.A.E.R. — Republica Populară Bulgaria, Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Democrată Germană, Republica Populară Mongolă, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă România, Republica Populară Ungară și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Din partea țării noastre a participat o delegație condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România.

Manifestare a dorinței de dezvoltare a colaborării între țările membre ale C.A.E.R., între toate țările socialiste, sesiunea se înscrie ca un pas înainte pe linia lărgirii, perfecționării și întăririi acestei colaborări. Baza obiectivă, posibilitatea și necesitatea colaborării multilaterale între țările socialiste decurg din însuși caracterul socialist al raporturilor dintre aceste țări, din faptul că ele se găsesc unite prin comunitatea orînduirii social-politice, a ideologiei marxist-leniniste, prin țelul suprem comun — construirea socialismului și comunismului.

„Creșterea rapidă a economiei țărilor membre ale C.A.E.R. — se arată în Comunicatul sesiunii — are loc pe baza eforturilor depuse de poporul fiecărei țări pentru dezvoltarea economiei sale naționale, care se îmbină cu eforturile generale pentru lărgirea și consolidarea colaborării multilaterale“.

Comunicatul relevă faptul că între țările membre ale C.A.E.R. se dezvoltă multiple forme și metode de colaborare, dintre care coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale s-a afirmat ca principalul mijloc de creare a unor legături economice stabile și reciproc avantajoase.

Discuțiile din cadrul sesiunii au scos în evidență noi posibilități de perfec-

ționare și extindere ale acestei colaborări, care vor permite valorificarea mai deplină a posibilităților ample oferite de cadrul și statutul C.A.E.R., în folosul fiecărei țări membre, al întregului sistem socialist. În acest sens, în comunicat sînt subliniate principalele direcții ale dezvoltării în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre: perfecționarea și adîncirea formelor și metodelor de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, inclusiv sfera lucrărilor de cercetare științifică și de proiectare, a producției, desfacerii și investițiilor, care prezintă interes reciproc; întocmirea de prognoze tehnico-științifice și economice; dezvoltarea în continuare a unei eficiente și stabile specializări și cooperări internaționale în producție, îndeosebi în ramurile care determină progresul tehnic; în domeniul științei și tehnicii, dezvoltarea legăturilor între institutele științifice, tehnice și de cercetare, precum și crearea de către țările interesate, pe măsura necesităților, de organizații internaționale tehnico-științifice și de altă natură; lărgirea comerțului reciproc; folosirea mai activă a relațiilor valutare-financiare și a creditului internațional, în acest sens, ajungîndu-se la o înțelegere asupra oportunității creării unei bănci de investiții a țărilor membre ale C.A.E.R. și îmbunătățirii activității Băncii internaționale de colaborare economică a țărilor socialiste.

Constatînd evoluția ascendentă a colaborării economice din cadrul C.A.E.R. și exprimînd năzuința lor de a dezvolta în continuare această colaborare, de a perfecționa metodele și formele ei, participanții la sesiune s-au pronunțat, de asemenea, „pentru dezvoltarea legăturilor economice reciproc-avantajoase ale țărilor membre ale C.A.E.R. cu celelalte țări socialiste, precum și cu alte țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială“.

Dezvoltarea multilaterală a colaborării între țările membre ale C.A.E.R., între toate țările socialiste, în diferitele ei forme, reclamă respectarea avan-

tajului reciproc, a intereselor fiecărei țări membre, acordul lor deplin în participarea la aceste forme, în conformitate cu principiile relațiilor dintre țările socialiste. „Legăturile lor economice și tehnico-științifice reciproce — subliniază Comunicatul — se clădesc pe baza principiilor relațiilor interstatale de tip nou — ale internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești“.

Lucrările și hotărîrile sesiunii au demonstrat încă o dată eficiența și importanța discutării aprofundate a problemelor, a conlucrării tovarășești, într-un climat de încredere și stimă reciprocă în vederea elaborării unor soluții unanim acceptabile, a abordării problemelor de interes comun în spiritul principiilor marxist-leniniste, care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste, dovedindu-se, astfel, că atunci cînd se acționează în acest spirit se asigură realizarea colaborării și unității acestor țări.

România socialistă își aduce contribuția activă la dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste. Țara noastră consideră că la baza acestei colaborări trebuie să stea principiile marxist-leniniste, respectarea independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altui stat, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești. Alcătuind un tot unitar, aceste principii oferă calea sigură a desfășurării nestînjinite a conlucrării eficiente între țările socialiste, state libere, suverane și egale în drepturi, principii care s-au dovedit a fi de natură să asigure o colaborare rodnică, continuu ascendentă, să contribuie la întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste.

Delegația partidului și guvernului țării noastre a participat la sesiunea de la Moscova animată de dorința sinceră de a contribui la buna desfășurare a consfătuirii, la dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste. România militează neobosit și contribuie activ la dezvoltarea colaborării cu țările socialiste, în toate domeniile — obiectiv pe care îl pune în centrul politicii sale internaționale.

În același timp, pe baza principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, țara noastră se pronunță pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările lumii, indiferent de sistemul social-economic al acestora, cerință a diviziunii mondiale a muncii, manifestîndu-și astfel hotărîrea de a-și aduce contribuția la statornicirea unui climat de încredere și destindere, la întărirea colaborării și securității internaționale, la realizarea conviețuirii pașnice, la asigurarea unei păci trainice în lumea întreagă.

Dezvoltîndu-și puternic economia națională, mobilizîndu-și plenar resursele și eforturile, lărgind colaborarea cu țările socialiste, țara noastră își aduce astfel contribuția la întărirea și consolidarea prieteniei dintre țările socialiste, a unității acestora, a sistemului mondial socialist.

Ilie ȘERBĂNESCU

Orientul Apropiat

INCORDAREA CONTINUĂ

Îngrijorarea exprimată de secretarul general al O.N.U., U Thant, în raportul său adresat Consiliului de Securitate cu privire la evoluția situației din Orientul Apropiat (el constata existența unei stări de război virtuale în zona Canalului de Suez) pare pe deplin justificată: tensiunea de pe liniile de încetare a focului s-a agravat permanent în perioada din urmă, iar „concertarea” celor patru mari puteri nu a avansat pînă în momentul de față. Potrivit declarațiilor lui U Thant, situația din regiunea Canalului de Suez este în prezent principala sursă de neliniște. Chiar dacă luptele care se desfășoară aici cotidian sînt mai puțin spectaculoase decît distrugerea în Iordania a stațiilor de radar și a unor poziții ale organizațiilor palestiniene, o escaladare a operațiunilor dintre Israel și R.A.U. ar putea avea consecințe mult mai serioase.

Cele două părți aflate în conflict și-au expus, zilele acestea, punctele lor de vedere față de raportul prezentat de U Thant. În răspunsul guvernului R.A.U. se arată că în concepția guvernului încetarea focului este limitată în timp și nu poate dura la infinit. De aceea, trebuie împiedicat ca liniile de încetare a focului să devină linii permanente. În conjunctura actuală, după părăsirea guvernului egiptean, nu există linii de încetare a focului, deoarece rezoluția care le prevede a fost adoptată la 7 iunie 1967, în momentul în care forțele armate ale R.A.U. se găseau încă în Sinai și cu mult înainte ca trupele israeliene, nerespectînd rezoluția, să înainteze pînă la Canalul de Suez. La rîndul său, declarînd că Israelul este hotărît să respecte încetarea focului numai în condițiile în care și R.A.U. va proceda în acest sens, ministrul informațiilor israelian, Galili, a subliniat că guvernul va lua în cîrînd poziție în legătură cu recenta declarație egipteană, în care se afirmă că încetarea focului nu mai este în vigoare.

Persistența actualei tensiuni în zonă — chiar dacă se exclude posibilitatea unei escaladări militare — nu poate decît să întîrzie găsirea unei reglementări politice. Asemenea împrejurări complică considerabil și obiectivele reprezentanților celor patru mari puteri care se întrunesc regulat în cadrul Organizației Națiunilor Unite. Observatorii apre-

ciază că acestea sînt prea angajate pentru a se resemna la un eventual eșec al convorbirilor. De aceea, la O.N.U. se pronosticează o accelerare a lucrărilor reprezentanților celor patru mari puteri pentru găsirea unei soluții acceptabile pentru părțile în conflict.

Agravarea situației în regiune s-a reflectat săptămîna aceasta și în gravele dificultăți prin care trece Libanul. Ca și în Iordania, la timpul respectiv, aceste dificultăți sînt legate de problema libertății de acțiune a grupurilor de guerilă ale refugiaților palestinieni. Criza a izbucnit în urma incidentelor de la Saida (Libanul de sud), în cursul cărora armata a deschis focul asupra refugiaților palestinieni care încercau să manifesteze. Ciocnirile s-au extins apoi la toate marile orașe ale țării, soldindu-se cu numeroși morți și răniți. Conducătorii religioși convocați de muftiul Libanului i-au cerut primului ministru Rashid Karame „să recunoască activitatea de guerilă drept o activitate națională și protejată” și să introducă imediat recrutarea obligatorie sau să demisioneze. Rashid Karame a ales a doua soluție, „negăsind în cadrul parlamentului sprijinul unanim pe care îl spera în această etapă dificilă prin care trece țara”.

Căderea guvernului — constituit cu mare dificultate acum trei luni — a deschis, după cum afirma unul din principalele cotidiene din Beirut, „cea mai ascuțită criză ministerială din istoria Libanului”, apreciere care are în vedere, firește, complexitatea situației interne în contextul mai general al evenimentelor din Orientul Apropiat. Comentariile de presă și cercurile oficiale libaneze subliniază sarcina deosebit de grea ce revine președintelui republicii în consultările pentru formarea unui nou guvern. Întrebarea care și-o pun este cine va rezolva criza și pe ce bază? Într-adevăr, Libanul este confruntat cu o problemă care pînă acum nu s-a pus într-o măsură atît de ascuțită: ce poziție va trebui să adopte față de afacerea palestiniană în general și acțiunile grupurilor de guerilă în particular? Se arată, de altfel, din surse libaneze că acesta constituie subiectul consultărilor pe care președintele Charles Helou le poartă cu diferitele formații și personalități politice. De ansamblul răspunsurilor pe care le va primi va depinde constituirea noului guvern. Pozițiile față de problema palestiniană a musulmanilor, pe de o parte, și a majorității creștinilor, pe de altă

parte, sînt considerabil divergente și nici un cabinet în împrejurările actuale nu pare să poată obține o majoritate în parlament dacă nu se realizează un acord. În aceste condiții, numeroși observatori emit ideea constituirii unui cabinet ales în afara Parlamentului, prezidat de o eminentă personalitate sunită sau chiar, opinează unii, de către un militar.

Cu toate acestea, numele cel mai des pronunțat în vederea asumării grelelor responsabilități de șef de guvern este din nou cel al lui Rashid Karame. Ca să accepte, el pune două condiții: definirea clară și fără echivoc a unei poziții comune a tuturor părților față de problema palestiniană și constituirea unui guvern de uniune națională, formulă pe care el nu a reușit s-o aplice cu ocazia formării precedentului guvern.

Belfast

SITUAȚIA POLITICĂ

Atmosfera din Irlanda de nord continuă să rămînă deosebit de încordată, chiar și după ce premierul Terence O'Neill a obținut adeziunea majorității deputaților și senatorilor — care formează grupul parlamentar unionist — pentru introducerea principiului sufragiului universal în alegerile municipale. (Din cauza sistemului cenzitar, pînă în prezent, circa 300 000 de cetățeni catolici nu se puteau prezenta în fața urnelor în alegerile pentru consiliile locale).

A fost o victorie cîștigată cu greu. Premierul declarase că în caz de eșec, își va prezenta demisia, care va fi urmată și de demisia altor membri ai cabinetului. Principalul argument în favoarea sa a fost sentimentul că o simplă schimbare a personalității din fruntea gu-

vernului ulsterian nu va fi suficientă, în condițiile actuale, pentru a aplana situația. Cu toate acestea, succesul căpitului O'Neill nu pune capăt divergențelor care se manifestă în cadrul partidului de guvernămînt, o mare parte a membrilor acestuia refuzînd orice concesie față de cerința sufragiului universal în alegerile municipale. „Demisia primului ministru rămîne, într-adevăr, posibilă”, a precizat un purtător de cuvînt al guvernului, adăugînd că în cazul în care comitetul permanent unionist nu va aproba hotărîrea grupului parlamentar „va izbucni o criză de maximă importanță care va depăși de departe toate recente frămîntări politice din Irlanda de nord”.

Una din primele consecințe ale adoptării principiului sufragiului universal a fost demisia neașteptată a ministrului agriculturii, James Chichester-Clark. „Plec, a declarat acesta, deoarece consider că această decizie este profund inoportună”, exprimîndu-și speranța că Partidul unionist o va dezavua formal. În acest fel, opoziții extremiste numără în rîndurile lor o personalitate marcantă în plus.

Criza este deci departe de a fi rezolvată prin acest vot pozitiv. Cerința sufragiului universal nu este decît una din revendicările „Mișcării pentru drepturile civile”, ele cuprîzînd numeroase alte reforme sociale și economice. Cu toate acestea, s-a remarcat în rîndul militanților catolici un prim efect al victoriei premierului O'Neill. Responsabilii Mișcării pentru drepturile civile au cerut partizanilor săi „suspendarea tuturor manifestațiilor prevăzute pentru sfîrșitul săptămîinii trecute în scopul de a se evita noi ciocniri”. Grupurile

Beirut. Un aspect din timpul incidentelor de stradă care au provocat actuala criză politică din Liban

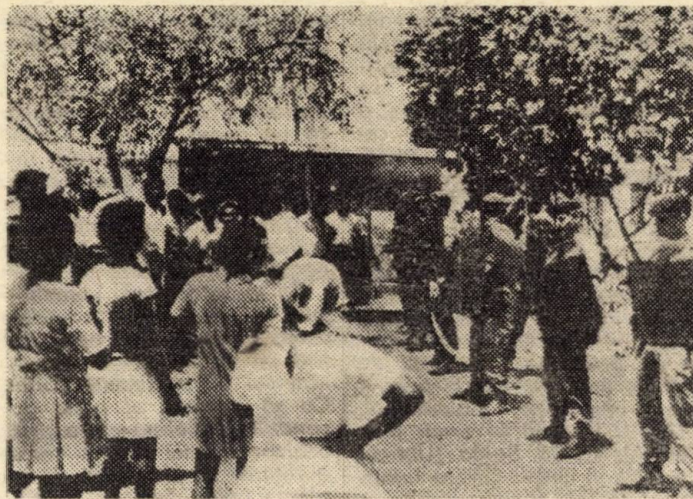

săptămîna

in telegrame

extremiste protestante au continuat însă acțiunile teroriste: au fost din nou aruncate în aer bazine colectoare de apă potabilă care alimentează orașul Belfast, ceea ce a determinat cabinetul nord-irlandez să ia noi măsuri de securitate pentru protejarea acestor instalații vitale. Poliția a fost întărită cu contingente suplimentare de voluntari și s-a apelat la intervenția elicopterelor britanice pentru supravegherea conductelor de apă și a liniilor de înaltă tensiune. Acțiunile extremiștilor protestanți sînt încurajate de adversarii politici ai premierului O'Neill, care și-au intensificat campania. Numeroși partizani ai mișcării reverendului Paisley și-au oferit serviciile poliției pentru menținerea ordinii în regiunea Londonderry. Fostul ministru al comerțului, Brian Faulkner, unul din opoziții oficiali ai șefului guvernului, și-a prezentat public candidatura la succesiunea primului ministru. Acesta este motivul pentru care observatorii notau că, deși, pentru scurtă vreme, premierul O'Neill pare să fi evitat criza guvernamentală, situația sa nu este mai puțin precară decît era înaintea votului grupului parlamentar.

Intr-adevăr, la ora închiderii ediției de față, agențiile de presă anunțau demisia căpitănelui O'Neil din funcția de lider al Partidului unionist, demisie care a fost transmisă comitetului permanent al partidului ce se va întruni vineri pentru a confirma adoptarea principiului egalității dreptului de vot. În mod automat, Terence O'Neill urmează să cedeze și

Anguilla. Soldați britanici păsesc sediul comisariatului englez pentru a preîntîmpina acțiunile demonstrative ale populației

funcția de premier îndată ce va fi ales un nou lider al partidului.

Evenimentul vine să complice și mai mult situația din Irlanda de nord, calmată doar temporar, după violentele ciocniri din ultimele patru săptămîni.

Lagos

SCHIMBĂRI PE LINIA FRONTULUI

Mai mult sau mai puțin staționară timp de șase luni, situația militară pe fronturile nigeriene a cunoscut în ultimele zile o evoluție foarte rapidă o

dată cu luptele duse pentru controlarea orașelor de însemnătate capitală Umuahia și Owerri. Observatorii apreciază că zilele și săptămînile viitoare vor aduce transformări însemnate în desfășurarea acestui război care durează de aproape doi ani.

Evenimentul cel mai semnificativ l-a reprezentat ocuparea orașului Owerri de către forțele colonelului Ojukwu, la capătul a trei luni de asediu. Owerri căzuse în mîinile militarilor federali în septembrie trecut, fiind alături de Aba Tombee și Umuahia unul din cele trei orașe constituind ceea ce se numea „triunghiul de fier biazrez”. Colonelul Ojukwu înțelese importanța deosebită a orașului și și concentrase mijloacele militare pentru recucerirea lui. Singura tactică posibilă și folosită de el a fost de a încercui treptat orașul și a-i tăia toate legăturile cu exteriorul. După lupte grele orașul a fost recucerit. Situat la o sută de km nord de Port Harcourt, în vecinătatea unei regiuni bogate în petrol, acest oraș este un important nod de căi de comunicație, unde compania Shell își instalase unul din cartierele sale generale pentru Nigeria orientală. Însemnătatea acestui punct strategic este determinată și de faptul că el controlează practic întreg frontul de vest. Ocuparea lui, deși în mare parte depopulat, este apreciată de cercurile biazreze ca una din victoriile cele mai importante de la începutul războiului din Nigeria.

Anunțarea cuceririi orașului Owerri a provocat o explozie de bucurie în rîndul biazrezilor, aceștia avînd convingerea că victoria ar urma să schimbe

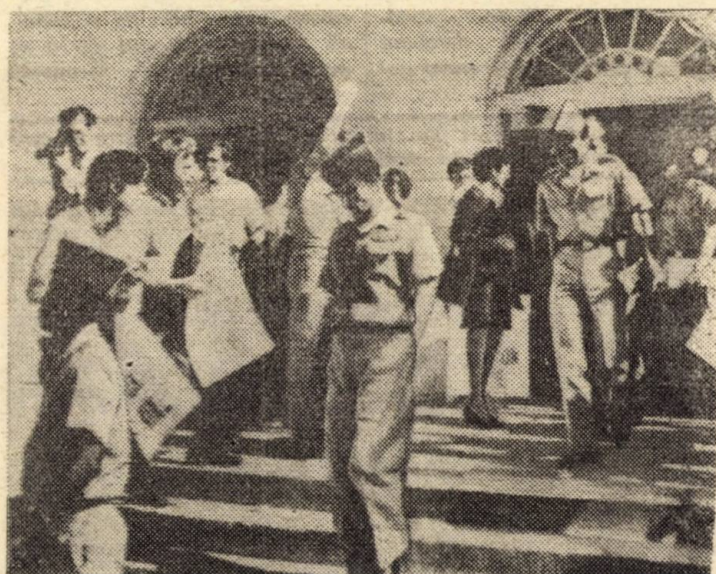
cursul operațiunilor militare care părea în ultimele luni tot mai defavorabil pentru generalul Ojukwu. (Dacă se vor consolida și în împrejurimile lui Owerri, în localitățile Avu și Umunguma, forțele biazreze vor cîștiga aproape 250 kmp din teritoriu).

Observatorii subliniază că acest succes va compensa pe de altă parte pe plan psihologic pierderea orașului Umuahia, care nu este deocamdată anunțată ca sigură. Luptele continuă într-adevăr pe străzile fostei capitale a Biafrei, după înseși declarațiile federalilor. În prezent trupele acestora vor încerca să taie retragerea biazrezilor spre aeroportul Uli, pe unde se realizează aprovizionarea trupelor provinciei secesioniste. În același timp, în nord, respectiv în sectorul avînd drept centru acest aeroport, situația este pentru moment staționară.

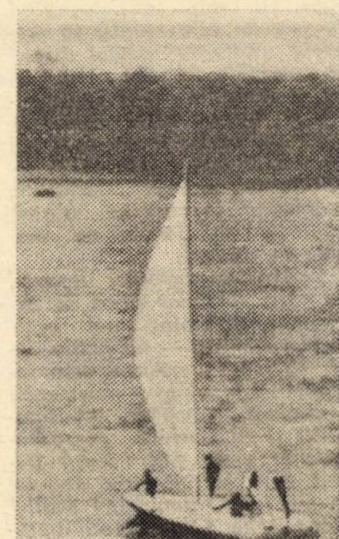
Părțile aflate în conflict continuă să se mențină pe aceleași poziții în ce privește rezolvarea conflictului, lucru reafirmat și cu prilejul recente conferințe a Organizației Unității Africane de la Monrovia. Pentru biazrezi, încetarea focului este condiția prealabilă a oricărui discuții, în timp ce pentru guvernul federal recunoașterea principiului unității țării determină orice soluție.

Rodica GEORGESCU

Soldați americani care au refuzat să participe la războiul din Vietnam ieșind de la judecătoria federală din Columbia (Carolina de nord)

Faimosul navigator solitar Eric Tabarly a sosit la sfîrșitul săptămînii trecute pe coastele Japoniei, după ce a traversat Oceanul Pacific în 39 de zile și 15 ore

Joseph
LUNS
ministrul
afacerilor externe
al
Olandei

Securitatea europeană reclamă cooperarea tuturor țărilor

Cu prilejul sărbătorii naționale a Olandei, revista noastră s-a adresat ministrului de externe al acestei țări, Joseph Luns, care a binevoit să răspundă întrebărilor redacției privitoare la ideile călăuzitoare și principalele obiective ale politicii internaționale olandeze.

— Care sînt sarcinile pe care Olanda și le pune pe tărîmul politicii internaționale ?

— Carta Națiunilor Unite cere membrilor organizației mondiale o acțiune pozitivă în acest domeniu. Olanda se străduie să contribuie în măsura posibilului la o evoluție echilibrată a comunității internaționale.

Preocuparea pentru pace este o piatră unghiulară a politicii noastre internaționale. Îndeosebi țara mea dorește să contribuie, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la statoinirea unei ordini mondiale întemeiate pe principiile dreptului internațional. În acest sens, Olanda participă în mod activ la căutarea unor so-

luții constructive în problemele dezarmării și controlului armamentelor.

— Securitatea europeană fiind o preocupare comună a țărilor acestui continent, prin ce mijloace își propune politica internațională a Olandei să contribuie la instaurarea în Europa a climatului necesar de destindere și cooperare ? În acest sens, care ar fi, după părerea dv., importanța unei conferințe a statelor europene ?

— Și în cadrul regional, Olanda joacă un rol activ. În sinul alianței atlantice, guvernul olandez pune în vremea din urmă un accent deosebit asupra telurilor politice îndreptate către destindere. În perspectiva unificării europene și în calitate de membru al Comunității Economice Europene, sîntem campioni largirii comunităților, în interesul unificării Europei.

Ajutorul pentru țările în curs de dezvoltare a devenit, din ce în ce mai mult, una din preocupările principale ale guvernului nostru și Olanda se află actualment printre primele țări donatoare. Totuși, fără o destindere durabilă în Europa și în lume, pacea nu va fi asigurată. Țara mea contribuie, împreună cu alte țări, printre care trebuie remarcată România, la ameliorarea climatului între Est și Vest. Cred că o intensificare a relațiilor bilaterale, ca acelea care se dez-

voltă în mod atât de fericit între cele două țări ale noastre, paralel cu o intensificare a contactelor multilaterale ca acelea din grupul „celor zece”, în care sînt membre țările noastre, favorizează puternic posibilitățile destinderii și cooperării europene.

Cît despre o conferință privitoare la securitatea europeană, guvernul olandez consideră că Statele Unite și Canada ar trebui să participe la o asemenea conferință și că extrema complexitate a problemelor cere o pregătire temeinică, cu atât mai mult cu cît mai sînt multe chestiuni asupra cărora punctele de vedere ale Estului și Vestului sînt divergente.

— Care sînt, după părerea dv., domnule ministru, îndatoririle și posibilitățile țărilor mijlocii și mici în viața internațională contemporană ?

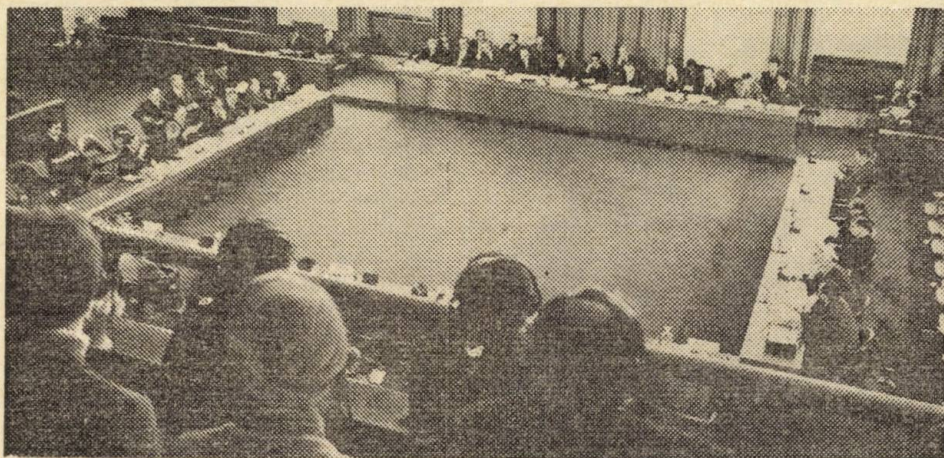
— Aceste țări pot, fără îndoială, să contribuie la reducerea tensiunilor în lume și să favorizeze, în sinul Organizației Națiunilor Unite și al altor organizații, crearea unei ordini mondiale întemeiate pe principiile dreptului internațional. Țările noastre sînt, deci, în măsură să joace un rol constructiv în politica internațională, mai cu seamă dacă izbuțesc să ajungă la o armonizare a punctelor de vedere și să acționeze în înțelegere.

Cît despre problemele europene, marile puteri nu le pot rezolva fără cooperarea celorlalte țări. Este tot atât de adevărat că acordul marilor puteri este necesar pentru soluționarea marilor probleme ale Europei — problema germană și securitatea continentului. Dar, în acest context, țări ca România și Olanda pot, fără îndoială, să contribuie la destindere și, în ultimă analiză, la soluționarea marilor probleme.

Mi se pare de dorit să intensificăm în cursul lunilor viitoare căutările noastre în acest sens — în primul rînd, pe căi bilaterale. În spiritul care a inspirat comunicatul ministerial al Consiliului atlantic, vom fi foarte atenți față de orice precizare ne-ar parveni în legătură cu recenta declarație a Pactului de la Varșovia. În această privință, consultații politice ca acelea care au avut loc de mai multe ori între delegații guvernamentale ale României și Olandei — o delegație română condusă de adjunctul ministrului afacerilor externe, domnul George Macovescu, a fost de curînd la Haga — sînt, în acest context, importante.

— Cum apreciați dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre ?

— Pot vorbi în puține cuvinte despre relațiile olando-române : într-adevăr, nu există probleme serioase între țările noastre. Dimpotrivă, în ultimii ani contactele și cooperarea s-au intensificat în numeroase domenii. Este suficient să ne gîndim la marea număr de convenții încheiate între țările noastre, de la începutul lui 1967, între altele, cu privire la cooperarea culturală, științifică și economică. Înmulțirea vizitelor reciproce făcute de miniștri și parlamentari stau, de asemenea, mărturie. În acest sens, tin să reamintesc vizita oficială, din iulie 1967, a președintelui Consiliului de Miniștri și a ministrului de externe al României în Olanda. Președintele Consiliului de Miniștri al Olandei și eu însumi am acceptat cu bucurie invitația guvernului dv. de a veni în România în cursul acestui an. Mă bucur de pe acum la gîndul că voi reveni în frumoasa dv. țară și că mă voi întîlni din nou cu prietenii mei români.

În sala Comitetului celor 18

Dezbaterea dezarmării

La peste o lună de la reluarea lucrărilor Comitetului celor 18 state pentru dezarmare, perioadă în care au luat cuvântul aproape toți reprezentanții statelor membre în acest organism, o trecere în revistă a pozițiilor, propunerilor și sugestiilor exprimate de diferite delegații permite schițarea unor linii esențiale ale stadiului tratativelor de dezarmare. Pe baza acestor elemente, se poate afirma că trăsătura caracteristică a etapei actuale a tratativelor o constituie preocuparea de a identifica și promova domenii și măsuri susceptibile de acorduri, de a întreprinde acțiuni concrete de dezarmare menite să conducă la limitarea și, în final, la eliminarea pericolelor pe care le comportă escaladarea cursei înarmărilor pentru securitatea tuturor națiunilor.

IMPERATIVUL ÎNCETĂRII CURSEI ÎNARMĂRILOR

Dezbaterea din Comitet au pus într-o puternică lumină decalajul existent, în întreaga perioadă postbelică, între pozițiile masive pe care le înregistrează cursa înarmărilor în general și a celor nucleare în special, cercetările pentru producția și perfecționarea diferitelor tipuri de armamente — pe de o parte — și ritmul lent în care înaintează tratativele pentru înfăptuirea unor măsuri de dezarmare, pe de altă parte.

Amploarea și ritmul de desfășurare a spiralei înarmărilor au fost ilustrate, în intervențiile multor delegații, cu puterea convingătoare a cifrelor. Astfel, s-a relevat că, potrivit statisticilor Secretariatului O.N.U., rata de creștere a cheltuielilor alocate pentru scopuri militare a fost din anul 1962 — anul înființării Comitetului celor 18 state pentru dezarmare — de 10 miliarde dolari anual, sumă ce depășește creșterea anuală a volumului mondial al produsului național total.

Șeful delegației Mexicului, García Robles, ilustra proporțiile acestui fe-

nomen arătând că cheltuielile militare globale absorb peste șapte procente din produsul mondial total. „Din punct de vedere financiar — spunea reprezentantul mexican — ele sînt echivalente cu venitul anual produs de cei un miliard de locuitori care trăiesc în America Latină, Asia de sud și Orientul Apropiat”.

După cum arăta reprezentantul Cehoslovaciei, M. Klusak, cheltuielile militare postbelice anuale sînt aproximativ egale cu valorile materiale distruse în timpul celui de-al doilea război mondial. „Există deja în arsenalele nucleare, potrivit estimărilor, — spunea ambasadorul M. A. Husain, șeful delegației Indiei — circa 100 tone de capacitate explozivă, calculată în trinitrotoluen, pentru fiecare bărbat, femeie sau copil care trăiește pe glob”. Această situație îngrijorătoare pentru pacea mondială, pentru destinele omenirii în ansamblul ei, conduce în mod logic la concluzia că se impune cu toată seriozitatea măsuri energice și hotărîte pentru ca — așa cum sublinia șeful delegației mexicane — „omenirea să pună capăt armelor nucleare înainte ca armele nucleare să pună capăt lumii”.

Pozițiile exprimate la actuala sesiune a Comitetului indică un puternic curent de opinie în favoarea intensificării ritmului negocierilor, a urgentării examinării unor măsuri concrete referitoare la încetarea cursei înarmărilor și la dezarmare, a depășirii fazei dezbaterilor cu caracter general și declarațiilor de intenții, pentru trecerea la fapte, la elaborarea unor acorduri concrete și eficace de dezarmare.

„Au trecut — arată delegatul mexican — deja șapte ani de discuții generale și, în privința unui număr de puncte de pe ordinea de zi, a sosit timpul să se treacă la examinarea rezoluțiilor Adunării Generale care, pentru noi, trebuie să devină proiecte de tratat”. „Sarcina noastră aici — a declarat ministrul englez Fred Mulley — este de a transforma principiile și ideile generale în acorduri internaționale efective,

acceptabile și viabile. Este necesar să se procedeze fără ezitări la adoptarea unui ritm și a unor metode de lucru astfel încît să se obțină un număr maxim de tratate internaționale”.

Reprezentanții unor state și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu faptul că, în ansamblul și pe toată durata lor, negocierile de dezarmare nu au afectat în nici un fel cursa înarmărilor, creșterea stocurilor de armamente. Aceasta s-a datorat faptului că măsurile de dezarmare finalizate pînă în prezent au, toate, un caracter preventiv, de interzicere a contaminării cu arme nucleare a unor medii sau arii geografice, fără a atinge producția sau arsenalele militare. Referindu-se la aceasta, delegatul Indiei a declarat în Comitet că „a sosit timpul să trecem de la măsurile preventive la măsuri de tratament. Măsurile preventive pot avea o anumită valoare și semnificație, în special pentru statele nucleare parte la acestea, dar, pentru majoritatea populației lumii, ele nu reprezintă progrese pe calea dezarmării, întrucît ele nu aduc beneficiile care sînt așteptate de pe urma dezarmării”.

În aceeași chestiune, ambasadorul H. Kallaf, șeful delegației R.A.U., declara: „Trebuie să oprim producția de armament nuclear. Nu trebuie să mai considerăm că este suficient să adăugăm în continuare noi acorduri care nu afectează înarmările la cele deja existente și să delimităm în viitor alte zone în care armele nucleare nu vor fi introduse, asistînd, în același timp, terifiți, la continua dezvoltare și amplasare de arme perfecționate în jurul aceluiași zone”.

Exprimînd poziția consecventă a țării noastre în favoarea realizării unor pași concreți în direcția consolidării păcii și securității internaționale, delegația română la lucrările Comitetului a subliniat necesitatea unor măsuri radicale de încetare a cursei înarmărilor, a întreprinderii unor acțiuni hotărîte în direcția dezarmării generale, a unor măsuri prioritare pentru diminuarea și eliminarea pericolului nuclear.

PRIORITATE DEZARMĂRII NUCLEARE

Pornind de la primejdia fără precedent pe care o constituie existența și perfecționarea continuă a arsenalelor nucleare, de la prevederile multiplelor rezoluții ale Adunării Generale, de la stipulațiile tratatului de neproliferare și invocînd însăși ordinea de zi adoptată în august 1968 de Comitet, care prevede „să se acorde prioritate unor măsuri efective privind încetarea cursei înarmărilor nucleare și dezarmarea nucleară” — majoritatea covârșitoare a delegațiilor participante la dezbateri s-au pronunțat pentru examinarea cu precădere a problematicei dezarmării nucleare.

A reținut atenția îndeosebi faptul că numeroase state înțeleg și interpretează aderarea lor la tratatul de neproliferare în sensul continuării, așa cum se stipulează în cuprinsul tratatului, a negocierilor „asupra unor măsuri eficace relative la încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată cît mai apropiată și la dezarmarea nucleară”.

Este important, de asemenea, că prioritatea măsurilor de dezarmare nucleară a fost subliniată și în intervențiile rostite de reprezentanții puterilor nucleare. Astfel, șeful delegației sovietice, ambasadorul A. A. Roscin, arată că „atunci cînd determinăm sarcinile prezentei sesiuni a Comitetului, în opinia noastră eforturile trebuie concentrate asupra identificării unui acord asupra dezarmării nucleare. La ultima

sesiune a Comitetului celor 18 state pentru dezarmare s-a convenit să se acorde prioritate elaborării unor măsuri efective referitoare la încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată cât mai apropiată și la dezarmarea nucleară. În ceea ce o privește, Uniunea Sovietică acordă cea mai mare importanță acestei chestiuni și nu vom precepuți nici un efort pentru a-i găsi o soluționare rapidă.

Pozițiile exprimate de delegațiile S.U.A. și Angliei în Comitet indică, de asemenea, atitudinea favorabilă a acestor state față de examinarea prioritară a măsurilor de dezarmare nucleară.

Dacă exista un consens asupra discuțiilor cu prioritate a problemei dezarmării nucleare în ceea ce privește ierarhizarea diferitelor măsuri din această categorie, în Comitet au fost exprimate sugestii diferite, care pun pe prim plan o măsură sau alta. Astfel, s-a propus examinarea cu precădere a unor măsuri ca interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea experiențelor nucleare subterane, limitarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare (cut-off), urgentarea începerii convorbirilor bilaterale sovieto-americane asupra reducerii sistemelor de arme anti-rachetă.

Sustinându-și opțiunea pentru discutarea cu prioritate a măsurii de încetare a experiențelor subterane cu arma nucleară, delegația Suediei a prezentat un document de lucru cuprinzând sugestii asupra prevederilor posibile ale unui tratat de interzicere a experiențelor nucleare subterane, redactat sub forma unui proiect de tratat. Documentul suedez ia în considerare și sintetizează sugestiile și propunerile prezentate de diferite state în cadrul discuțiilor din ultimii ani în problema interzicerii exploziilor nucleare subterane, folosind concluziile la care au ajuns specialiștii suedezi în domeniul metodelor seismice de detecție.

În dezbaterile privind dezarmarea nucleară, delegația americană s-a declarat în favoarea negocierii unui acord privind încetarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare și a reactualizat propunerea de transferare de către U.R.S.S. și S.U.A. a unor cantități de uraniu 235 pentru a fi utilizate în scopuri pașnice.

La capitolul măsurilor de dezarmare nucleară, delegația Mexicului a relevat importanța creării de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii și a evidențiat experiența dobândită în acest domeniu prin încheierea tratatului de denuclearizare a Americii Latine. Ea a sintetizat concluziile degajate din încheierea acestui tratat, precum și din dezbaterile O.N.U. și ale conferinței țărilor nenucleare într-un document de lucru al Comitetului.

Importanța creării de zone denuclearizate pentru pacea și securitatea regională și internațională a fost subliniată, de asemenea, în intervențiile reprezentanților României, Poloniei și ai altor state.

Delegația țării noastre a reliefat însemnătatea și urgența măsurilor de dezarmare nucleară. România s-a pronunțat și se pronunță pentru abolirea armelor atomice, pentru încetarea producției acestora, reducerea și distrugerea stocurilor existente. Întreprinderea unor măsuri ca interzicerea folosirii armelor nucleare, limitarea și reducerea sistemelor strategice ofensive de transportare la țintă a armelor nucleare și a sistemelor defensive de arme anti-rachetă, încetarea tuturor experiențelor cu arma nucleară ar contribui la frinarea cursei înarmărilor atomice, la crearea unor premise pentru încetarea

ei definitivă și eliminarea completă a acestor arme.

Paralel cu dezbaterile chestiunilor din domeniul dezarmării nucleare, participanții la negocieri au abordat și alte probleme de dezarmare, între care aceea a demilitarizării teritoriilor submarine și a interzicerii folosirii armelor chimice și bacteriologice.

În problema demilitarizării teritoriilor submarine, majoritatea delegațiilor au salutat inițiativa U.R.S.S. de prezentare a proiectului de tratat privind interzicerea folosirii în scopuri militare a fundului mărilor și oceanelor și a subsolului acestora, apreciind că prezentarea unui document de lucru va contribui la concretizarea discuțiilor și la finalizarea unui acord. Unele delegații au invitat Statele Unite să-și prezinte considerațiile asupra acestei chestiuni, eventual sub forma unui proiect de tratat, astfel încât să se poată elabora un instrument general acceptabil. Din pozițiile exprimate de diferite delegații asupra acestei chestiuni, rezultă că tratativele pentru elaborarea unui acord privind demilitarizarea teritoriilor submarine vor trebui să clarifice unele aspecte în legătură cu care există păreri controversate, cum sînt natura activităților ce urmează a fi prohibite și întinderea zonei de aplicabilitate a acestei interdicții.

Discuțiile au scos în relief preocuparea ca o viitoare reglementare internațională privind demilitarizarea teritoriilor submarine să țină seama de interesele economice și de securitate ale tuturor națiunilor, mari sau mici.

DEZARMAREA GENERALĂ — OBIECTIV FUNDAMENTAL

Pronunțându-se pentru examinarea prioritară a unor măsuri din domeniul nuclear, numeroase delegații au subliniat nevoia ca negocierile de dezarmare să fie subordonate constant obiectivului lor fundamental — înfăptuirea dezarmării generale. Atît la sesiunea din vara anului 1968 a Comitetului cît și la cea de-a 23-a sesiune a Adunării Generale, s-a cristalizat un puternic curent de opinie în favoarea reluării discuțiilor asupra dezarmării generale, care constituie sarcina principală pentru care a fost creat Comitetul. Mulți delegați au apreciat că trebuie remediată situația de după anul 1964, cînd Comitetul s-a concentrat asupra unor măsuri parțiale de dezarmare încetînd, practic, examinarea planurilor de dezarmare generală și totală.

Pledînd în favoarea reîncheierii discuțiilor pe această temă, delegatul Italiei, Mario Zagari, aprecia că „problema centrală a tratatelor ce au fost încredințate conferinței noastre este dezarmarea generală și totală, care a rămas prea multă vreme în umbră”. Delegatul italian a opinat pentru elaborarea unui program coerent al negocierilor, cu obiective imediate și de perspectivă, care să conducă către realizarea scopului fundamental al negocierilor — dezarmarea generală.

Necesitatea reluării discuțiilor asupra problematicei dezarmării generale a fost susținută de delegațiile României, Suediei și ale altor țări. Desigur, înfăptuirea unei asemenea măsuri comportă dificultăți mari, rezolvarea unor probleme multiple de ordin politic, economic, militar. Apare însă justificată opinia exprimată de U Thant în mesajul adresat Comitetului: „Dezarmarea este una din cele mai complexe și vitale probleme, pentru care nu există soluții unice. Progresele pot fi realizate numai prin convergență și continuitatea eforturilor tuturor statelor intere-

sate. Sarcina principală este de a persevera și de a înainta în orice domeniu în care progresele sînt posibile”.

NECESITATEA ÎMBUNĂTĂȚIRII METODELOR DE LUCRU

Invocînd nevoia stringentă ca lucrările Comitetului să fie canalizate pe făgașul unor discuții concrete și fructuoase, numeroși vorbitori au subliniat necesitatea adoptării unei atitudini novatoare în privința metodelor și procedurilor de desfășurare a tratatelor, arătînd că ele nu trebuie să se desfășoare după formule pietrificate, ci să fie stabilite după criterii de eficacitate și adaptabilitate, cerute de amploarea și urgența sarcinilor încredințate. În acest sens, au fost avansate o serie de sugestii și propuneri privind intensificarea la maximum a lucrărilor, diversificarea și optimizarea lor, pentru a se trece, după dezbaterile generale, la examinarea temeinică a unor măsuri concrete. Reprezentanții multor țări au opinat în favoarea concentrării negocierilor asupra unui evantai de măsuri, a examinării în paralel a problemelor dezarmării nucleare și a chestiunii dezarmării generale, evitîndu-se situațiile anterioare cînd Comitetul s-a dedicat ani la rînd negocierii exclusive a unui singur punct.

Pentru dinamizarea și diversificarea tratatelor, au fost propuse metode și proceduri de lucru suple și flexibile, ca sporirea numărului de ședințe săptămînale (după cum este cunoscut, Comitetul se întrunește de două ori pe săptămînă, marțea și joia), convocarea de reuniuni neoficiale, ținerea unor ședințe specializate consacrate examinării unei anumite probleme, înființarea unor noi structuri organizatorice, cum ar fi un comitet plenar și unele subcomitete, întocmirea de către experții Secretariatului a unor sinteze sau studii documentare care să clarifice aspectele tehnice ale problemelor dezarmării.

Toate acestea fac ca organizarea muncii și ameliorarea metodelor de lucru să devină o problemă distinctă în cadrul preocupărilor actualei sesiuni. Legat de aceasta, trebuie relevat faptul că numeroase state s-au pronunțat pentru abordarea unitară a problematicei dezarmării, pentru configurarea unei viziuni clare, precise, cuprinzătoare asupra scopului urmărit și a fiecărei etape ce va fi parcursă pentru atingerea lui, pentru introducerea, și în sfera dezarmării, a conceptelor de program și planificare ce s-au dovedit utile în cazul altor activități importante ale Națiunilor Unite, cum sînt dezvoltarea și decolonizarea.

Delegația română a avansat ideea proclamării unui deceniu de dezarmare al Națiunilor Unite în perioada 1970—1980, a cărui desfășurare să fie armonizată cu cel de-al doilea deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare, acțiune care ar permite conjugarea eforturilor națiunilor în aceste domenii vitale pentru progresul fiecărei țări, ca și pentru pacea mondială.

Este neîndoielnic că găsirea și adoptarea unor metode de lucru și proceduri funcționale pot contribui în mare măsură la progresul negocierilor de dezarmare, la accelerarea ritmului acestora. În esență însă, este un adevăr indeniabil că, în ultimă instanță, realizarea acordurilor de dezarmare, pe care popoarele de pretutindeni le așteaptă, depinde de voința politică a statelor de a parveni la aceste acorduri, de a se angaja hotărît pe calea dezarmării și securității internaționale.

Geneva, 28 aprilie

G.A. JUKOV

deputat în Sovietul
Suprem al U.R.S.S.

Relații parlamentare româno - sovietice

Zilele trecute, la invitația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, a întreprins o vizită în țara noastră o delegație a Sovietului Suprem al U.R.S.S., condusă de tovarășul Gheorghi Samsonovici Dzenidze, vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., președinte al Sovietului Suprem al R.S.S. Gruzine. Delegația a fost primită de tovarășul Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, și a purtat convorbiri cu membrii Biroului M.A.N. și cu reprezentanții comisiilor permanente ale

M.A.N. Revista „Lumea” s-a adresat delegației parlamentare sovietice, cu rugămintea acordării unui interviu. În numele delegației sovietice, a răspuns cu amabilitate tovarășul Gheorghi Alexandrovici Jukov, membru al delegației, deputat al Sovietului Suprem al U.R.S.S., membru al Comisiei pentru afaceri externe a Sovietului Naționalităților, membru al Comitetului Grupului parlamentar sovietic din cadrul Uniunii interparlamentare. Convorbirea a fost realizată de redactorul nostru Ilie Șerbănescu.

Mulțumind interlocutorului pentru amabilitatea de a răspunde revistei noastre, îi solicităm câteva aprecieri asupra importanței și rolului schimburilor și contactelor interparlamentare.

— Consider că aceste schimburi au o mare importanță pentru dezvoltarea relațiilor interparlamentare, pentru cunoașterea între popoare. În primul rând, acestea constituie un larg schimb de experiență. Iată, de exemplu, convorbirile avute de delegația noastră cu reprezentanții Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România; acestea au fost deosebit de utile. Parlamentele țărilor socialiste au foarte multe lucruri comune. În același timp, fiecare parlament își are specificul și tradițiile sale. Tocmai în acest sens, schimbul de experiență este foarte util. În ceea ce privește legăturile cu parlamentele burgheze, situația se prezintă diferit. Dar schimbul de delegații cu aceste parlamente are și el importanța sa, întrucât acesta se încadrează în acțiunea de realizare a coexistenței pașnice între țările cu sisteme social-economice dife-

rite. Urmărind acest obiectiv, Sovietul Suprem al U.R.S.S. dezvoltă relații cu parlamentele din țările capitaliste atât prin intermediul Uniunii interparlamentare, cât și prin contacte directe.

— Am dori să ne vorbiți despre relațiile interparlamentare ale Sovietului Suprem al U.R.S.S.

— În februarie 1955, Sovietul Suprem al U.R.S.S. s-a adresat tuturor popoarelor și parlamentelor lumii cu apelul de a organiza o largă acțiune pe plan mondial, pentru asigurarea păcii. Pentru aceasta, noi am dezvoltat rapid, începând cu acea dată, relațiile noastre parlamentare cu toate statele. Din februarie 1955 și până în prezent, Uniunea Sovietică a fost vizitată de 113 delegații parlamentare din 66 de țări. În total, 1156 de parlamentari străini ne-au vizitat țara. Delegațiile noastre au făcut, în aceeași perioadă, 75 de călătorii, vizitând 52 de țări. În multe dintre acestea, parlamentarii sovietici au fost de două sau de trei ori. Aproape că nu există țări cu care să nu fi avut con-

Delegația Sovietului Suprem al U.R.S.S. în vizită la uzinele „Electroputere” — Craiova

tacte parlamentare. Întreținem legături parlamentare cu țări de pe toate continentele; din Islanda până în Ceylon, din Uruguay până în țările Africii. Desigur, legăturile cele mai largi le avem cu parlamentele din țările socialiste.

— V-am ruga să vă referiți și la formele de colaborare interparlamentară.

— Parlamentul sovietic colaborează activ pe plan bilateral și multilateral. Sîntem membri ai Uniunii interparlamentare; în Sovietul Suprem există un grup de deputați care este membru al acestei uniuni. Apartenența la respectivul grup este voluntară, dar foarte mulți dintre parlamentarii noștri participă la el. Condus de un comitet, acest grup întreține legături multilaterale prin intermediul Uniunii interparlamentare. Nu de mult, delegația noastră s-a întors de la Viena, unde s-a desfășurat sesiunea de primăvară a uniunii. Sîntem foarte bucurători că delegațiile din țările socialiste colaborează fructuos în cadrul Uniunii interparlamentare. Menționez, în acest sens, colaborarea noastră cu delegațiile parlamentare române, ale cărei rezultate s-au arătat cu prilejul multor sesiuni. Mai există și alte forme de colaborare. Schimburile nemijlocite de delegații ocupă un loc important. De asemenea, în cadrul grupului parlamentar menționat există secții care întrețin relații cu alte țări. Un exemplu: secția parlamentară de prietenie sovieto-franceză, pe care am onoarea s-o conduc.

— Cum apreciați relațiile dintre Sovietul Suprem al U.R.S.S. și Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România?

— Între parlamentele noastre există legături bilaterale largi și cu tradiție. Primul schimb de delegații a avut loc în primăvara anului 1956. Un al doilea schimb s-a desfășurat în 1962. În anul următor, o delegație parlamentară română a fost oaspete al Sovietului Suprem, pentru că în 1964 România să fie vizitată de o delegație parlamentară sovietică, în frunte cu președintele de atunci al Sovietului Suprem al U.R.S.S., tovarășul Mikoian, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la eliberarea României. În 1966, o nouă delegație parlamentară

română a vizitat Uniunea Sovietică. Și iată, acum, țara dv. este gazda ospitalieră a delegației noastre.

Noi dăm o înaltă apreciere colaborării cu Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, întrucât ambele noastre parlamente, state, partide au în vedere idealuri comune, se conduc după o ideologie comună, au o comunitate de interese. Țările noastre colaborează în cadrul C.A.E.R. și al Tratatului de la Varșovia și este firesc, ca în acest ansamblu general, legăturile parlamentare să joace un rol important și dinamic. Dacă ar fi să luăm, de pildă, relațiile economice, comisiile respective din parlamentele noastre au multe lucruri comune de rezolvat și asupra cărora poate să existe un schimb de experiență. Referindu-ne și la aspectele de politică externă, există, de asemenea, elemente comune, pe prim plan situându-se, acum, preocuparea pentru asigurarea securității în Europa. Parlamentul sovietic, ca și al dv., susține în mod activ Apelul de la Budapesta. Acesta este un exemplu de conjugare a eforturilor noastre. Pe parcursul acestei vizite noi nu o dată am avut prilejul să constatăm largirea colaborării între parlamentele noastre, iar convorbirile avute cu colegii noștri români au fost constructive și fructuoase. Am în vedere aici, printre altele, și întâlnirea cu membrii Biroului M.A.N. și cu președinții comisiilor permanente ale acestora.

— Știu că delegația dv. a întreprins o călătorie prin țară, vizitând numeroase obiective industriale sau din alte domenii de activitate, orașe și sate. Am dori să ne împărtășiți câteva impresii asupra celor văzute.

— Ne-a impresionat puternic dezvoltarea noilor întreprinderi. Unitățile industriale pe care le-am vizitat sînt cu adevărat moderne, socialiste. Ne-au lăsat, de asemenea, o bună impresie cooperativele agricole de producție vizitate. Dar o și mai mare impresie ne-a lăsat spiritul de entuziasm și de luptă al clasei muncitoare, al țărănimii muncitoare și intelectualității socialiste române în construirea socialismului. Am apreciat cu profundă mulțumire voința puternică de întărire a prieteniei cu Uniunea Sovietică și cu toate țările socialiste, hotărîrea poporului român de a lupta pentru întărirea colaborării între țările socialiste.

Acestea sînt impresiile noastre. Sintem convinși că atunci cînd delegația M.A.N. va vizita din nou Uniunea Sovietică, ea va fi întîmpinată cu aceeași ospitalitate cu care am fost noi întîmpinați aici. Delegația sovietică se folosește de acest prilej pentru a mulțumi colegilor parlamentari români pentru ospitalitatea deosebită, pentru primirea caldă care ne-a fost făcută, pentru strălucita organizare a călătoriei noastre prin frumoasa dv. țară. Noi dorim poporului frate român ca, sub conducerea partidului său comunist, să realizeze noi și însemnate succese în opera de făurire a unei vieți fericite pentru toți oamenii muncii români, în lupta pentru construirea socialismului și comunismului.

La sfîrșitul convorbirii, tovarășul G. A. Jukov, reputat publicist, comentator politic al ziarului „Pravda”, a transmis, prin intermediul revistei noastre, salutul său cordial Uniunii Ziariștilor din Republica Socialistă România, exprimîndu-se pentru largirea colaborării între uniunile de ziariști din cele două țări.

Paris

DUPĂ REFERENDUM

În după-amiaza zilei de 25 aprilie, cînd președintele de Gaulle părăsea Parisul îndreptîndu-se spre Colombey-les-deux-Eglises, observatorii politici se întrebau dacă el se va întoarce luni în capitală. Întrebarea își avea temeiul în declarația din 10 aprilie a președintelui, reafirmată în scurtul apel către francezi pe care îl înregistrase înainte de a pleca și care avea să fie difuzat în cursul serii, că, în cazul unei majorități de voturi negative la referendum, va demisiona „de îndată”. Or, în ajun, joi, pentru prima dată de la anunțarea consultării electorale din 27 aprilie, un sondaj de opinie indica predominanța „nu”-ului. La ultimul consiliu de miniștri de altfel, miercuri trecută, generalul de Gaulle, care urmărise îndeaproape evoluția climatului electoral, nu subaprecia posibilitatea unei victorii a „nu”-ului; astfel au înțeles și cei de față și, ulterior, cercurile de presă, faptul că, luîndu-și rămas bun de la membrii guvernului, el a adăugat că viitoarea reuniune a consiliului va avea loc „în principiu” săptămîna următoare.

În acest context, cuvîntarea prezidențială de vineri seară aducea un element nou, complementar hotărîrii de retragere imediată în caz de eșec: declarația generalului de Gaulle că, în cazul unei majorități a voturilor pozitive, își va îndeplini mandatul pînă la capăt, dar nu va solicita în 1972 reînnoirea lui. Observatorii au apreciat această comunicare ca adresîndu-se în special importantului coeficient de nehotărîți detectat de sondaje în rîndurile corpului electoral. Această interpretare a declarației prezidențiale a fost întărită prin cuvintele rostite de primul ministru Couve de Murville sîmbătă seară la postul de radio „Europa I”. „Dacă va fi «da», a spus premierul, nu va exista ruptură. Republica a cincea va continua. Evoluția se va face normal, schimbările inevitabile, îndeosebi schimbările de persoane se vor face, cînd va veni momentul, în ordine...”

„Dacă va fi «nu», a continuat el, aceasta va însemna ruptura, retragerea președintelui Republicii, noi alegeri (prezidențiale) într-o atmosferă de criză”. Se recunoaște aci unul din principalele argumente invocate de propaganda gaullistă în toate campaniile electorale din ultimii ani. În ajunul referendumului însă, Pierre Vianson-Ponté nota în „Le Monde”: „Pentru prima dată de aproape unsprezece ani o fracțiune importantă a opiniei publice are sentimentul că plecarea generalului nu ar aduce după sine haosul, că există atît în rîndurile majorității cît și în acelea ale opoziției oameni gata să preia succesiunea, că tranziția s-ar putea face în ordine”. Faptele par să fi dat dreptate acestei constatări, și prin proporția mult mai

redusă decît se prevăzuse a neparticipanților la vot, și prin rezultatele votului.

Două întrebări se regăsesc, sub o formă sau alta, separat sau asociate, în reflecțiile tuturor celor ce analizează resorturile profunde ale capitolului de istorie contemporană franceză pe care îl reprezintă recenta consultare a corpului electoral. Prima: de ce a legat președintele de Gaulle, mai întîi implicit, apoi explicit, soarta mandatului său de aceea a unor reforme fără semnificație fundamentală, atunci cînd nimic nu-l obliga la asemenea gest? A doua: ce a transformat de la alegerea din vara trecută pînă în această primăvară, adică în mai puțin de un an, starea de spirit a unei părți importante din corpul electoral al Franței?

În legătură cu întrebarea dintîi, pe care încă de la 10 aprilie și-au pus-o în fel și chip cercurile opoziției (și, pare-se, cu discreție îngrijorare, unele cercuri ale majorității guvernamentale) s-au emis numeroase ipoteze. Unele se referă la referendumul anunțat în mai 1968, eliminat apoi din calendarul politic de desfășurarea evenimentelor, dar la care generalul de Gaulle nu ar fi renunțat niciodată cu totul. Altele la faptul că „victoria electorală din iunie nu era cu totul a sa” (Vianson-Ponté); ci, de asemenea, a primului său ministru de atunci, Pompidou, organizatorul campaniei. Toate aceste ipoteze converg către o aceeași interpretare: în consultarea de duminică, generalul de Gaulle ar fi căutat o reafirmare a celui „contract” dintre el și poporul francez la care s-a referit în mai multe rînduri ca la o legătură transcendențială, dincolo de structurile instituționale.

De ce nu a răspuns electoratul francez acestei așteptări — este a doua întrebare. Înainte de toate este de remarcat că deplasările s-au produs numai în anumite sectoare ale electoratului. Cei care tradițional votează la stînga nu au avut de ce să ezite: mecanismul însuși al consultării de duminică era în contradicție cu convingerile lor. Alegătorii gaulliști au răspuns fără îndoială apelurilor ce le-au fost adresate. Dar pentru a învinge la referendum, generalul de Gaulle avea nevoie de un important număr de voturi ale francezilor ne-gaulliști. La cele patru referendumuri pe care Franța le-a cunoscut din 1958 încoace, textele supuse votului au înrîunit majorități de 79, 75, 90 și 61 la sută. Dar de fiecare dată obiectul însuși al consultării (modificarea constituției, autodețernarea algeriană, acordurile de la Evian, alegerea prin sufragiu universal a președintelui Republicii) determinase un număr variabil de ne-gaulliști să voteze „da”. De data aceasta, gaulliștii nu au avut aliați. Nu

numai partidul comunist, socialist, S.F.I.O., principalele centrale sindicale, care toate își precizaseră de la început atitudinea de respingere a referendumului — dar în cele din urmă și deseori divizata opoziție centristă, și chiar extrema dreaptă care în alegerile legislative din vara trecută se alăturase majorității, au recomandat în sferile lor de influență respective să se voteze „nu”. Fiecare pentru alte motive, fie de principiu, fie de ordin tactic. Dar cu un rezultat comun. Căruia i s-a adăugat poziția neomogenă a celei de a doua formații majoritare, republicanii independenți: dacă reprezentanții ei în cabinet și în grupul parlamentar s-au condus după principiul solidarității guvernamentale, nu e mai puțin adevărat că notabilitățile locale s-au asociat în general poziției anti-referendare a liderului formației, Giscard d'Estaing. Or, nu se poate uita că primul tur al alegerilor prezidențiale din 1965 a dus la balotaj (43,7 la sută de voturi), iar în alegerile legislative de vara trecută, considerate triumfale pentru guvern, primul tur nu adusese acestuia decât 44 la sută din sufragii; în ambele cazuri, abia al doilea tur de scrutin, acela al regрупării voturilor, a determinat victoria.

Aceste particularități ale referendumului de duminică au căpătat din ce în ce mai mult relief și virulență pe măsură ce în cadrul campaniei electorale controversa, polemicile s-au deplasat de la prevederile textului supus referendumului — reorganizarea regiunilor și reforma Senatului — la implicațiile pe care succesivele declarații ale președintelui de Gaulle le-au aruncat în talerul preconizatorilor măsuri. „De fapt, scria agenția France Presse într-un bilanț al campaniei electorale, aspectul tehnic al proiectului a fost repede depășit de „politizarea” campaniei, ceea ce face ca acum să fie vorba despre o alegere între a spune „da” sau a spune „nu” generalului de Gaulle”. Ziarul „Le Figaro” scria de asemenea: „Regionalizarea? Nimeni n-a contestat vreodată principiul (regionalizării). Senatul? Nimeni nu mai vorbește despre el. Dezbateră primordiale a devenit, pentru majoritatea protagoniștilor, dezbateră asupra succesiunii. În funcție de acest element se va defini, mine, soluția”.

Acum, după ce generalul de Gaulle a făcut cunoscut că încetează să mai exercite funcțiile prezidențiale, care va fi mersul evenimentelor? Într-o măsură, sub aspectul modificării mecanismului ei, succesiunea era inclusă în textul referendar: ca o consecință a schimbării structurii Senatului, care ar fi încetat să fie un corp în întregime ales, sarcina de a asigura înțelegerea în caz de vacanță a președinției Republicii era luată președintelui acestei adunări și încredințată președintelui Consiliului de Miniștri. Ceea ce opoziția și o mare parte dintre observatori au considerat ca o excesivă concentrare de puteri în minile primului ministru, pus astfel în situația de a putea orienta în favoarea sa alegerile prezidențiale a căror organizare i-ar fi revenit: este neîndoielnic că și această prevedere a contribuit la cristalizarea poziției de respingere a textului propus. O dată însă cu rezultatul scrutinului de duminică, această cale s-a închis și intră în funcțiune prevederile Constituției, rămasă nemodificată. Potrivit articolului 7, prerogativele prezidențiale (cu excepția dreptului de a organiza referendumuri și a dreptului de a dizolva Adunarea Națională)

trec asupra președintelui Senatului. Adunarea Națională se întrunește în mod normal, afară doar dacă decide ea însăși să-și întrerupă lucrările. Guvernul de asemenea, deși virtual demisionar, își continuă activitatea și pregătește alegerile prezidențiale, care trebuie să aibă loc cel mai devreme douăzeci de zile, și cel mai târziu treizeci și cinci după ziua în care fostul președinte și-a depus mandatul.

Acest termen situându-se în cazul de față între 18 mai și 2 iunie, majoritatea pronosticurilor vorbesc despre duminică 1 iunie ca dată a primului scrutin și duminică 15 iunie pentru cel de al doilea (între cele două consultări, intervalul de două săptămâni este obligatoriu). Referitor la candidaturile eventuale, se rostesc de pe acum câteva nume. Din partea gaulliștilor, firește, acela al lui Georges Pompidou. După cum se știe, încă din ianuarie fostul premier, într-o convorbire avută la Roma cu citiva ziariști francezi, spusese că este dispus să asume răspunderile unui „destin național”. Ecoul acestei declarații în rândurile gaulliștilor determinase din parte-i câteva precizări măsurate, dar tot măsurat sugera câteva săptămâni mai târziu, la Geneva, că intențiile sale se mențin. Se pare că Georges Pompidou nu intenționează să se prezinte ca „moștenitor” al generalului de Gaulle care, spune fostul premier, nu poate avea „nici moștenitor, nici măcar succesor”, că nu va solicita investitura oficială a U.D.R. Este probabil că, deși unele cercuri gaulliste ar fi preferat altă candidatură, se vor ralia acesteia, poate din solidaritate politică, poate pentru că o vor considera susceptibilă să întrunească cele mai multe sufragii. În ceea ce privește stînga, se presupune că vor fi inițiate eforturi în vederea desemnării unui candidat comun — ipoteză în legătură cu care, în unele cercuri, pe baza experienței din 1965, se pronunță numele lui François Mitterrand. Comentînd rezultatul referendumului, Waldeck-Rochet, secretarul general al Partidului Comunist Francez, declara: „Respectîndu-se principiile democratice, criza politică deschisă nu poate fi învinsă decît printr-o alianță puternică a forțelor muncitorești și democratice, baza unirii tuturor energiilor naționale”. Un nume nou pe genericul apropiatei competiții este acela al președintelui Senatului, Alain Poher, care s-a făcut remarcat în lupta antireferendară a opoziției centriste: Jean Lecanuet, care a fost candidat în 1965, a declarat că, în favoarea lui Poher, ar renunța bucuros să se prezinte din nou el însuși, și nu se consideră exclus ca Jacques Duhamel, șeful grupului parlamentar „Progres și Democrație Modernă”, să facă un gest asemănător. În această configurație de candidaturi, este puțin probabil ca Giscard d'Estaing să o pună pe a sa: în legătură cu proiectele sale, întrebarea la ordinea zilei este dacă fostul ministru de finanțe, care s-a despărțit în problema referendumului de echipa guvernamentală, va încerca o apropiere de fostul premier Pompidou, îl va sprijini pe Alain Poher sau, eventual, pe Antoine Pinay, specialist în probleme monetare, fost și el ministru de finanțe, al cărui nume este menționat uneori ca acela al unui posibil candidat?

Perioada care se deschide este aceea a contactelor, a convorbirilor, a acordurilor menite să contureze dispoziți-vul de luptă al fiecăruia.

Florica ȘELMARU

reflector

„GI'S” PROTESTEAZA

Pe măsură ce atitudinea oficialităților americane la tratativele pentru pace în Vietnam reduce speranțele soldaților americani într-o apropiată retragere a trupelor S.U.A., în cazărmi crește influența tendințelor pacifiste. Recent, comandantul bazei de antrenament de la Fort Jackson (Carolina de sud), generalul Hillingworth, a fost dat în judecată de zece din soldații de la această bază. Este, spun observatorii, un proces care va marca un moment în istoria militară a Statelor Unite. În numele celor 23.000 de oameni aflați la bază, cei zece reclamanți acuză pe general de încălcare a Constituției. Pe baza Constituției, regulamentele în vigoare prevăd că militarii pot participa — deși nu în uniformă, nu în orele de serviciu, nu pe teritorii străine sau militare — la manifestări care să se desfășoare în ordine și legalitate. Așa încît, după ce în decembrie trecut soldații de la 15 baze s-au alăturat militanților pacifiști civili întruniți la Chicago într-un congres de două zile, nu li s-a putut aduce nici o obiecție deschisă; dar ofițerii lor au dovedit sîrșință și îngenoizitate în inventarea pretextelor pentru a le suprima permisiile, pentru a înmulți corvezile, pentru a-i supune unui regim de hărțuire cotidiană. Cu toate acestea, se semnalează că la majoritatea bazelor lectura ziarelor și publicațiilor antirăzboinice s-a intensificat, iar la șase baze au luat naștere organizații pacifiste. Reclamanții de la Fort Jackson fac parte dintr-una din aceste organizații, care se intitulază „GI's United against the War in Vietnam” („Soldații americani uniți împotriva războiului din Vietnam”).

SITUAȚIA DIN GUINEEA ECUATORIALĂ

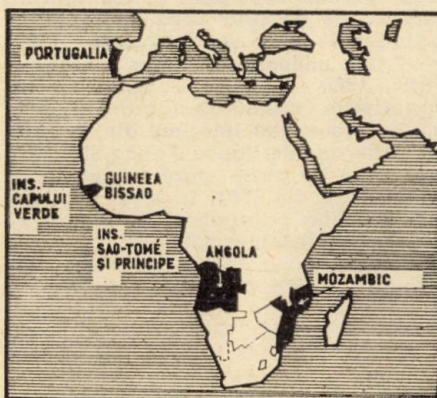
Tările vecine cu Guinea Ecuatorială urmăresc cu interes evoluția situației interne din această țară, care are de înfruntat actualmente o stare de instabilitate economică. Nu se știe deocamdată cum va fi finanțat viitorul buget al țării, estimat de președintele Macias la peste un miliard de pesetas (de două ori mai mult decît ultimul buget al coloniei). Constrînși să facă apel la ajutor extern, conducătorii statului și-au înmulțit avansurile față de țările vecine, Nigeria și Gabon. Această din urmă, deși duce ea însăși mare lipsă de tehnicieni și finanțe, ar dori să vină în sprijinul autorităților de la Rio-Muni. Ținînd cont de existența pe teritoriul gabonez a unei minorități de circa 150 de mii de Fangs, trib majoritar în Guinea Ecuatorială, la Libreville, capitala Gabonului, se manifestă o mare grijă pentru a nu întreprinde nimic care să alimenteze conflictele tribale, pentru moment aplanate în Gabon.

Agonia ultimului imperiu colonial

Unul din principalele anacronisme ale lumii secolului XX îl reprezintă existența în Africa a ultimului mare imperiu colonial. Este imperiul primului cuceritor de colonii — Portugalia, care menține încă sub jurisdicție un teritoriu de peste 22 ori mai mare decât suprafața proprie. Dar acest ultim imperiu colonial se află la capătul zilelor. Însuflețite de cauza de neînvins a dobândirii dreptului imprescriptibil de a-și decide singure soarta, popoarele din Angola, Mozambic și Guineea-Bissau au luat arma în mână în vederea eliberării naționale. Iar faptul că majoritatea fostelor colonii africane și-au câștigat independența națională favorizează această luptă pentru exercitarea dreptului la autodeterminare și independență.

Izbucnită în iunie 1961 în Angola, extinsă în Mozambic și Guineea portugheză, „lupta de eliberare a popoarelor din Africa australă și din coloniile portugheze — scria «Afrique Nouvelle» — a intrat astăzi într-o fază decisivă”. Pe frontul african înfruntarea devine tot mai strinsă, ritmul victoriilor mișcărilor de partizani se accelerează, una după alta regiunile din colonii scapă controlului portughez. „Pretutindeni — declara Mario de Andrade, președintele Frontului african de luptă împotriva colonialiștilor portughezi — forțele de eliberare au inițiativă”. Această efervescență insurecțională pe frontul african, ca și presiunile opiniei publice în favoarea renunțării la „coloniile de peste mare”, au determinat un fapt fără precedent în ultima jumătate de secol de istorie colonială portugheză: începând de la 16 aprilie, primul ministru al Portugaliei, Marcello Caetano, a întreprins o călătorie în Angola, Mozambic și Guineea-Bissau

(Salazar, în cei 40 de ani de domnie, nu a trimis în Africa decât reprezentanți personali).

O dată cu înlocuirea la 26 septembrie în postul de prim-ministru al Portugaliei a doctorului Salazar cu fostul rector al Universității din Lisabona, Marcello Caetano, s-au născut în Portugalia speranțele în începerea unui proces de liberalizare a regimului dar mai ales în încheierea unui război pe care de opt ani Portugalia îl plătește prin inflație, subdezvoltare și prin viețile fiilor săi. La 27 septembrie însă, cu prilejul investiturii sale ca prim-ministru al acestei țări, Marcello Caetano s-a angajat să „apere teritoriile din Africa”, apărare care „va avea prioritate asupra reformelor interne necesare”.

Reluării, de către Marcello Caetano, a tezei salazariste potrivit căreia „Portugalia nu poate abandona coloniile sale”, i-a urmat, la puțin timp — 31 de-

Partizani din Guineea portugheză în acțiune

cembrie — publicarea bugetului național care prevede ca „cheltuieli extraordinare” consacrate apărării pentru 1969 suma record de 6 339 miliarde de escudos, cu 226 milioane escudos mai mult decât în 1968. 60 la sută din această sumă este destinată războaielor coloniale din Angola, Mozambic și Guineea-Bissau.

Într-adevăr, vechile formule salazariste sînt utilizate în continuare mai ales în ceea ce privește politica din colonii, vechea ideologie colonială a regimului fiind, de altfel, creată de însuși actualul premier. Caetano, autor al „codului coloniilor”, o definea încă din anul 1930: „Fără Africa noi am fi o biată națiune. Cu Africa sîntem o mare putere” și o repeta cu doi ani în urmă, în iunie 1967, cînd se mai afla încă în postul de rector al Universității din Lisabona: „În Africa noi ne apărăm nu numai interesele economice, ci și existența Portugaliei ca națiune liberă. Datorită provinciilor africane, Portugalia va deveni curînd una din cele mai mari națiuni din lume”. Consecvent cu sine însuși, în discursurile pronunțate în capitalele coloniilor vizitate recent, Caetano reafirma voința guvernului de la Lisabona de „menținere a ordinii”.

Celui ce analizează mai atent aceste declarații i se pare cel puțin ciudată existența Portugaliei ca națiune liberă pe seama frustrării libertății popoarelor africane. Este vorba în realitate de interesele economice pe care, mai înainte de toate, Portugalia le are în colonii. Există o clară compatibilitate între politica dusă de regim pe plan intern și politica sa colonială. Prin nerenunțarea la acest anacronic imperiu colonial, Salazar a reușit să mențină în Portugalia, timp de aproape 40 de ani, acest sistem — amestec de paternalism autoritar, de fascism și feudalism. Caetano — remarcă observatorii — reafirmă și recurge la vechile formule colonialiste ale lui Salazar de păstrare a statu quo-ului în Africa, pentru a menține în însăși Portugalia statu quo-ul celor 40 de ani.

Cum se prezintă această metropolă care prelungește spre finalul secolului XX practici depășite în alte părți ale lumii? Cu o industrie aproape inexistentă, cu structuri agricole de tip cvasifeudal (0,9 la sută din proprietarii agricoli dețin 51 la sută din suprafața totală a terenurilor arabile, iar 800 000 de țărani sînt lipsiți de pămînt), Portugalia este în acest an 1969 una din țările cele mai slab dezvoltate de pe continent. În timp ce, pentru a face față cheltuielilor cu războaiele — din „provinciile” de dincolo de mare, Salazar a făcut concesii din ce în ce mai

substanțiale capitalului străin, în țară, peste jumătate din populație este analfabetă, numai un copil din patru prezintă puțină rămină la școală după vârsta de 11 ani; serviciile sociale se află într-un stadiu rudimentar, iar venitul pe cap de locuitor este cel mai scăzut din Europa. Portugaliei — remarcă africanologul Basil Davidson — „îți este de ajuns să-i numeri emigranții ca să-i constăți sărăcia”.

La prima vedere poate părea surprinzător cum această „putere desculă” care n-a reușit să-i redreseze decenii de-a rindul propria-i economie internă, recurgând la concesionarea ei capitalurilor străine, reușește să exploateze țările din Africa și să poarte, în ciuda subdezvoltării proprii, războiul colonial. A duce de ani de zile și la mii de kilometri depărtare un război ca acesta depășește resursele unei țări de dimensiunile și potențialul economic al Portugaliei. Dar, o privire mai atentă descoperă existența unei analogii perfecte între politica internă și politica colonială a Lisabonei, căci sistemul colonial portughez a fost întotdeauna o vastă întreprindere comercială cu regim de co-gestiune a burgheziei portugheze și a marilor interese străine.

Interesele economice ale Portugaliei se întrepătrund în colonii cu cele ale capitalurilor occidentale. În Mozambic principalele bogății ale țării sînt exploatate de societăți occidentale. Astfel Gulf Oil Company, descoperind petrol și gaze naturale, cheltuiește câteva milioane de dolari pentru lucrări de exploatare și transport, iar Sena Sugar Estates (Marea Britanie), instalată de cîteva ani la gurile fluviului Zambezi, începe lucrările de irigație pe 11 600 ha.

În Angola, exploatarea „off-shore” condusă de Cabinda Gulf, filială a americanei Gulf Oil Company, își propune să facă din petrol cel de-al doilea produs de export al Angolei, iar un consorțiu franco-portughez (Petroangol și C.F.P.) descoperă și începe exploatarea rezervelor de la Guenguela. Puternicele grupuri occidentale citate n-ar întreprinde asemenea cheltuieli, marile proiecte concepute n-ar fi puse de îndată în practică dacă acești reprezentanți ai monopolurilor n-ar fi interesați în statu quo-ul coloniilor portugheze.

Fără sprijinul financiar al monopolurilor internaționale direct interesate, al unor țări membre ale N.A.T.O. și al regimurilor de la Salisbury și Pretoria, războiul dus de Portugalia nu ar putea supraviețui.

Și, cu toate acestea, în ciuda ajutorului militar și politic al puterilor N.A.T.O., Lisabona nu consideră colaborarea cu Organizația Atlanticului de Nord lipsită de riscuri. La 8 aprilie, adresîndu-se națiunii cu ocazia celei de-a 20-a aniversări a alianței atlantice, ministrul de externe al Portugaliei, Alberto Franco Nogueira, declară că țara sa „de la început a acordat și menținut, pe măsura posibilităților sale, un sprijin hotărît alianței... în ciuda anumitor riscuri și atitudinii uneori neamicale ale anumitor semnatari ai pactului”.

Se referea la atitudinea pe care acești „anumiți semnatari” au adoptat-o ori de cîte ori a fost evocată la Organizația Națiunilor Unite problema coloniilor portugheze. În noiembrie 1968, ultimul aliat N.A.T.O. al Portugaliei la O.N.U., Marea Britanie, care cu un an în urmă a votat împotriva sancționării ei, s-a abținut. (Exemplul i-a fost urmat de Spania, Australia și Olanda). Acest abandon — constatau observatorii — se explică mai ales prin actuala con-

junctură internațională, prin influența țărilor în curs de dezvoltare și ecoul acțiunilor întreprinse de majoritatea țărilor în cadrul O.N.U. în favoarea lichidării vestigiilor perioadei coloniale.

În situația creată, speranțele Lisabonei se îndreaptă fără rețineri spre alianța cu Republica Sud-Africană și Rhodesia, ea reprezentînd cel mai sigur sprijin în Africa. (Guvernul de la Lisabona a negat întotdeauna existența unor acorduri militare cu Africa de sud și Rhodesia dar i-a fost greu să treacă sub tăcere investițiile capitalurilor celor două țări în colonii și profiturile uriașe pe care acestea le obțin de pe urma „triplei alianțe”). După „abandonul” de la O.N.U. ministrul de război, Horacio Rebelo, a făcut, la începutul acestui an, un turneu la Capetown și Johannesburg pentru a-i asigura pe partenerii de continuitatea politicii coloniale a Portugaliei, — explicație necesară după instaurarea noului prim-ministru portughez.

Pentru a rezista pe frontul african, regimul de la Lisabona subordonează totul în țară reglementării problemelor „de dincolo de mare”. De la dezvoltarea economică la educație, de la progres social la reforme instituționale, războiul dus în Guineea, Angola și Mozambic își pune amprenta — economic, social și politic — asupra vieții interne portugheze.

O dată cu 1961, anul începerii operațiunilor militare în Angola, consecințele negative ale politicii coloniale a regimului s-au accentuat. În fața agravării deficitului balanței de plăți, în fața scăderii rezervelor de aur și de valutar și a penuriei de capital, Salazar mărește impozitele directe și indirecte, dar mai ales începe să solicite și să facă concesii tot mai substanțiale capitalurilor străine. Pe măsură însă ce deficitul balanței de plăți se agravează (1964 — 7 489 milioane escudos; 1965 — 9 086; 1966 — 11 073), „cheltuielile extraordinare cu titlul de apărare și securitate — constată într-unul din raporturile sale anuale Banca Portugaliei — a regiunilor de peste mare nu încetează să crească din 1961, în locul cheltuielilor publice prioritatea continuînd să se dea cheltuielilor militare”.

Înainte de izbucnirii conflictului din Angola, armata portugheză din colonii număra 30 000 de oameni, astăzi peste 120 000 de soldați sînt trimiși să lupte în Africa, peste 48 la sută din bugetul național este consacrat cheltuielilor militare, iar durata serviciului militar s-a extins, din 1967, de la doi la patru ani.

În zilele cînd moștenitorul lui Salazar își afirma, în periplul său colonial, voința de a „apăra cu orice preț” prezența portugheză peste mări, opinia publică din Portugalia se pronunța tot mai hotărît împotriva acestui război („Africanilor nu li se mai poate contesta dreptul la autodeterminare” — se arată într-o scrisoare adresată de 118 intelectuali portughezi președintelui Americo Thomás), iar pe frontul din Africa „...soldații își pun mereu întrebarea: ce căutăm aici?” (cotidianul „Diário Popular” — Lisabona). Și „în timp ce intelectualii socialiști și catolici sînt unanimi în a recunoaște că lupta portughezilor în colonii este în mare parte pierdută” („Corriere della Sera”), numărul dezertărilor este atît de mare că guvernul s-a văzut nevoit să promulge un decret de amnistie pentru cei ce nu s-au prezentat la centrele de recrutare (17 000 în 1967) și pentru emigranții portughezi care au părăsit ilegal țara pentru a scăpa de serviciul militar și de războiul din colonii.

Este simptomatic faptul că în însuși cadrul armatei, unul din sectoarele considerate conservatoare, anumiți ofițeri își manifestă îndoieli în privința evoluției politicii coloniale din Africa a regimului, „conștienți — după cum scrie „Le Monde Diplomatique” — că apără în Africa interesele capitalismului internațional”.

De asemenea, Frontul patriotic portughez de eliberare națională, care cuprinde Partidul comunist, Mișcarea acțiunii revoluționare, Mișcarea de rezistență republicană socialistă și pe democrații fără partid, a elaborat cu mai mulți ani în urmă obiective de acțiune comune cu mișcările de eliberare din coloniile de pe continentul african.

„Există în colonii — îmi spunea Eduardo Mondlane, fostul președinte al Frontului de eliberare din Mozambic, într-o convorbire pe care am avut-o cu puțin timp înaintea asasinării sale la 3 februarie la Dar Es-Salaam — trei politici: politica mișcărilor de eliberare din colonii, politica colonilor și cea a guvernului de la Lisabona. Politica noastră este clară, ea se înseamnă în mișcarea generală de emancipare a popoarelor care vizează distrugerea totală a colonialismului și imperialismului și construirea unei societăți eliberată de exploatare”. Începută în ultimele luni ale lui 1964 în cinci provincii, în ultimii ani lupta patrioților mozambicani s-a amplificat. Reorganizarea economico-administrativă în zonele eliberate constituie marea reușită a FRELIMO.

„Etapa actuală — ne declara dr. Agostinho Neto, președintele Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei (M.P.L.A.) — este decisivă în istoria poporului angolez — decisivă în ce privește lupta de eliberare de sub dominația colonială, pentru că poporul nostru se află astăzi strîns unit în această luptă, sub conducerea M.P.L.A.”. În această țară de patru ori mai mare decît Italia, cinci milioane de oameni se află angajați în lupta împotriva dominației coloniale. Mișcarea de eliberare controlează de pe acum șase din cele 15 provincii ale țării. În zonele eliberate are loc o intensă acțiune de alfabetizare a populației, este pus la punct sistemul sanitar, se cimentează noua structură socială și politică.

În Guineea-Bissau lupta armată de partizani pentru independență, condusă de Partidul african de independență al Guineei și insulelor Capului Verde (P.A.I.G.C.) este cea mai tînră și cea mai avansată mișcare. Intrată în cel de al cincilea an, lupta de partizani a dus la eliberarea și ocuparea efectivă a mai mult de jumătate din teritoriul țării, în realitate colonialiștii nemaintenanceîndu-se decît în centrele urbane devenite adevărate cetăți asediate. Iar în insulele Capului Verde, unde configurația geografică este puțin propice unei mișcări de partizani, P.A.I.G.C. a realizat progrese importante pe planul mobilizării maselor, al pregătirii materiale și morale a luptei pentru independență.

Lupta de partizani din coloniile portugheze (deși — așa cum declara Mondlane — va fi „dură și lungă”) își afirmă tot mai mult forța, ei alăturîndu-i-se solidaritatea popoarelor africane, a țărilor socialiste, a cercurilor progresiste din întreaga lume.

Prețul moral și material tot mai mare al monstruosului război purtat de Portugalia împotriva mișcării de eliberare din colonii este resimțit mereu mai dureros de poporul portughez. De aceea, întrebarea cu cea mai largă circulație în Portugalia este astăzi: pînă cînd?

Rodica DUMITRESCU

Suleiman
NABULSI

președintele Frontului Național
din Iordania

„Credem în principiile înscrise în Carta O.N.U.”

Personalitate de prim plan a vieții politice iordanene, senatorul Suleiman Nabulsi a fost, timp de câteva zile, oaspete al țării noastre, în calitate de șef al unei delegații a Parlamentului Iordaniei care a întreprins o vizită de prietenie în România. Oaspetele a răspuns cu amabilitate solicitării revistei noastre de a ne acorda un interviu.

„Adevărul este că nu-mi imaginam România ca o țară atât de frumoasă — ne spune d-sa. Locurile pe care le-am vizitat cuprind monumente istorice și arheologice ale unei civilizații remarcabile, România fiind bogată în vestigii care depun mărturie elocventă asupra trecutului istoric glorios al acestei țări, asupra originilor ei îndepărtate. Nu pot să nu amintesc și splendidele peisaje naturale pe care le-am întâlnit în timpul călătoriei, la tot pasul. Dar mai importante decât toate acestea sînt — după părerea mea — edificiile industriale pe care le-am văzut în această țară, cum ar fi, de pildă, Uzinele de tractoare de la Brașov și alte fabrici pe care le-am vizitat, care demonstrează că România și-a trasat un drum nou ce marchează trecerea de la starea agricolă la o viață industrializată care asigură prosperitatea și progresul general”.

Am solicitat d-lui Nabulsi opinia d-sale asupra actualului stadiu al relațiilor româno-iordanene. „Între România și Iordania există relații bune. La O.N.U., delegațiile celor două țări au colaborat nu o dată foarte bine. În timpul discuțiilor pe care le-am avut în aceste zile, ministrul de externe al țării dv., dl Mănescu, ne-a evocat colaborarea fructuoasă a d-sale cu fostul ministru de externe al Iordaniei, în prezent prim-ministru, dl Abdel Moneim Rifai, și cu reprezentantul nostru permanent la Națiunile Unite, dl Mohamed Al-Fira. Amintesc și un alt exemplu, foarte recent: Conferința interparlamentară de la Viena, din această primăvară, unde, ca și la alte reuniuni internaționale,

nale, am colaborat cu delegația română în diferite probleme. Între Iordania și România au fost încheiate o serie de acorduri economice care sînt puse în aplicare într-un spirit de cordialitate și prietenie, în beneficiul ambelor țări. Dorim ca bunele relații dintre cele două țări ale noastre, prietene, să se dezvolte în continuare”.

Referindu-se la contactele și convorbirile pe care le-a avut delegația condusă de d-sa în timpul vizitei, dl Nabulsi ne-a spus: „Pentru noi, a fost o ocazie fericită vizita în această țară prietenă, cu vechi și frumoase tradiții. Am avut prilejul să stăm de vorbă cu conducători ai țării dv., cu președintele Marii Adunări Naționale, cu ministrul afacerilor externe, cu deputați. Discuțiile purtate s-au referit și la situația din Orientul Mijlociu — problemă în care România se situează pe o poziție clară. Am avut ocazia să ne expunem punctul nostru de vedere care, deși se deosebește în unele aspecte de punctul de vedere oficial al României, a fost ascultat cu atenție. Discuțiile au fost purtate cu multă sinceritate și claritate, cu toate că au existat unele deosebiri în aprecierea situației. Important este că prietenii noștri români au înregistrat și înțeles punctul nostru de vedere, lucru pentru care le mulțumim”.

Discuția atinge, în continuare, diferite aspecte privind Iordania în contextul actualei situații din Orientul Mijlociu. Iordania a resimțit mai puternic decât țări din regiune efectele nefaste ale „războiului de șase zile” și ale situației create în prezent în această zonă a lumii. O parte a teritoriului țării a fost transformat în teatru al operațiunilor militare; armata a suferit, numai pe plan financiar, pierderi valorind circa 70 milioane de lire sterline (după date oficiale); sute de mii de oameni și-au părăsit căminele. Activitățile economice și comerciale au fost serios perturbate; astăzi, prin perpetuarea ocupației israeliene asupra părții vestice a țării, situația capătă o complexitate deosebită. „Într-adevăr, spune dl Nabulsi, Iordania a fost țara cea mai lovită de evenimentele din iunie 1967. Circa o jumătate din teritoriul și din numărul locuitorilor se află acum sub ocupație; cealaltă jumătate a țării poate fi oricând supusă bombardamentelor. Datorită faptului că teritoriul ocupat cuprinde regiunile cele mai bogate ale țării, pierderile noastre economice sînt foarte serioase. În plus, bugetul iordanian era puternic alimentat de activitatea turistică — circa 20 de milioane de lire sterline pe an. Astăzi,

din cauza pericolului de insecuritate, numărul turiștilor în Iordania a scăzut considerabil”.

Din iunie 1967, guvernul de la Amman depune eforturi susținute pentru depășirea tuturor acestor greutăți. „Noi facem tot ce depinde de noi în acest sens — declară dl Nabulsi. Ne preocupăm în modul cel mai serios de preîntîmpinarea unui impas al vieții noastre economice. Ne îndreptăm atenția asupra dezvoltării agriculturii în întinuturile mai puțin pasibile de a fi supuse bombardamentelor. O parte din dificultăți pot fi depășite grație ajutorului primit de țara noastră din partea unor state arabe prietene — Arabia Saudită, Kuwait, Libia”. Dl Nabulsi subliniază că fundamentale pentru normalizarea situației rămîn retragerea trupelor israeliene din țară și lichidarea ocupației exercitate asupra teritoriului național iordanian.

Senatorul iordanian apreciază că o soluție justă și durabilă a problemelor conflictuale din Orientul Mijlociu trebuie, în mod obligatoriu, să aibă în vedere respectarea intereselor și năzuințelor populației palestiniene, reglementarea situației refugiaților palestinieni.

Suleiman Nabulsi este liderul partidului socialist național din Iordania; în această calitate, d-sa a jucat un rol de seamă în viața politică postbelică a țării. Devenind prim-ministru în urma victoriei obținute de partidul său în alegerile parlamentare din 1956, Suleiman Nabulsi a inițiat o serie de măsuri menite să consolideze independența Iordaniei, între care denunțarea tratatului înrobitor anglo-iordanian din 1948, desființarea bazelor militare și retragerea trupelor engleze de pe teritoriul țării. De cîteva ani, senatorul Suleiman Nabulsi este și președinte al Frontului Național. „În această organizație — ne declară d-sa — sînt reprezentate cele mai variate orientări politice. Din Front fac parte membri ai partidului socialist național, baasisti, comuniști, membri ai partidului naționalist și ai organizației Frații Musulmani. El mai cuprinde organizații sindicale profesionale (ale medicilor, avocaților, inginerilor etc.) și 27 de sindicate muncitorești conduse de Uniunea generală a sindicatelor iordanene”. Între obiectivele Frontului, se află consolidarea unității naționale, acțiunea de asigurare a libertăților democratice în țară și lichidarea urmărilor evenimentelor din iunie 1967.

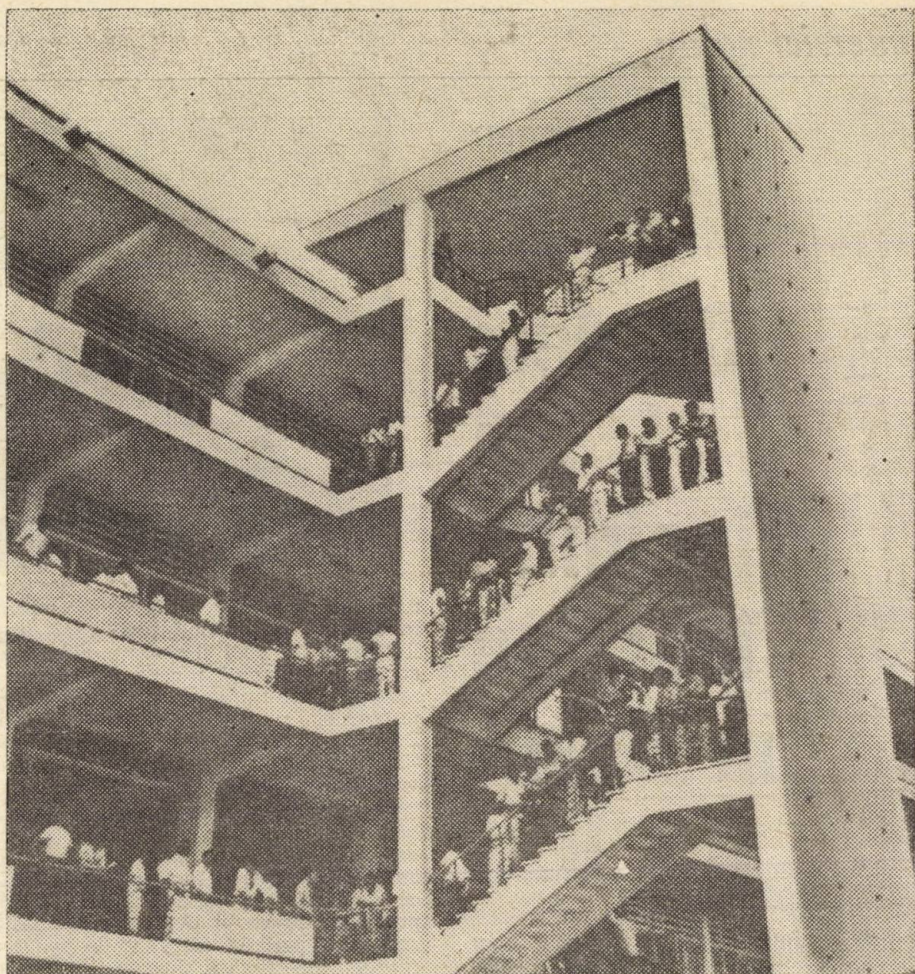
În continuare, am solicitat d-lui Nabulsi să se refere la principiile care trebuie să prezideze, în viața internațională, raporturile dintre state. „Credem în principiile înscrise în Carta Națiunilor Unite. Trebuie respinse, din capul locului, exercitarea dominației unui stat asupra altuia, amestecul în treburile interne ale altor state. Sîntem pentru dreptul la autodeterminare, la o viață liberă, construită după propria sa voință, a fiecărui popor. Problemele lumii contemporane pot fi soluționate prin apropierea părților, discuții, contacte, — toate fiind deosebit de utile atunci cînd se pornește cu intenții bune”.

În încheiere, oaspetele iordanian ne-a declarat: „Dorim poporului României prietene, care a suferit mult în istoria sa de pe urma războaielor, să se bucure de o viață pașnică, sigură, prosperă, pentru a se putea consacra în întregime dezvoltării patriei sale, spre binele său, al prietenilor săi și al întregii omeniri”.

Corneliu VLAD

O aripă a Institutului Politehnic din
Conakry

Kindia este un oraș cu o îndelungată
tradiție de luptă anticolonialistă

reportaj pe glob

CONAKRY-LABÉ

Victor Beloiu

C a să parcurgi cu mașina distanța de 400 km de la Conakry pînă la Labé, capitala Guineei Mijlocii, trebuie să fii pregătit de un drum nu prea lesnicios. Primul popas notabil, după două ore de mers pe cea mai veche șosea asfaltată a țării, este Kindia, oraș al plantatorilor de banane, reședință a marilor luptători a căror rezistență colonialiștii n-au putut-o îngeunchea niciodată. De aici, unde se află una din cele mai mari crescătorii de șerpi veninoși din Africa, pleacă în fiecare an, în toată lumea, zeci de mii de unități de materie primă necesară producerii serurilor antiveninoase, antirabice, antivariolice etc. Sintem deja la peste 150 km de litoral, umiditatea caracteristică climatului nu se mai sesizează, ceea ce face cu atât mai simțită prezența căldurii. Am fi dorit să scăpăm din acest veritabil cuptor verde, străjuit de ierburile înalte de peste doi metri ale brusei. Și iată că din mijlocul acestei vegetații abundente ne apare Mamou, centrul administrativ al regiunii cu același nume, orașul care, astăzi, la zece ani de la obținerea independenței, numără 5200 de elevi; față de cei doar 10 care în 1958 frecventau cursurile colegiului din Conakry, cifra nu mai are nevoie de alte comentarii. La ieșirea din oraș părăsim șoseaua ce duce spre Kankan, polul căldurii guineeze, pentru a ne îndrepta către înălțimile podișului Fouta-Djalou, ținta călătoriei noastre.

Drumul ne dezvăluie relativ același peisaj, prilej nimerit pentru a rememora cîteva din vîrstele istorice ale locurilor.

URMAȘII CUI ?

Mult controversata origine (egipteană, etiopiană sau iraniană) a populației acestor locuri nu și-a găsit încă răspun-

sul. Peste populația pașnică mandé, au venit, traversînd Sahara, peulii, popor de păstori originari din regiunea Nilului Superior. Începînd din secolul al XIII-lea, ariditatea Saharei îi împinge pe peuli spre sud-vest, pînă în podișul Fouta-Djalou, Gambia și Senegal; din amestecul lor cu băștinașii a luat naștere grupul etnic foulanké (foulah). Istoricii consideră că, în jurul lui 1350, acest teritoriu făcea parte din marele Imperiu Mași cu capitala la Niani (Guinea Superioară). Nu putem aminti de numele acestui mare imperiu fără să menționăm, măcar în treacăt, numele acelora care au dus faima sa.

În timpul domniei lui Mansa Moussa I (Kankan Moussa 1307—1332), imperiul avea o întindere de „un an” — în lungime și în lățime. Se spune că, în timpul pelerinajului său la Mecca (1324—1325), suveranul a plecat însoțit de 60 000 oameni, caravana înșirîndu-se pe o lungime de peste 200 km. Cînd capătul convoiului ajunsese la Toumbouctou, în Mali, împăratul încă nu părăsise localitatea Niani. 500 din servitorii săi purtau, fiecare, cîte un baston de aur greu de 2,5 kg, iar alți 80 — săculeți cu pudră de aur în gre-

utate de 3 kg fiecare. La Cairo, Mansa Moussa a uimit locuitorii așezării prin bogățiile și generozitatea sa. Dăruind sultanului 50 000 dinari și ordonă săparea unei tranșee în care a fost golită apa din mii de burdufuri pentru ca cele 500 de neveste ale sultanului să fie văzute scaldîndu-se „ca în Nigerul natal”. Imperiul acestuia avea să fie zdruncinat de acțiunea populației din Fouta-Djalou, care s-a răzvrătit, în frunte cu Dénianké Koli-Tenguella, formînd un regat independent.

În anul 1725, peulii creează pe acest teritoriu un stat teocratic, condus de un Almamy (imam); numele lui Karamoko Alfa este menționat ca fondator al acestuia. În 1881, Fouta-Djalou este transformat în protectorat; în ciuda unei dîrze rezistențe opusă colonialiștilor de către Almamy Ibrahim Sory, acesta își pierde independența. Armatele coloniale franceze aveau să sufere însă și în deceniile următoare de pe urma loviturilor date de populația condusă de celebrul luptător Alfa Yaya (în 1906—1911) și Ouali Go-

umba (în 1911). Întoarcerea la o viață normală a foulahilor avea să se petreacă abia în anul 1958 când, alături de alte grupuri etnice din Guineea, au spus NU referendumului organizat de autoritățile coloniale.

ȘI MYRIAM MAKÉBA ARE UN LOC ÎN AFRICA

Splendoarea plaiurilor luminate de soarele orbitor, timidele pirișe născute din boschetele sacre, apoi zgomotul cascadelor și torenților care pornesc din granitul podișului pentru a se uni mai departe dind naștere maiestuoașelor fluvii Senegal, Niger, Tinkisso sau Konkouré — toate conferă un farmec deosebit locurilor. Sintem, parcă, chemați să ne răcorim în apa cristalină și să îndepărtăm stralul de praf de laterită depus pe noi, dar trebuie să rezistăm ispitei, amintindu-ne de pericolul pe care-l prezintă apele dulci tropicale cu melcii purtători de viermi ai teribilei boli locale bilharzioza, și ne resemnăm recurgând doar la rezer-

Într-un sat

Femei în costume tradiționale

vele noastre de apă. Ierburile savanei sînt de o uniformitate deja supărătoare; abia pe alocuri pilcuri de păduri tind să se unească pentru a încorona culmile munților Diaguisso (1515 m) și Laura (1425 m). Pe înălțimi se profilează siluetele zvelte ale păstorilor care-și poartă întinsele turme și cirezi — orgoliul și bogăția ținutului. În dreapta șoselei, într-o depresiune largă se deschide o priveliște aproape familiară. Dacă n-ar fi palmierii ce dau nota exotică a peisajului, ne-am fi crezut în fața unei stațiuni climaterice românești. Cu o poziție pitorească favorizată de relief și un climat extrem de plăcut, orașul Dalaba este cotate ca una din stațiunile climaterice de viitor ale Guineei. Este orașul pe care celebra cîntăreață sud-africană de culoare Myriam Makéba, nevoită să-și părăsească țara din cauza persecuției autorităților de la Pretoria, l-a ales pentru a se stabili; oamenii din Dalaba au proclamat-o locuitor și cetățean de onoare al orașului lor.

Continuăm să urmărim firul șerpuitor al șoselei. În calea noastră, „cazele” băștinașilor se pierd printre bananieri, portocali, mandarina. Numele așezărilor au rezonanțe incantatorii ciudate — Lepépépéré, Lilli-Lilli, Tinbi-Touni, Tarambola, Papadora. Înainte de a ajunge la Labé traversăm localitățile Pita și Kinkon, orașe unde construcțiile planului de dezvoltare pe șapte ani au imprimat decorului exotic nota, tot mai pronunțată, a civilizației industriale. Un baraj, o hidrocentrală și o linie de înaltă tensiune sînt deja elemente familiare ale peisajului. Pe șantierul de aici nu-i nici o surpriză dacă întilnești tractoare românești „Universal 650” și „Universal 450” sau utilaj terasier purtînd inscripția „Progresul-Brăila”, de eficacitatea cărora specialiștii guineezi sînt foarte mulțumiți.

Labé este unul din principalele orașe ale țării; aici au fost adoptate nu o dată importante hotărîri politice în cadrul sesi-

unilor Consiliului Național al Revoluției — organul suprem al puterii de stat. De numele său este legată crearea Organizației Statelor Riverane Fluviului Senegal, cu prilejul reuniunii, în această pitorească localitate, a șefilor de stat ai Mauritaniei, Senegalului, Republicii Mali și Guineei, în aprilie 1968.

Pentru moment, orașul se arată tăcut, liniștit, somnolind parcă sub soarele dogoritor, dar animația din Piața centrală, caracteristică pentru pitorescul ce înconjoară activitatea comercială tradițională a comunităților africane, ține să dezmințim prima impresie. Bărbații înalți, cu fețe prelungi, buze subțiri și nasul ușor acvilin poartă de obicei pantaloni albi de pînză, bufanți, un boubou foarte larg și o nelipsită bonetă ornamentală cu desene geometrice. Femeile sînt de o grație și o eleganță remarcabile. Îmbrăcate în danteluri scumpe, cu ochi negri, imenși, înalte și zvelte, ele au un mers ușor legănat — „regesc” cum se spune aici — care parcă n-ar dori să dezmințim o zicală a locului — „căsătorește-te cu cine vrei și vei rămîne stăpîn asupra ta; căsătorindu-te cu o foulah vei fi repede sclavul ei”. Oamenii aceștia te cuceresc prin ospitalitatea, afabilitatea și spontaneitatea lor. Buni meseriași, olari vestiți pentru fabricarea unor ulcioare speciale, ce păstrează apa veșnic rece, fierari sau armurieri cu vechi tradiții, timplari, țesători sau bijutieri, ei se arată, în același timp, iscușiți negustori, deosebit de ingenioși în prezentarea însușirilor mărfii pe care o vînd.

Vizitez în compania lui Touré Bachir, directorul liceului din oraș, edificiul în care este instalat sediul Permanenței federale a partidului democratic din Guineea — loc de unde adesea șeful statului se adresează națiunii, iar apoi Muzeul locuinelor — un fel de Muzeu al Satului din București, de proporții reduse. Pretutindeni, vizitatorul este întîmpinat cu formula tipică franceză „Bonjour, ça va?” sau, în cele mai dese cazuri, cu cunoscutele expresii de politețe guineeze „ghera-ma” (noroc), „tana-ala” (ce faci?), „tana-alatum” (cum merg treburile?), debitate într-o ordine perfectă și cu o cadență ce nu lasă spațiu răspunsurilor decît unei scurte interjecții. Dacă interlocutorul este din partea locului, îți va răspunde prin: „aham du-lilei” (mulțumesc cerului, totul merge bine).

Pe guvernatorul regiunii, Emil Condé (actualmente în aceeași funcție la Conakry), l-am găsit la reședința sa discutînd cu secretarul federal al P.D.G. despre dezvoltarea economică a regiunii. Ne-a invitat să asistăm la convorbire, care s-a referit, între altele, la proiectele de aducțiune a apei în Labé, la dezvoltarea șeptelului, a grădinaritului, a amenajărilor hidrologice, la acțiunile de emancipare a populației. Am consemnat cu satisfacție mulțumirile sale pentru sprijinul eficient, acordat timp de ani de zile, de către profesorii români ce predau la liceul din Labé, pentru îndeminarea și priceperea tehnicienilor noștri care asigură buna funcționare a utilajelor românești livrate Guineei. Nu poți să nu încerci un sentiment de satisfacție consemnînd aceste aprecieri rostite la adresa țării noastre, aici, în inima Africii, la peste 4000 km departe de patrie, la poalele munților Fouta-Djalon.

Dezvoltarea și „resursele umane“

Un recent studiu al C.E.P.A.L.¹ despre aspectele interdependențelor dintre dezvoltare și gradul de pregătire școlară și profesională a populațiilor latino-americane² înfățișează o sinteză — prima de acest fel — asupra locului și rolului educației în procesele de emancipare economică a țărilor de la sud de Rio Grande.

C.E.P.A.L. a elaborat pînă acum o serie de studii și volume vizînd necesitățile valorificării superioare a resurselor materiale în scopul unui ritm mai accelerat al dezvoltării. În lucrarea de care ne ocupăm, accentul se pune pe potențialul uman al dezvoltării, fără manifestarea căruia, în ultimă instanță, nu este posibilă nici fructificarea, la înalt nivel de eficiență, a avuțiilor solului și subsolului. „Este evident — se afirmă în volum — că dezvoltarea nu se poate concepe doar ca un proces de creștere a producției, derivînd din sporirea investițiilor, în care investiția de resurse umane complementează alte investiții și cu efecte tot atît de previzibile în producție; dezvoltarea este considerată, între altele, și ca un proces de schimbări sociale care îmbină funcții, aspirații, relații de putere și capacități de participare în activitățile societății a tuturor păturilor populației“ (pag. 3).

Fără să-i acorde educației și învățămîntului rolul prioritar în afirmarea mai plenară a resurselor umane latino-americane, lucrarea C.E.P.A.L. evidențiază interdependența dintre necesitățile unui ritm mai rapid al dezvoltării și sistemele de învățămînt. Unul din meritele principale ale lucrării este acela de a aborda aceste probleme în contextul general al realităților socio-economice din țările latino-americane, de a se trage concluzii asupra temei investigate în funcție de aceste coordonate.

DINCOLO DE PROCENTE...

Ca și în alte zone ale lumii care astăzi trec prin dificultățile provocate de lupta împotriva tarelor subdezvoltării, și în țările Americii Latine trebuie concentrate multe eforturi în direcția ridicării culturale a maselor, pentru lichidarea unor mari incompatibilități dintre situația pregătirii profesionale a populației active și cerințele progresului economic. Înăptuirile din ultimele decenii în privința modernizării structurilor economice s-au conjugat cu impulsivitatea învățămîntului, mai ales a celui universitar. Deși în America Latină procentul populației de vîrstă școlară rămasă în afara instruirii este foarte ridicat, C.E.P.A.L. constată tendința de micșorare a acestui procent. Astfel, ritmul de cuprindere în școli a tinerilor pînă la 19 ani este în prezent mai mare decît ritmul creșterii demografice. În 1964, Costa Rica, Peru și Venezuela au cheltuit pentru învățămînt circa 5 la sută din valoarea produsului național brut. Realizări remarcabile au fost obținute

mai ales prin extinderea rețelei instituțiilor de învățămînt superior.

Prezentînd aceste statistici, ca date ale impulsului, insuficient, dar totuși evident, care s-a dat învățămîntului într-o serie de țări latino-americane, volumul editat de C.E.P.A.L. trece dincolo de constatările creșterilor procentuale și absolute, apreciînd situația învățămîntului, conținutul și direcțiile sale de dezvoltare prin prisma „eficienței productive“ a instruirii școlare, oprindu-se astfel asupra funcțiilor ei sociale.

Cu acest gen de analiză ies la iveală o serie de anacronisme pe care, poate, cifra cheltuielilor pentru învățămînt, luate în sine, le camuflează. Astfel, în unele țări (Argentina, Chile, Uruguay) care își multiplică eforturile pentru dezvoltarea economică, nivelele ridicate atinse anterior de alocațiile pentru învățămînt nu cunosc o continuare a acestei dinamici. Ritmul relativ scăzut al sporului produsului național în ultimul deceniu determină o situație în care cheltuielile pentru învățămînt (în afară de cel universitar) nu sînt considerate ca prezentînd urgența pe care o reclamă alte nevoi sociale. Intervine, în aceste țări, și situația paradoxală cînd planurile de perspectivă ale dezvoltării necesită noi contingente de specialiști, dar o parte din cei existenți astăzi nu pot fi absorbiți în ramurile, destul de limitate, ale economiei. În timp ce în aceste țări cadrele de specialiști, deși parțial nefolosite, au capacitatea necesară pentru o reformă a învățămîntului, corelate cu necesitățile diversificării economiei, în alte țări, ca Peru, Brazilia, Columbia, Mexic, sistemul de învățămînt este de pe acum orientat în această direcție, dar nu dispune de suficiente cadre pentru perfecționarea orientării care i s-a imprimat. Există o altă categorie de țări, ale căror economii nu formulează încă cereri efective, orientative pentru sistemul de învățămînt (ceea ce ar presupune și sprijinirea financiară a schimbărilor necesare) „iar capacitatea tehnică a sistemului educativ de a realiza o reformă internă este deficitară“ (pag. 15).

Înfățișînd stadiile diferite și nivelurile, de asemenea diferite, ale instrucțiunii școlare și ale pregătirii de specialitate, C.E.P.A.L. constată — ca o piedică majoră a unor progrese mai substanțiale — condițiile economice și politice care țin departe largi pături sociale de contactul cu pregătirea școlară generală și profesională. „În deceniul care a început cu 1960, creșterea economică a Americii Latine, luată în ansamblul ei, a fost mult inferioară obiectivelor dinainte fixate, oscilînd puternic de la un an la altul... distribuindu-se, în mod foarte inegal, între țări, zone interne ale aceluiași țări și diferite sectoare ale economiei naționale. Roadele creșterii au fost și ele împărțite în mod inegal. Puținele informații aflate la dispoziție indică faptul că inegalitatea în repartizarea veniturilor naționale s-a intensificat în majoritatea țărilor, că cea mai mare parte a populației a obținut puțin sau chiar n-a obținut nimic în urma creșterii veniturilor naționale pe cap de

locuitor; ...că pozițiile păturilor sociale cu venituri mai mici se deteriorează în termeni absoluți și relativi“. În felul acesta, mari categorii de oameni care au astăzi o strînsă legătură cu economiile și societățile naționale se află, totuși, doar la marginile ei. În volum se folosește de multe ori termenul de „marginalidad“, indicînd poziția economică și socială a maselor cu condiții de viață grele. Această poziție de „situație periferică“ în societate implică privarea de contactul cu formele avansate ale învățămîntului profesional și tehnic, nemaivorbind de cel universitar. „În 1965 — aflăm din volum — din cele 77 milioane de persoane angajate sau în căutare de lucru, probabil mai puțin de 1 la sută se putea include în categoria „specialiștilor“... Din totalul acestora, 37 de milioane aveau mai puțin de trei ani de școală primară sau erau complet lipsiți de ea“ (pag. 7).

ÎNVAȚĂMÎNTUL ȘI RITMUL DEZVOLTĂRII

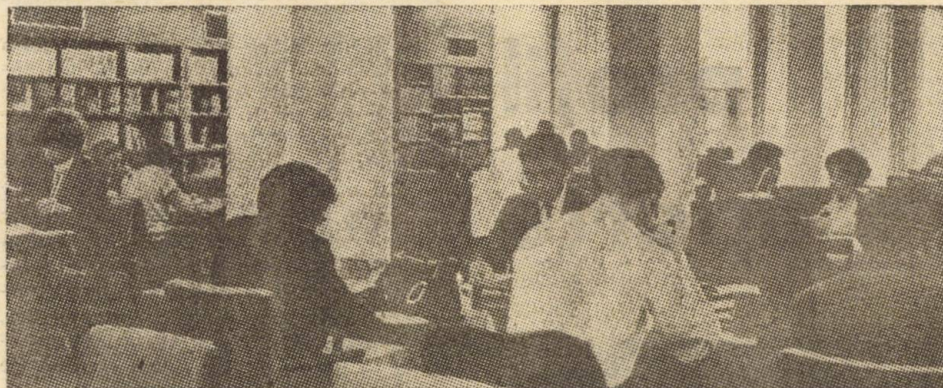
Arătăm mai înainte că de fiecare dată autorii volumului dau la o parte ceea ce reprezintă învelișul exterior al cifrelor și datelor statistice, scoțînd în evidență ori semnificațiile lor interioare, ori caracterul înșelător al unor indici generali. În ce măsură sistemul educațional stimulează sau frinează un ritm mai rapid al dezvoltării? Aceasta este întrebarea-criteriu cu care se operează în examinarea cifrelor și datelor. O radiografie a statisticilor despre situația școlară și profesională a salariaților (citade de noi mai înainte) scoate în evidență carențe și mai mari decît cele sesizabile, la cercetarea datelor de ordin foarte general. Căci, dacă, în categoria specialiștilor intrau, în 1965, 600 000 de persoane, din aceștia doar 1/3 era ocupată în ramuri direct producătoare ale economiei, sau în acele sectoare ale ei unde se duce bătălia pentru aplicarea în producție a stimulentele tehnice și științifice actuale. Structurile profesionale ale populației salariate pun în evidență anomalii grave. Un caz numai: deși creșterea productivității în agricultură este considerată, aproape în unanimitate, drept una din condițiile principale ale progresului și cu toate că acest sector absoarbe 46 la sută din forța de muncă, el nu folosește decît 3 la sută din grupul specialiștilor (pag. 21). Prin raportare la numărul persoanelor care lucrează în agricultură, specialiștii reprezintă doar un procent de 0,1 la sută.

Structura formației profesionale a muncitorilor, a meșteșugarilor indică de asemenea goluri foarte mari în pregătirea pentru activități economice moderne. Din cele 54 de milioane de persoane care formează acest grup de lucrători, 35 de milioane nu posedă nici un grad de calificare formală, 14 milioane sînt semi-calificați și numai 4,7 milioane (deci mai puțin de 10 la sută din total) sînt muncitori și meșteșugari calificați. Autorii volumului constată totodată lipsurile politicii de formare a cadrelor („politică ocupacional“) care nu satisface necesitățile

¹ Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină.

² „Educación, recursos humanos y desarrollo en América Latina“, Naciones Unidas, Nueva York, 1968.

ale Americii Latine

Biblioteca de științe sociale a Universității din Ciudad de Mexico

dezvoltării industriale. Totodată, chiar și în cazul existenței unor mijloace tehnice moderne, din cauza mîinii de lucru insuficient de calificate se menține o productivitate scăzută sau relativ scăzută. „Nu este hazardat să se afirme că pierderile de productivitate ale capitalului și ale mîinii de lucru, pricinuite de lipsa cantitativă și calitativă a formației profesionale sînt foarte mari și întrec probabil de cîteva ori costurile pe care le-ar fi necesitat formarea unui număr adecvat de personal calificat și corespunzător” (pag. 44). Este adevărat, constată autorii volumului, că ridicarea ștachetei productivității depinde în cea mai mare măsură de direcțiile generale ale politicii economice din țările respective, de înfăptuirea reformei agrare — productivitatea fiind, pe plan economic și social, un rezultat al structurilor corespunzătoare existente într-o țară sau alta — dar problema cadrelor joacă oricum un rol important. „Dacă America Latină dorește să-și dezvolte o industrie modernă capabilă să fie competitivă în fața industriilor din țările dezvoltate, ea trebuie să îmbunătățească substanțial pregătirea mîinii de lucru” (pag. 57). Este nevoie, se constată în volumul de care ne ocupăm, de trecerea de la un tip de formare meșteșugărească la tipul de educație profesională care să-l pregătească pe muncitorul industrial al unei economii moderne.

„EDUCAȚIE PENTRU AZI SAU PENTRU IERI?”

În această ordine de idei, specialiștii de la C.E.P.A.L. pun în discuție problema valorilor învățămîntului tehnic, profesional și universitar, confruntînd orientarea lor cu necesitățile progresului economic. Inadvertențele în această privință reprezintă, în linii generale, reflexe ale inadvertențelor mai generale dintre necesitățile dezvoltării naționale în ansamblu și interesele grupurilor sociale care dețin pîrghiile puterii sau numai pe cele ale sistemului de învățămînt. Dacă în 1962 90 la sută din studenți învățau în universități de stat, totuși 50 la sută din ei intrau în facultăți ca absolvenți ai școlilor medii particulare, funcționînd cu programe deseori copiate mecanic,

și cu efect întîrziat, după programe de învățămînt din alte țări. Citînd dintr-un eseu al lui Silvan Lourie „Educación para hoy o para ayer?” (Educație pentru azi sau pentru ieri?) C.E.P.A.L. subliniază — pe baza cifrelor indicate în lucrarea respectivă — necesitatea exercitării unei politici publice („política pública”), prin sincronizarea programelor de învățămînt cu obiectivele dezvoltării naționale. C.E.P.A.L. apreciază că **absența mentalității științifice moderne este deseori unul din factorii care frînează eficiența învățămîntului**. Cu o vehemență destul de rar întîlnită în paginile acestei cărți de factură științifică, autorii ei se ridică împotriva adversarilor — declarați sau nedeclarați, conștienți sau inconștienți — ai modernizării învățămîntului, împotriva propagatorilor acelor teze după care excesiva penetrație a științei și tehnicii în viața societății ar altera valorile umaniste tradiționale. Dar înainte de toate — sună replica autorilor cărții, — în America Latină cercetarea tarelor societății de consum nici măcar încă n-are „obiect” la care să se aplice. „Reacțiile care se manifestă în America Latină contra unei concepții mai instrumentaliste, mai științifice și mai tehnologice și care repetă argumentele menționate mai înainte, uită complet că pericolul real nu pare a fi invazia științei, tehnologiei și instrumentalismului, ci mai degrabă absența acestora. Asemenea reacții care prezintă drept un pericol imediat o situație care, în tot cazul, n-ar putea să afecteze America Latină decît într-o perioadă mai depărtată, contribuie la conservarea sistemelor de valori existente, oricît de mult ar căuta să apară sub o altă înfățișare” (pag. 100—101).

Studiul întocmit de C.E.P.A.L. pledează pentru introducerea pe scară largă a unor discipline cu caracter științific și tehnic, care să contribuie la formarea detașamentelor de specialiști pentru dificila operă de refacere a structurilor actuale. După opiniile autorilor cărții, crește, în acest sens, rolul social al universităților, nu numai în pregătirea cadrelor de specialiști, ingineri, economiști, sociologi, dar și în revizuirea programelor universitare, adaptîndu-le la cerințe fundamentale ale dezvoltării naționale. Se cere înlăturarea balastului pe care-l reprezintă „academismul exagerat” care a împins în afara cercului dezbaterilor și discuțiilor teoretice probleme

esențiale ale realităților latino-americane. „Condițiile caracteristice ale Americii Latine cer — se arată în concluziile asupra problemelor universitare — reorientarea învățămîntului în funcție de problemele reale ale țării, ale regiunii și a contextului internațional, atît de nou în perioada de după cel de al doilea război mondial... Progresul cunoștințelor asupra realităților naționale și latino-americane este o funcție esențială a universităților, dar pînă nu de mult învățămîntul era complet izolat de condițiile și trăsăturile societății” (pag. 177).

Funcția social-economică a școlii, ca instrument al dezvoltării naționale, este teza cel mai mult susținută în volum. Corelarea dintre nevoile dezvoltării și învățămîntul superior este ilustrată apreciativ în cazul Cubei. „Cînd o transformare revoluționară este însoțită de o angajare puternică pe calea dezvoltării, datele problemei universitare se schimbă complet” (pag. 122). În acest sens se relevă nu numai reorganizarea învățămîntului în Cuba după criteriile utile societății, dar și „creșterea numărului de studenți de la 17 609 în anul școlar 1962—1963 la 37 000 în 1966—1967. Concomitent a avut o accentuare considerabilă a importanței acordate științelor și tehnologiei...”

Faptul că o lucrare pe teme ale învățămîntului a fost întocmită de un organism economic al O.N.U. indică lărgirea viziunilor în legătură cu acea operă complexă, dificilă și solicitînd toate resursele naționale, care se cheamă dezvoltare. Analizele asupra relației dintre educație și dezvoltare, oferind o imagine globală a acestei probleme pe plan continental, scot în evidență mari carențe în pregătirea tehnică și profesională a populației active și constată dificultățile învingerii fenomenului de „marginalidad” în domeniul învățămîntului. În fața acestei situații, fără a-și depăși atribuțiile și menirea, C.E.P.A.L. își exprimă punctul de vedere — așa cum arătăm — mai ales prin sublinierea inegalităților în distribuția și redistribuirea venitului național, ceea ce determină îngroșarea păturiilor sociale private de accesul la unul din mijloacele principale prin care situația lor s-ar putea îmbunătăți. Cît privește conținutul învățămîntului și valorile transmise prin el, C.E.P.A.L. consideră ca un fenomen alarmant ponderea mică a științelor și tehnologiilor moderne, atît sub raportul cercetării fundamentale cît și al celor aplicate. Și în acest caz C.E.P.A.L. subliniază izvoarele politico-sociale ale stărilor de lucruri prezentate. „Organizarea educației instituționale, fie de guvern, fie de alte grupuri sau instituții, implică exercitarea unei puteri sociale, posibilitatea ca un grup determinat să aibă influență asupra altuia. În consecință, un grup care n-are acces la mecanismele puterii nu va putea exercita influențe asupra sistemului de valori transmise prin educație”.

În privința unei creșteri masive a alocațiilor acordate învățămîntului, autorii volumului nu se arată optimiști, date fiind și cauzele social-politice și resursele financiare deficitare ale multor țări latino-americane. Într-un cadru de aprecieri care ține seama de realitățile politice și economice existente, C.E.P.A.L. propune reducerea cheltuielilor destinate unor instituții și programe ineficiente și stimularea unor reforme care să apropie mai mult preocupările școlii de imperativele dezvoltării.

reflector

CE ESTE UN „WHO'S WHO”

Acum vreo sută douăzeci de ani, în Anglia apărea pentru prima dată un dicționar „Who's who” (Cine este cine), masivă listă de persoane care, în indiferent ce domeniu, au cucerit notorietate. Sunt oameni politici și vedete sportive, savanți și businessmen, membri ai ierarhiei bisericești, vedete de cinema etc. Formula a fost preluată de S.U.A., apoi de numeroase alte țări, astfel încât azi apar un „Who's who international” și numeroase ediții naționale. Sunt volume masive ca niște biblii, conținând fișele a zeci de mii de persoane. Pentru fiecare, citeva rubrici: locul și data nașterii, părinții, căsătorit (ă) sau nu (dacă da, cu cine), carieră, distincții primite, indeletniciri extra-profesionale. În completarea lor, numai date și fapte brute: numărul de rinduri atribuit fiecăruia rezultă astfel mai ales din bogăția rubricilor „carieră” și „distincții”. Astfel, în a noua ediție, recent apărută, a versiunii franceze, „Gaulle (Charles, André de), născut în 22 martie 1890, la Lille”, ocupă o sută de rinduri, față de patruzeci în 1953 (când a apărut prima dată „Who's who in France”).

Un „Who's who” costă scump, dar se epuizează repede: cam jumătate din tiraj este reținut cu anticipație de oficialități, ambasade, serviciile de „relații publice” ale marilor societăți, redacțiile de ziare și reviste. Este deci o afacere rentabilă. Tentat, un editor belgian a încercat să plagieze lucrarea franceză. „Le Nouvel Observateur” relatează procedeul ingenios care a îngăduit celui păgubit să intenteze proces: printre mii de fișe autentice, lucrarea originală comportă, chiar în acest scop, și o biografie fictivă, pe care infractorul a transcris-o o dată cu celelalte...

UN APOGEU AL ARTEI PALEOLITICULUI

Acum un an, un grup de speologi din Oviedo (Asturia) au coborât într-o grotă, încă neexplorată, din inima Țării Bascilor. După aproape 150 de metri adâncime, în lumina lămpilor s-a distins pe unul din pereți profilul unui taur roșu. Rînd pe rînd, au ieșit apoi la iveală schițele a opt cai, patru cervide și un ren. Cercetătorii au observat că nu este vorba numai de simple desene ci de adevărate picturi, care respectau umbrele obiectelor și foloseau nuanțe de roșu și violet, neremarcate la nici o altă pictură rupestre descoperită pînă acum. De aceea aceste desene au fost considerate ca un apogeu al artei paleolitice. Caracteristicile lor inedite au făcut însă să se păstreze o tăcere strictă asupra descoperirii — pînă acum cînd, în urma cercetărilor minuțioase, s-a ajuns la concluzia că picturile descoperite în grotă asturiană pot să-și ia locul cuvenit alături de cele din Lascaux, Altamira sau Rouffignac.

PERU: un profil aparte

Centrul minier de la Tictio

Juan Bosch fost președinte al Republicii Dominicane

Atitudinea guvernului militar din Peru — care a naționalizat o puternică întreprindere petrolieră nord-americană, a reținut un vas aparținînd flotei maritime a S.U.A. în timp ce pescuia în apele teritoriale peruviane, a stabilit relații diplomatice și a încheiat imediat un acord comercial cu Uniunea Sovietică — a dat de gîndit Americii Latine și cercurilor europene care privesc cu interes evenimentele din această parte a lumii.

Ce se întîmplă în Peru? Echipa care a înlăturat, în octombrie 1968, guvernul președintelui Belaunde Terry, printr-o lovitură militară, nu a dizolvat partidele politice și nu a operat arestări în rîndul liderilor acestora. De asemenea, nu a pornit la activitate prin tradiționala declarație de fidelitate față de Sta-

tele Unite. Lovitura de stat din Peru nu se aseamănă, în general, cu actele obișnuite ale militarilor în America Latină. Generalul Juan Velasco Alvarado și guvernul său s-au înfruntat cu unele interese nord-americane. Guvernul peruvian consideră că acesta este singurul drum pentru moment și unicul avantajos atît pentru Peru cît și pentru oricare altă țară de pe continent, unde se afirmă interesele burgheziei naționale.

În țările latino-americane burghezia este încă insuficient dezvoltată. Cu excepția unor țări (ca Mexicul, de pildă, unde a avut loc în 1910 o revoluție burghezo-democratică), America hispano-portugheză este un continent dominat — din punct de vedere social — de oligarhie, puternic sprijinită de Statele Unite, ale căror monopoluri au sufocat ascensiunea burgheziilor naționale latino-americane. Astfel, dezvoltarea burgheziei din Peru — ca și din Ecuador, Guatemala sau alte țări latino-americane — nu se poate realiza fără să fie anihilată, întii, alianța existentă între monopolurile din Statele Unite și oligarhia de pe continent. Oligarhia acționează în domeniul latifundiilor, al comerțului și în sistemul bancar. Ea operează cu fonduri naționale și nord-americane, consacrate, mai ales, finanțării activității comerciale, producției agricole a marilor proprietăți și a întreprinderilor nord-americane stabilite în America Latină. Acționînd împotriva acestei alianțe, guvernul peruvian a emis o lege care stabilește ca 75 la sută din capitalurile băncilor să fie de proveniență locală. (Totuși, încă nu s-a luat nici o măsură în legătură cu marea proprietate agrară sau minieră și nici în sectorul comercial.)

Pentru interesele oligarhiei nu are importanță dacă o suprafață de pămînt produce bumbac, trestie de zahăr, bauxită sau cupru, dacă este proprietate națională ori aparține unei firme din Statele Unite. Pentru că o parte importantă din ceea ce se produce este destinată exportului, în urma căruia se cumpără din Statele Unite articolele de consum zilnic. Iar comerțul acestor țări se realizează în cea mai mare parte cu produsele latifundiilor — agricole — sau ale industriei miniere.

Marea proprietate agricolă, capitalul bancar și comerțul și-au contopit deci interesele pentru a ciștiga cît mai mult, cu riscuri și eforturi financiare minime din partea celor ce conduc aceste trei sectoare. Această coaliție include și participarea monopolurilor nord-americane, cu mijloacele politice și economice ce le stau la dispoziție pentru a menține oligarhiile autohtone pe poziții dominante.

Instrumentul cel mai utilizat în acest scop a fost armata. În cazurile cînd ea a eșuat, s-a trecut la intervenția militară nord-americană. Dar acum, armata din Peru a încetat să fie instrumentul alianței monopolurilor nord-americane cu oligarhia peruviană și s-a întors împotriva ei. Guvernul militar a luat măsuri pentru ruperea acestei alianțe și cred că el va trece ulterior la slăbirea bazelor economice și politice ale oligarhiei naționale. Atitudinea militarilor peruvieni față de aceste probleme este ceea ce dă un profil aparte loviturii de stat din octombrie 1968.

reflector

S.E.A.T.O. — ÎNCOTRO ?

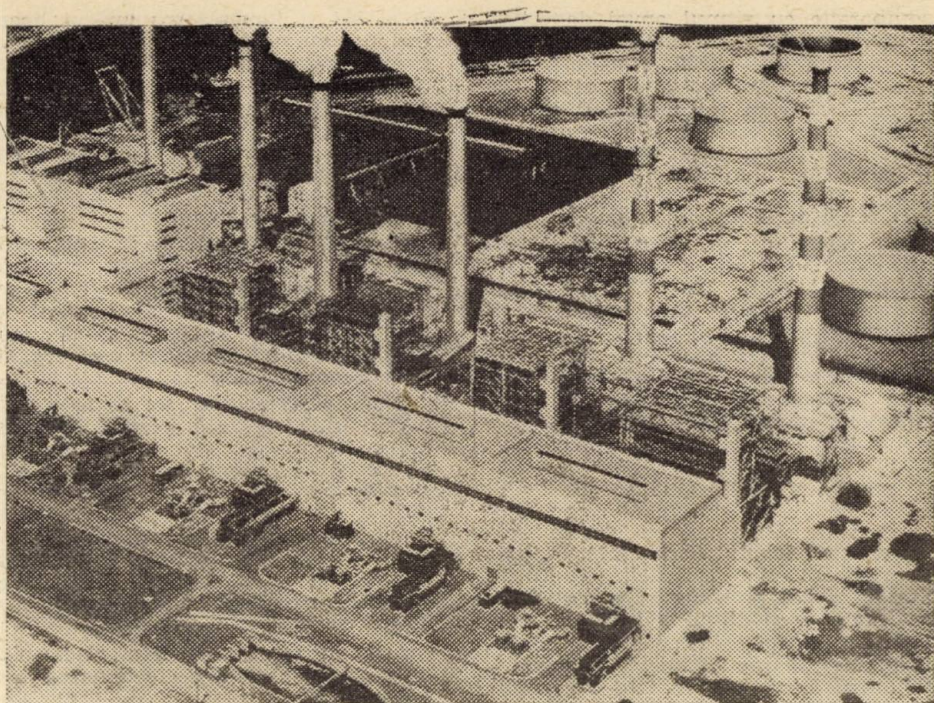
Consiliul ministerial S.E.A.T.O., care se va reuni la Bangkok în cursul lunii mai, va reprezenta un prilej „fie pentru întâlnirea, fie pentru reconstruirea, fie pentru funeraliile S.E.A.T.O.” — a declarat de curind ministrul de externe al Filipinelor, Carlos Romulo.

Guvernul Statelor Unite este confruntat în prezent de problema viitorului pactului militar al Asiei de sud-est. După cum se știe, în ultimii ani, acest pact a fost slăbit de retragerea virtuală a unor membri importanți. Nici Franța, nici Pakistanul nu mai participă de fapt la activitatea S.E.A.T.O. și, pentru un viitor nu prea îndepărtat, se întrevede părăsirea lui și de către Anglia care, după cum se știe, intenționează să-și retragă pînă în 1971 toate forțele militare din Asia de sud-est.

După cum a subliniat recent președintele Filipinelor, Marcos, Statele Unite sînt pe cale de a rămîne singura putere ne-asiatică interesată într-o prezență militară în această parte a lumii. Ținînd seama de tendințele evoluției raportului de forțe în Asia de sud-est, Filipinele — după cum relatează ziarul „Christian Science Monitor” — „ar intenționa să renunțe la relațiile speciale cu Statele Unite”. Carlos Romulo, care a preluat funcția de ministru de externe în luna ianuarie, afirmă că intenționează să dea o orientare nouă relațiilor externe ale Filipinelor. A atras de asemenea atenția mesajul către națiune al președintelui Marcos, în care se vorbește despre necesitatea coexistenței pașnice cu Republica Populară Chineză.

IMPRESCRIPTIBILITATEA CRIMELOR DE RĂZBOI

Controversa privitoare la prescriptibilitatea crimelor de război a fost tranșată săptămîna trecută de guvernul Germaniei federale în sensul că, indiferent de numărul de ani care au trecut de la săvîrșirea lor, aceste crime nu se pot prescrie. Miniștrii creștin-democrați și cei socialiști au fost în această privință de acord: vinovații vor continua să fie aduși în fața justiției. La această hotărîre au contribuit și considerațiuni de ordin internațional (o decizie în sens invers ar fi reanimat nemulțumirile și criticile în toate țările europene), și orientarea unei părți a opiniei publice interne. În alte sectoare ale opiniei publice vest-germane, teza imprescriptibilității crimelor de război este impopulară. În legătură cu aceasta, corespondentul din Bonn al ziarului parizian „Le Figaro” scrie: „Cancelarul Kiesinger este conștient de acest curent de opinie și nu ține, șase luni înainte de alegerile legislative, să supere o parte a electoratului. Pentru aceste motive, el dorește să limiteze efectele hotărîrii luate de cabinet. Vor exista deci eforturi de a se face o deosebire între criminalii a căror culpabilitate nu lasă nici o îndoială și «cucigași de rangul doi»”.

Termocentrala de la Yokosuka

Coordonate ale economiei japoneze

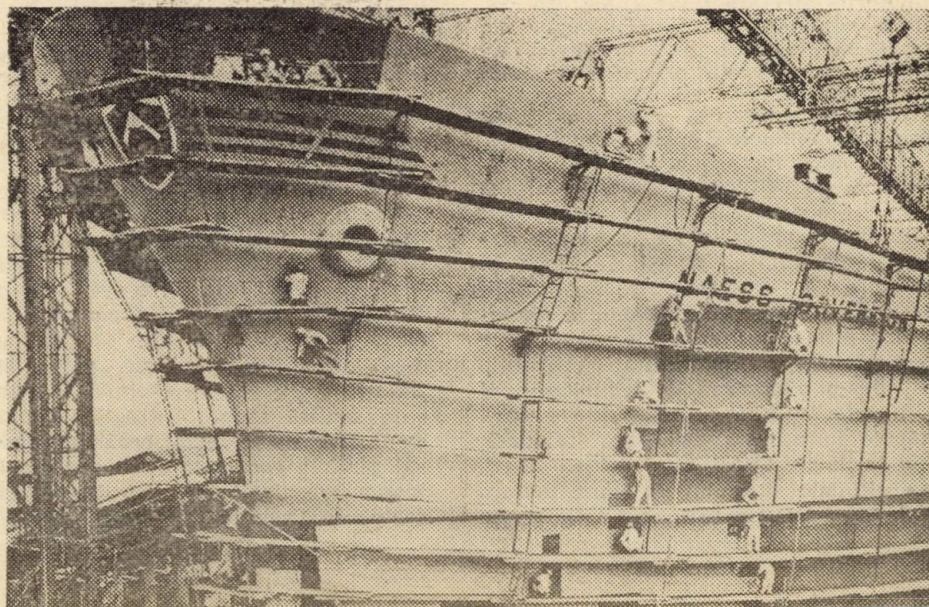
Z. Florea

Japonia este cel mai mare constructor și exportator de nave pe plan mondial. În imagine : pe șantierele navale de la Nagasaki

Primăvara „smoggu” învăluie mai puțin Tokio. Stăruie încă amintirea lunilor de iarnă, cînd zile de-a rîndul se dă alarma. Pe Ginza — principala arteră a capitalei nipone — se aprind luminile în plină zi. Turnul orașului nu se vede nici măcar de la unicul zgîrie-nori, de 36 de etaje, aflat doar la doi kilometri distanță. „Smoggu” (o transformare a termenului englez „smog”, provenit din fog — ceață și smoke — fum) întunecă totul.

Lăsînd la o parte efectele „smoggu-lui” asupra atmosferei orașului, menționăm că el este interpretat ca o dovadă a dinamicii și dimensiunilor economiei japoneze.

Deși volumul producției industriale nu atingea în 1946 decît 16 la sută din nivelul anului 1944, ceea ce reflecta tragedia ruinei impusă de război, Japonia se situează acum în primele locuri în ierarhia țărilor industrializate. În

comparație cu ritmul anual de 5,4 la sută înregistrat în țările capitaliste în deceniul 1956—1966, în Japonia ritmul anual de dezvoltare a atins 14,1 la sută. Aceasta nu înseamnă că ritmurile s-au situat pe o linie permanentă ascendentă. Termenii în care sînt judecate însă înaintarea sau darea înapoi nu pot fi comparați cu cei obișnuți în alte țări capitaliste industriale (referindu-ne la tendințele manifestate în ultimul timp); chiar în perioada critică, sporul producției a depășit 4 la sută anual (ritm considerat „onorabil” în multe țări occidentale). În anul fiscal care se încheie la 31 martie — potrivit unor calcule preliminare făcute pe baza rezultatelor obținute pînă la sfîrșitul anului 1968 — creșterea înregistrată va fi de 11 la sută.

Ocuparea locului 3 de către Japonia în rîndul țărilor industriale — după Statele Unite și Uniunea Sovietică — a devenit o realitate a lumii actuale. După ce a depășit, pe rînd, Italia, Franța și Marea Britanie, economia japoneză a realizat în 1968 un volum al produsului național brut superior celui al R.F.G. Este adevărat că acest ritm nu și-a găsit analogia și pe planul venitului pe locuitor, care este aproximativ jumătate cît în Franța. Trebuie însă amintit că acum, mai puțin de un deceniu și jumătate se ridică abia la un sfert. Din punctul de vedere al producției de oțel ea se situează pe locul 3 în lume, dar raportat la consumul pe locuitor se află încă pe locul 13. Ca număr al posturilor de telefon instalate, ea a ajuns de asemenea pe locul 3, dar pe locul 19 ca procent al familiilor cu telefon la domiciliu. Ea a izbutit însă să ocupe primul loc în lume în mai multe domenii: construcția navală (un tonaj de construcție anual de două ori mai mare decît Statele Unite, Marea Britanie, R.F.G., Franța și Italia luate la un loc, iar acum șantierul naval japonez s-au lansat în „era petrolierelor gigant” cu deplasamente de ordinul sutelor de mii de tone), aparate de fotografiat și de filmat, războaie de țesut, aparate de radio. Japonia produce mai mult oțel (68 milioane tone anual), mase plastice (4,5 milioane tone), fibre sintetice (peste 600 000 tone), decît Anglia, Franța și Italia laolaltă. Iar acum „curșa” se desfășoară pe făgașul electronicii și al computerelor...

Opiniile celor ce au vrut să descrie „secretele” impetuozității dezvoltării economice japoneze sînt împărțite, dar toți specialiștii au relevat că fondurile afectate investițiilor din venitul național sînt procentual cu mult mai ridicate decît în alte țări capitaliste. Această orientare permite ca investițiile să sporească într-un ritm înalt, asigurînd menținerea unei creșteri economice anuale ridicate.

În rîndul factorilor care au contribuit la dezvoltarea economică a Japoniei, specialiștii citează în primul rînd aplicarea celor mai moderne cuceriri ale științei și tehnicii, ceea ce a dus la creșterea productivității muncii și folosirea eficientă a materiilor prime (în marea lor majoritate importate). O importantă contribuție a adus-o adoptarea de tehnologii noi din diferite țări și progresele proprii făcute în această direcție; totodată, fondurile afectate cercetărilor au sporit, în ultimul deceniu, de șapte ori (în S.U.A. — de trei ori; în Anglia — de

două ori și jumătate), numărul licențelor și brevetelor achiziționate de la firme străine crescînd în această perioadă de aproape zece ori. În decursul ultimilor 15 ani au fost încheiate aproape cinci mii de acorduri și înțelegeri pe acest tărîm, ceea ce a îngăduit „economisirea timpului” de folosire a celor mai recente descoperiri în producție. Potrivit părerii unor economiști, în timp ce în Statele Unite trec în medie cinci ani pînă la aplicarea unei invenții în producția de serie, în Japonia sînt necesari numai doi ani, cel mult doi ani și jumătate, ceea ce presupune și existența unei organizații avantajoase.

O nouă „generație” de uzine a apărut în ultimele două decenii în Japonia la fiecare patru-cinci ani, dar cele mai vechi au rămas în funcțiune alături de cele mai tinere vîrstare industriale. Combinatul siderurgic vechi Yamata produce 4 milioane tone de oțel și folosește 22 000 muncitori; combinatul nou Tobata produce aproximativ aceeași cantitate de oțel cu numai 11 000 de muncitori.

Automatizarea, folosirea electronicii și a computerelor, perfecționarea metodelor de producție și de organizare a întreprinderilor și în ultimă instanță creșterea permanentă a productivității (numai de la începutul acestui deceniu cu peste 70 la sută) au stat la baza „miracolului japonez”. După mulți economiști la aceasta se adaugă conștiinciozitatea și hărnicia lucrătorului japonez, fapt de remarcă cu atît mai mult cu cît salariile acestuia se situează la un nivel inferior celor din țările capitaliste dezvoltate. Într-adevăr, față de diferite state occidentale, salariul muncitorului japonez este relativ mai scăzut, în timp ce productivitatea este mult superioară. În industria prelucrătoare, care a înregistrat un salt spectaculos, situația este concludentă: productivitatea este în Japonia aproape dublă față de Anglia și cu aproape 90 la sută mai mare decît în R.F.G., dar salariul mediu nu atinge decît 80 la sută din nivelul englez și 88,8 la sută din nivelul vest-german. Ca urmare, salariile ocupă în Japonia o parte cu mult mai mică în cheltuielile de producție decît în alte țări: 37,7 la sută în Statele Unite; 26,9 la sută în Marea Britanie; 25,6 la sută în Franța; 22,7 la sută în R.F.G. și numai 10,9 la sută în Japonia. Ceea ce într-un fel poate constitui alături de productivitatea ridicată o explicație a competitivității mărfurilor japoneze pe piața mondială.

O dată cu ritmurile înalte de creștere a producției industriale în Japonia se înregistrează o concentrare și centralizare a producției și capitalului. Dacă decartelizarea impusă în primii ani postbelici aparține definitiv trecutului, iar „zaibatsu” și-au reluat rolul predominant în economie, există totuși o schimbare: ele nu mai depind de „dinastiile familiale”, ci au devenit carteluri în sensul strict al acestei noțiuni. Mitsui, Mitsubishi, Sumitomo și-au reluat locul dinainte de război și controlează peste 30 la sută din exporturile și importurile japoneze, iar lor li s-au adăugat alte grupuri industriale și financiare ale „noilor îmbogățiți”. „Zaibatsu” exercită o influență sporită asupra întregii economii, de la forme de control economic general pînă la concesionarea unor mașini întreprinderilor mai mici din diferite sectoare. Anumite înțelegeri cu carac-

ter de cartel funcționează atît pe piața internă, cît mai ales în domeniul exporturilor. În cadrul diferitelor grupuri, firmele „slăbite” primesc adeseori credite, în special pe termen scurt, pentru „refacere”, cu condiția de a da socoteală asupra folosirii lor. S-a creat în felul acesta o rețea densă de dependență, ceea ce înlesnește fuziunile și concentrarea.

Acest proces s-a accentuat în special în anii în care ritmul dezvoltării industriale s-a încetinit întrucîtva. S-au constituit așa-numite „carteluri de criză” pentru a imprima „o reducere ordonată” a producției în sectoarele „supraîncălzite”. S-a considerat că „primejdia supraîncălzirii” este suficient de puternică pentru a se da uitării legile antitrust, adoptate imediat după război, iar aceste „derogări” au devenit ulterior precedente deschizătoare de drumuri. „Cartelurile de criză” nu au funcționat perfect, dar structura lor s-a consolidat permanent. Reprezentanții celor mai puternice firme se întîlneau periodic, în prezența unui reprezentant al Ministerului Comerțului Internațional și Industriei ca să statueze asupra volumului producției, dar concluziile nu erau întotdeauna respectate.

Valul fuziunilor și concentrarea a cuprins atît sectorul industrial, cît și cel bancar. Într-un singur an s-au înregistrat 900 de fuziuni, ceea ce confirmă tendința accelerată de concentrare. Pe lista publicată de periodicul economic american „Fortune”, dintre primele 200 de firme din lume, 43 sînt japoneze. S-a format convingerea că acești „mamuți” industriali sau bancari rezistă mai bine concurenței străine.

În primele luni ale anului 1969 a făcut vîlvă vestea fuziunii dintre „Mitsubishi Bank Ltd.” (a treia bancă japoneză, aparținînd grupului cu același nume) cu „Dai-ichi Bank Ltd.” (a șasea bancă japoneză), deoarece noua bancă este pe cale să devină cea mai puternică instituție financiară din Japonia, care „dă tonul” pentru concentrarea posibilităților de credit. Ministrul de finanțe, Takeo Fukuda, a sprijinit această combinație, care poate provoca o adevărată răsturnare în domeniul financiar; dacă pînă acum întreprinderile diferitelor grupuri utilizau, în folosul lor, concurența dintre bănci pentru obținerea de credite, în special pe termen scurt, acum limitele jocului se restrîng. Firma „Yawata Iron and Steel” a căpătat odinioară credite în valoare de zece miliarde yen de la zece bănci diferite, dar în viitor asemenea operații vor deveni imposibile.

Pentru Japonia, comerțul exterior joacă un rol foarte important. De aici și tendința — puternic manifestată în ultimul timp — de diversificare a relațiilor economice cu toate țările lumii. O dată cu combaterea orientării prioritare spre relațiile cu S.U.A. se fac auzite tot mai multe cereri de deschidere cît mai largă a paletelor relațiilor economice. Pe această linie de cucerire a unei poziții autonome pe piețele internaționale o importanță crescîndă și de perspectivă capătă și relațiile cu țările socialiste, atît pe plan strict comercial cît și pe planul inițiativelor mai complexe. În acest sens, o delegație guvernamentală japoneză a făcut de curînd o vizită în unele țări socialiste tocmai în vederea lărgirii contactelor economice dintre Japonia și aceste țări. Este expresia încadrării multilaterale în circuitul economic mondial a unei țări a cărei economie a cunoscut și cunoaște o dezvoltare foarte importantă.

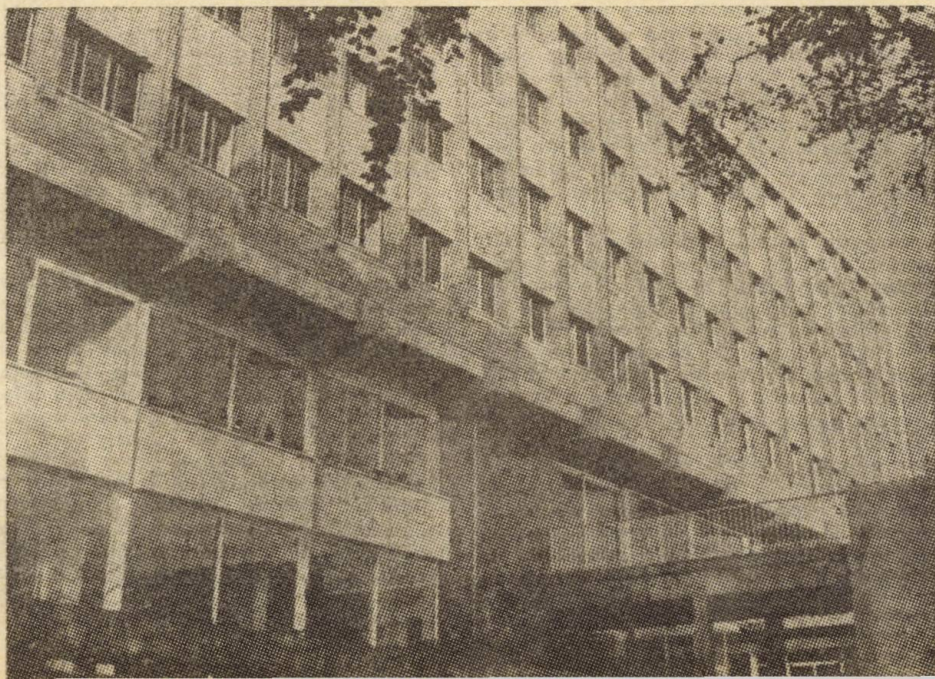

Cîteodată, ingeniozitatea traficantilor de stupefianta îmbracă și asemenea forme

Ce e nou la

INTERPOL ?

Ion Aszódy

O întrebare cam pretențioasă, pentru că cine ar putea răspunde la ea cu precizie în afara celor de la Interpol? Cititorii care asaltează cu întrebări redacția revistei „Lumea” vor, totuși, să știe: ce este nou la Interpol? Să încercăm, așadar, să prezentăm unele probleme noi, unele aspecte mai recente din activitatea Organizației Internaționale de Poliție Criminală. Observatorul care cercetează documentele ultimei sesiuni — a 37-a — a Adunării generale a Interpolului ținută între 1—8 octombrie 1968 la Teheran remarcă în primul rînd **lărgirea sferei de activitate** a Organizației. Apar sarcini noi, se observă o activitate mai accentuată în sectoarele, ca să spunem așa, clasice. Să începem cu acestea din urmă.

Se constată o „creștere a muncii” — după cum spune raportul secretariatului general — în activitatea majorității B.C.N.-urilor (Birourile Centrale Naționale care reprezintă Interpolul în fiecare țară membră). Ceea ce înseamnă, în același timp, creșterea continuă a criminalității. E edificator în această privință numărul tot mai mare al cazurilor cu care s-a ocupat Interpolul: în 1965 = 3 003; în 1966 = 3 926; în 1967 4 124, iar în 1968 = 5 711. Primul loc îl ocupă, ca și pînă acum, afacerile de stupefianta (1 796 cazuri față de 1 035 cazuri în 1967); locul al doilea este deținut de diferite falsuri (bancnote, cecuri etc.; 1 485 cazuri, iar în anul precedent 1 288). Deci aceste două genuri de delict cuprind, ca și în ceilalți ani, mai mult de jumătate din cazurile cercetate. A crescut și numărul escrocheriilor și fraudelor cu caracter internațional (de la 658 în 1967 la 956 în 1968), al furturilor, inclusiv infracțiunile comise asupra automobilistilor (de la 468 la 593).

ACTIVITATEA Nr. 1: DEPISTAREA TRAFICULUI DE STUPEFIANTE

Dintre rezoluțiile votate la cea de-a 37-a sesiune din Teheran, cea mai importantă pare să fie aceea care, pe un ton surprinzător de energic, cere apli-

carea unor pedepse și mai severe traficantilor de stupefianta. Această rezoluție consideră că „cooperarea directă și imediată între B.C.N.-uri și Secretariatul general este unul din cele mai eficiente mijloace pentru a asigura reprimarea traficului ilicit de stupefianta pe plan internațional”. Cîteva cazuri mai recente ilustrează temeinicia acestei constatări. „Le Monde” relatează în numărul său din 15 martie 1969: „O foarte importantă rețea internațională de droguri a fost nimicită în această săptămînă în S.U.A. de autoritățile federale în colaborare cu poliția din Geneva (prin intermediul Interpolului)”. Operațiunea de contrabandă a fost mascată de firma Panamian Chemical and Food, care vindea în Statele Unite conserve fabricate în Spania. Reprezentantul firmei panameze, un anume Eugene Castaldi, a comandat firmei Ribas, instalată la Vigo, în nordul Spaniei, o cantitate de conserve, dar a cerut ca aceasta să fie expediată nu direct în America, ci la Malaga, spunînd că firma Panamian Chemical and Food își asumă transportarea lor la New York. În același timp Castaldi, sub pretextul organizării unei campanii de publicitate, a mai comandat și 530 de cutii goale cu emblema firmei Ribas. Toate acestea au fost expediate pe adresa firmei panameze, la Malaga. Se pare că în cutiile goale, încărcate cu bucăți de plumb drept lest pentru asigurarea greutății înscrise pe cutie, au fost ascunse săculețe cu cite 300 de grame de heroină destinată pieței din Statele Unite. Cutiile goale au fost amestecate printre conservele adevărate. Lăzile cu conserve au sosit la New York pe cale maritimă și au fost depozitate în magaziiile societății panameze care, de altfel, nu exista decît pe hîrtie... Aici heroina a fost extrasă din cutii, amestecată cu lactoză, reimpachetată în doze mici și vindută pe rețeaua clandestină. În afară de Castaldi, care a căzut primul în capcana întinsă de Bureau of Narcotics, B.C.N.-Interpol din Geneva și Interpol-Paris, în urma acestei operațiuni au mai fost arestați cinci indivizi la Geneva și alți cinci la New York. Valoarea drogurilor confiscate pînă acum se ridică la 16 milioane de dolari.

Raportul prezentat de secretarul general la sesiunea de la Teheran a oglindit pentru prima oară măsuri energice și eficiente împotriva traficului de stupefianta neclasice. Se fac referiri la confiscări de L.S.D., în Spania, Danemarca, Franța, Anglia, Suedia și Elveția. Delegatul Angliei a anunțat două confiscări de mari proporții de produse de bază din care s-ar fi putut fabrica L.S.D. în valoare de 13 milioane lire sterline. (La aceasta putem adăuga o știre a agenției „Reuter” din ianuarie 1969, care relatează alte confiscări de produse de bază în valoare de 18 milioane de lire sterline). Cea mai mare cantitate de halucinogene a fost găsită de vameșii francezi la un punct de frontieră între R.F.G. și Franța. Un Opel Kapitan cu aspect cit se poate de obișnuit, condus de un bărbat calm, ascundea în motor, în faruri, în diferitele ascunzișuri din caroserie un mare număr de săculețe de material plastic, conținînd 160 kilograme de substanțe halucinogene: o captură formidabilă! Ziarele franceze anunțau că poliția din Strasbourg, în colaborare cu rețeaua Interpolului, cercetează acest caz presupunînd că firele descoperite vor duce spre o rețea internațională importantă.

Paris. Sediul central al Interpolului

Dar să revenim o clipă la problema drogurilor clasice. Observatorul O.N.U. a subliniat la sesiunea din Teheran eforturile guvernului turc pentru a reduce culturile de opiu, delegatul Mexicului a remis delegațiilor un raport statistic din care a reieșit că armata mexicană în colaborare cu poliția a distrus începând din septembrie 1967 peste 14 mii de hectare de culturi ilicite de opiu precum și 53 tone (!) de marijuana. „Această cifră este deosebit de impresionantă” — spune raportul. Adunarea generală a felicitat din nou guvernul libanez care, conform hotărârilor sesiunii din 1966 (Bernă), continuă „într-un mod eficace și constructiv” acțiunea sa de lichidare totală a culturilor de **cannabis indica** și înlocuirea lor cu altele, utile din punct de vedere social și economic. Cea de-a doua rezoluție privitoare la luarea de măsuri mai energice împotriva traficului de stupefiante, la distrugerea plantațiilor care „alimentează acest trafic” și la înlocuirea acestora, atrage în același timp atenția asupra importanței „realizării unui program de educare de masă privind pericolul toxicomaniei, program care are menirea să atragă o largă audeziune a publicului”.

Greutățile luptei internaționale cu traficanții de droguri, aspectele sociale și economice ale acestei lupte, prezența forțelor oculte sau mai puțin oculte care se opun desființării culturilor dăunătoare sau care împiedică îndeplinirea pedepselor cerute de Interpol au reieșit și din lucrările Comisiei stupefiantelor de pe lângă O.N.U., care își ține sesiunile anuale în luna ianuarie la Geneva. Sesiunea din 1968 a relevat cu destulă limpezime, după cum relatează „Le Nouvel Observateur”, că, de pildă, în privința suprimării culturilor de coca din unele țări ale Americii Latine, „United Fruit Company” nefiind dispusă să renunțe la profitul considerabil pe care-l aduc aceste plantații împiedică realizarea planurilor propuse de Comisia O.N.U. și de Interpol. Pe de altă parte însă interzicerea completă a culturilor sau reducerea producției la minimum necesar pentru acoperirea nevoilor strict medicale nu este numai o problemă polițienească. În unele regiuni vaste, fie că este vorba de opiu, coca sau cannabis, oamenii trăiesc din cultivarea acestor plante. Înlocuirea lor cu alte plante utile, sau luarea unor măsuri cum ar fi reimpădurirea, creșterea șeptelului, industrializarea și altele pentru a crea populației surse de venituri, cer angajarea unor fonduri importante. Comisia O.N.U. a stupefiantelor, după ce a constatat în raportul său la cea de-a 18-a sesiune că „această imensă sarcină nu poate fi îndeplinită numai de către țările interesate”, a chemat în ajutor Programul alimentar mondial (P.A.M.), U.N.E.S.C.O. și Organizația pentru alimentație și agricultură (F.A.O.).

La ultima sesiune — a 25-a — a Comisiei O.N.U. pentru stupefiante (ianuarie 1969), delegatul Indiei a declarat că desființarea bruscă a plantațiilor de opiu ar provoca în India mari frământări sociale și economice. Sute de mii de familii trăiesc din cultivarea opiumului, iar medicii care prescriu de milenii opiumul drept medicament nu vor putea înlocui acest leac strămoșesc și ieftin cu medicamente moderne și scumpe, pentru că populația nu ar avea mijloace să și le procure. La această sesiune a luat cuvântul și delegatul Iranului și a anunțat că după o interdicere severă de treisprezece ani, guvernul iranian studiază acum, în ce condiții ar putea îngădui din nou cultiva-

rea opiumului. Delegatul a criticat atitudinea unor vecini ai Iranului care nu fac nimic pentru împiedicarea contrabandei de opiu. Săptămânalul elvețian „Die Weltwoche” a publicat o convorbire avută cu delegația Iranului. „Iranienii declară — scrie „Die Weltwoche” — că în perioada interdicției opiumului, țara lor a pierdut anual 50 milioane de dolari, în cea mai mare parte în aur. În Iran, după datele Organizației Mondiale a Sănătății, există un milion de persoane care se droghează cu opiu. În cei treisprezece ani de interdicție, aceștia au fost aprovizionați de contrabandiști. Autoritățile iraniene manifestă o severitate necrutătoare pentru a curma acest flagel. De pildă, orice individ la care a fost găsită o cantitate de opiu mai mare de 500 de grame a fost condamnat la moarte”. Datele cuprinse în raportul secretarului general al Interpolului la sesiunea din Teheran confirmă afirmațiile de mai sus: cei mai mulți contrabandiști de opiu au fost arestați în 1968 în Iran (34 la sută din totalul arestărilor). Iranul ocupă un loc de frunte și în privința cantităților de opiu confiscate. Peste opt tone de opiu într-un an!

ESCROCHERII VALUTARE ȘI... ARTISTICE

Aminteam la începutul acestui articol că, după cum reiese din documentele ultimei sesiuni de la Teheran, sarcinile Interpolului se înmulțesc. La această sesiune au fost discutate, printre altele, — la propunerea delegatului Ceylonului — „posibilitățile de cooperare în materie de control al schimburilor valutare”. Delegatul a subliniat importanța comerțului exterior pentru țările devenite independente, dezvăluind faptul că violările legilor privind schimbul valutar sînt mai totdeauna însoțite de falsuri și escrocherii și că dezechilibrul acumulat în mod ilegal în străinătate sînt adesea folosite pentru activități criminale cum ar fi cumpărarea de arme, de stupefiante etc. Delegații Indiei, Guatemalei, Columbiei, statului Chile și Nigeriei au susținut proiectul de rezoluție demonstrînd că, prin fuga de dezechilibru, aceste delictive pot aduce cu ele deprecierea monedei naționale. Cu toate că unii delegați „au constatat cu regret” că anumite dispoziții ale acestui proiect „ating secretul bancar” și că „violarea legilor asupra schimburilor valutare poate avea forme multiple” și în consecință nu intră în competența Interpolului, Adunarea generală a adoptat totuși rezoluția în care subliniază importanța problemei, în primul rând, pentru țările în curs de dezvoltare. Rezoluția consideră că „dovezile materiale de delictivitate se găsesc adesea în afara teritoriului țării ale cărei legi au fost încălcate și cere ca Secretariatul general, și în cadrul legilor lor naționale, B.C.N.-urile să nu neglijeze nimic din ceea ce ar putea ajuta țările victime ale acestei infracțiuni...”

Raportul a mai constatat că numărul expozițiilor de artă cu caracter internațional a crescut în mod considerabil. În acest scop sînt transportate de la un muzeu la altul, dintr-o țară într-alta și chiar de pe un continent pe altul numeroase obiecte de artă, picturi ale marilor maeștri și alte comori artistice. Aceste transporturi, care conțin obiecte de valoare inestimabilă, atrag asupra lor atenția și poartă răufăcătorilor. „Cu toate garanțiile oferite de asigurări — citim în raport — comitetele de organizare și directorii muzeelor acordă protecției transporturilor obiectelor împunute o importanță considerabilă”.

Pentru cei care cunosc aversiunea celor de la Interpol față de despăgubirile acordate de asigurări, care nu rezolvă decît aspectul contabil al problemei, dar dăunează mult eficacității luptei împotriva crimei, această frază exprimă o anumită satisfacție discretă... Dar cine să se ocupe cu protecția transporturilor? După o anumită perioadă plină de confuzii, mai ales în ceea ce privește transporturile de interes internațional, cei interesați s-au adresat, în cele din urmă, Interpolului „pentru sincronizarea intervențiilor polițienești”. Dificultățile organizării protecției unor astfel de transporturi au fost relevate poate cel mai bine de discuțiile cu referire la „Expoziția Europei Gotice” deschisă în incinta muzeului Luvru, în aprilie 1968. Opere de artă provenind din majoritatea țărilor europene au fost transportate la Paris în cîteva săptămîni, în condiții cîteodată foarte grele. Anumite transporturi au fost semnalate în timp util fie prin B.C.N.-Interpol al țării respective, fie prin Direcția muzeelor naționale din Franța, care a organizat expoziția. Multe alte transporturi nu au fost însă anunțate decît în ultima clipă. Delegatul Franței a arătat că protecția unor asemenea transporturi intră în cadrul prevenției criminale, deci în sarcina Interpolului, și a considerat că „apelul lansat Interpolului exprimă o indiscutabilă dovadă de încredere”.

PASAGERI AERIEI ȘI PAȘAPOARTE SUSPECTE

În cursul dezbaterii programului de lucru al Organizației pentru perioada 1968—1969, delegatul Libanului s-a pronunțat împotriva discutării punctului 11: „Studierea devierii rutei avioanelor din punct de vedere polițienesc”. Este primul semn de alarmă privind atențiile care s-au înmulțit în ultimii ani: unul sau mai mulți indivizi înarmați îi obligă pe piloții unor avioane să-și schimbe ruta și să aterizeze în altă parte decît la locul de destinație inițial. Problema a fost discutată, în prealabil, la constătuirea separată a șefilor B.C.N.-urilor ținută tot la Teheran, și calificată drept „piraterie aeriană”. Deși unii delegați (Liban, Kuweit, Maroc, Tunisia, Venezuela) au luat o poziție potrivnică, chestiunea a ajuns totuși în fața Adunării generale. Delegatul Libanului a considerat că însăși denumirea de „piraterie aeriană” este neadecvată, pentru că acțiunile de acest gen nu au avut pînă acum ca scop jefuirea pasagerilor; ele au implicații politice și în consecință depășesc competența Interpolului. Chiar examinarea problemei violează articolul 3. (Articolul 3 din statutul Interpolului interzice Organizației să se ocupe de cazurile prezentînd un caracter politic, militar, religios sau rasial). Delegatul Columbiei, care a adus problema în fața constătuirii șefilor B.C.N. a susținut și de această dată în cuvîntul său că el a propus studierea problemei numai pentru că este vorba de protejarea vieții pasagerilor și a membrilor echipajului. Votul Adunării generale a dus la integrarea acestui nou gen de infracțiuni în programul de lucru al Interpolului, lărgind sfera de activitate a acestuia. Este interesant în această privință că congresul internațional al Asociațiilor piloților de linie (I.F.A.L.P.A.) ținut la Amsterdam în martie 1969 a dezbătut larg problema „pirateriei aeriene” și a constatat că aceste delictive trebuie considerate „crime de drept comun”. În consecință, competența Interpolului nu poate fi contestată. Astfel stînd lucrurile, sin-